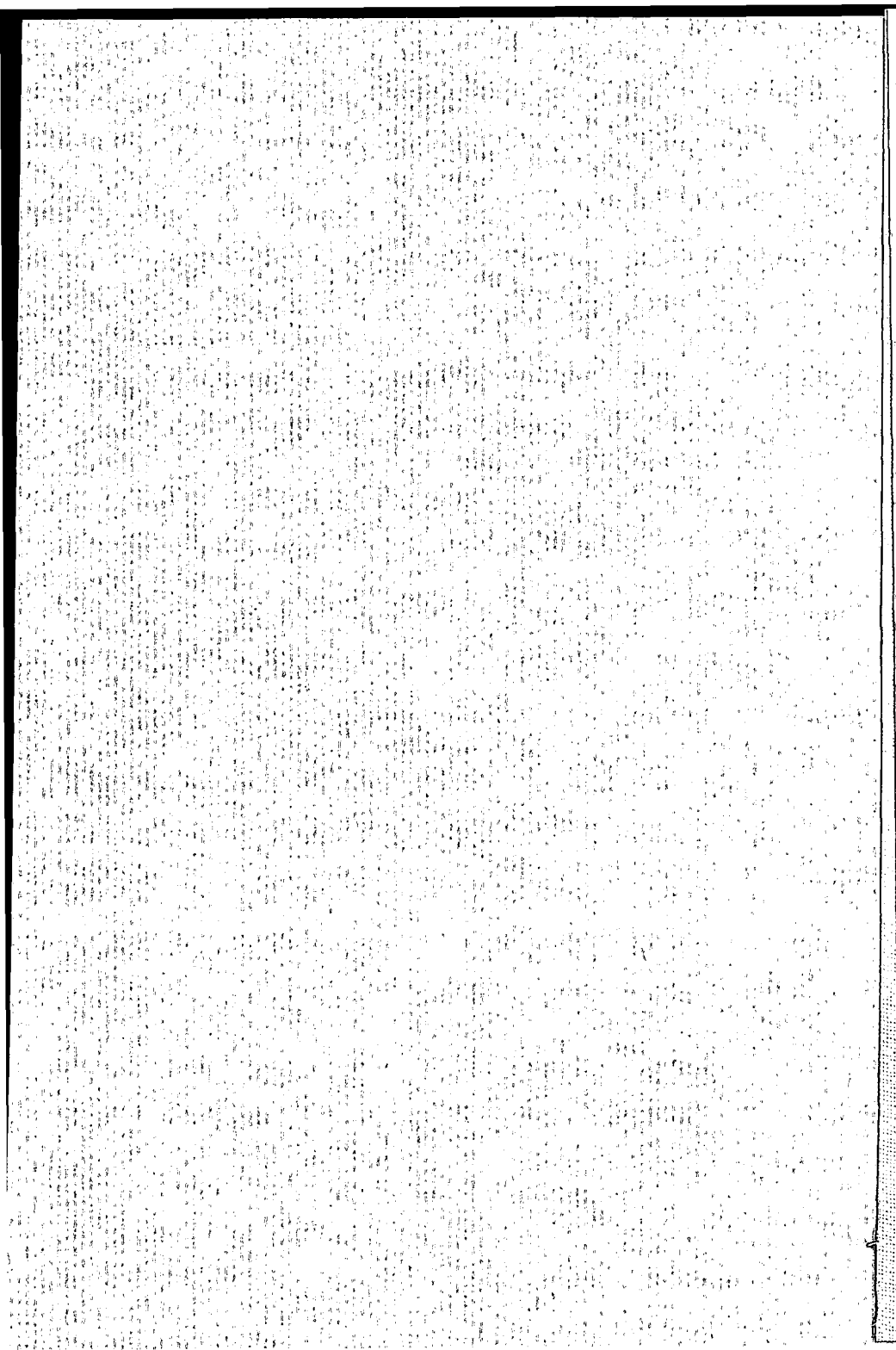
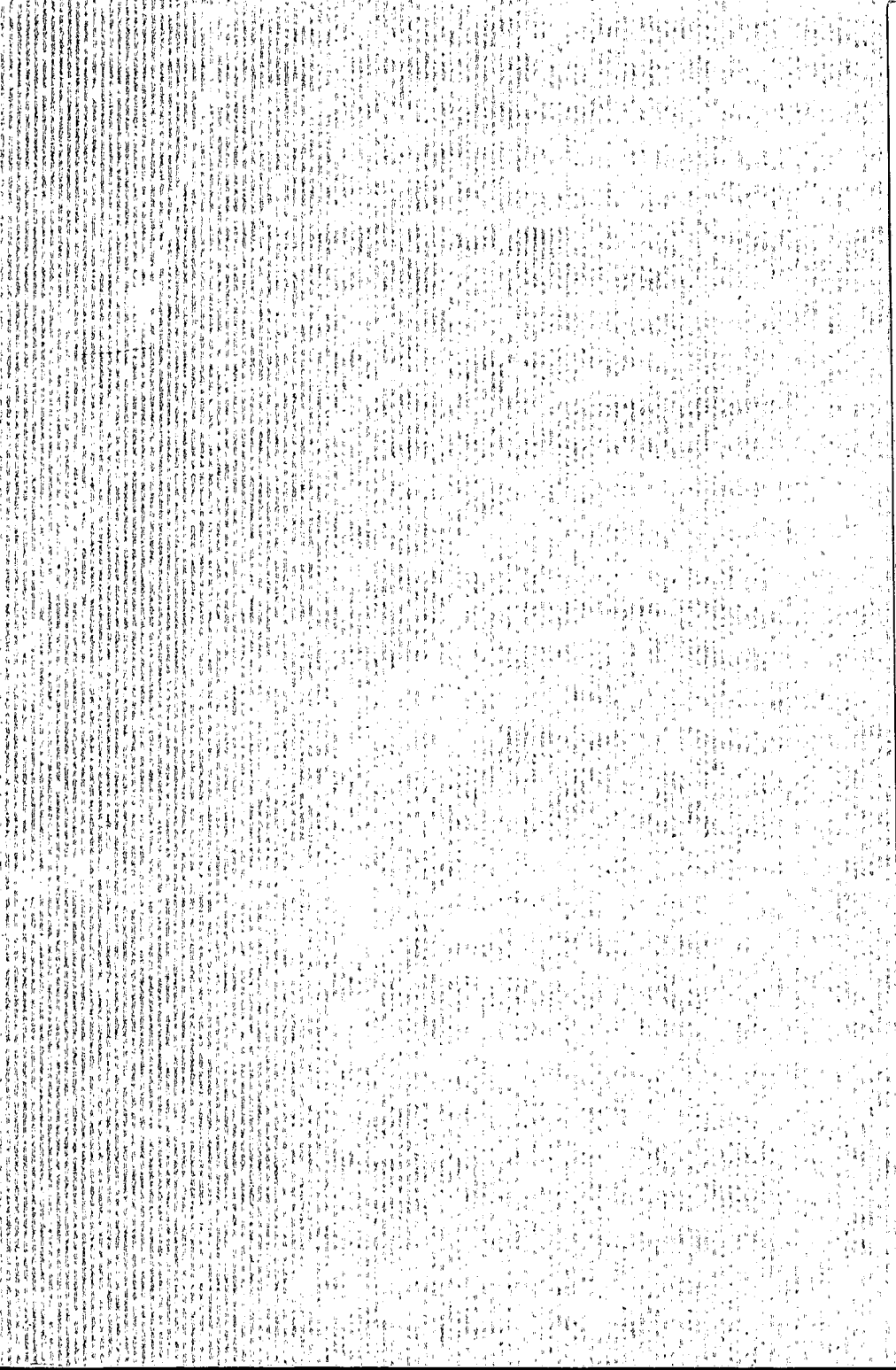
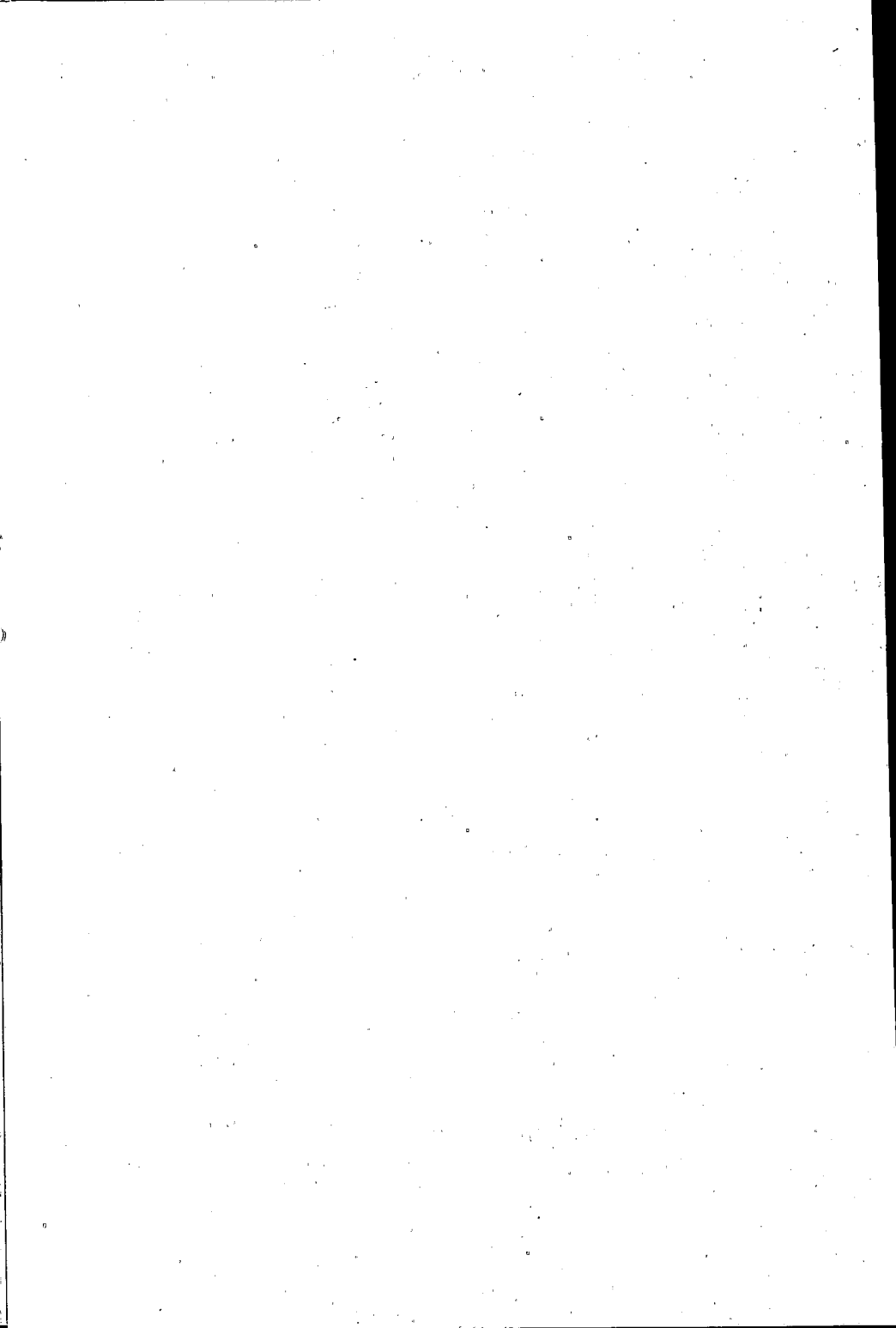

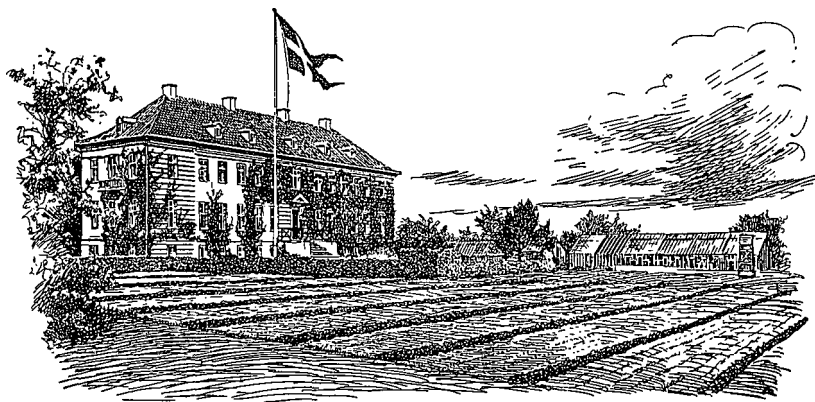
Månedsoversigter

1971

STATENS PLANTEPATOLOGISKE FORSØG

Månedsoversigt over plantesygdomme

456. Vintermånederne og april 1971

Der blev for vintermånederne og april modtaget indberetninger fra 113 medarbejdere; endvidere blev der fra Statens plantepatologiske Forsøg i Lyngby besvaret 618 forespørgsler og fra Statens forsøgsstation Studsgård 134 forespørgsler.

Vinteren 1970-71 var mild og nedbøren faldt næsten udelukkende som regn. Det meget ringe snedække bevirkede, at ret hård frost i begyndelsen af januar, i slutningen af februar og begyndelsen af marts ramte de ømfindtlige planter ret hårdt. December var usædvanlig solrig, medens de øvrige måneder havde nogenlunde det normale antal soltimer.

Lufttemperaturen var i november og december normal, medens den i januar og februar var betydelig over normalen og i marts lidt under.

De enkelte måneders middeltemperatur blev med normalen i (): november 4,9 (4,9), december 2,2 (2,2), januar 0,3 ($\div$ 0,1), februar 2,4 ($\div$ 0,4), marts 0,9 (1,7).

I april forekom udbredt nattefrost, men middeltemperaturen var kun i slutningen af måneden under normalen. De enkelte ugers middeltemperatur blev med normalen i (): 3,8 (4,0), 5,2 (4,7), 7,0 (6,6), 6,9 (7,2), 4,4 (8,1).

Nedbøren blev i månederne november–marts nogenlunde normal med 287 mm mod normalt 243 mm.

Nedbøren i de enkelte måneder blev med normalen i (): november 121 (60), december 47 (55), januar 47 (55), februar 34 (39), marts 38 (34).

April måned havde i de fleste amter betydelig mindre nedbør end normalt. Fordelingen for de enkelte amtskommuner blev med normalen i (): Nordjylland 26 (38), Viborg 29 (39), Århus 34 (38), Vejle 30 (43), Ringkøbing 21 (39), Ribe 23 (41), Sønderjylland 27 (45), Jylland 27 (40), Fyn 36 (38), Vestsjælland 33 (34), Nordøstsjælland 35 (37), Storstrømmen 41 (34), Øerne 35 (36), Jylland og Øerne 30 (39), Bornholm 22 (33).

Sygdomme på landbrugsplanter

Korn og græs

Overvintringen af vintersæden bedømmes som tilfredsstillende overalt i landet; selv de sent såede marker har klaret vinteren godt. Mange hvedemarker sået efter grønjord er imidlertid blevet udtyndet stærkt på grund af fritfluens larve.

Overvintringen af græsfrøafgrøder og græsmarker bedømmes ligeledes som tilfredsstillende de fleste steder, når undtages ital. rajgræs, der udvintrede helt eller delvis med barfrosen i marts måned (J. Chr. Aggerholm, Nørresundby; O. Th. Nielsen, Viborg; Kr. Ravn, Borris; A. Junge, Tørring; Carl Nielsen, Højer, og Harald Jensen, Asnæs).

Nattefrost og stærk blæst sidst i april måned har givet de nyfremspirende kornmarker en hård medfart (Martin Christensen, Sindal; Aage Bach, Tylstrup; H. Dollerup-Nielsen, Herning; J. A. Jacobsen, Ringkøbing; H. Nyborg, Skjern; J. J. Jakobsen, Grindsted, og Rosvad R. Olesen, Hårby). H. Baltzer Nielsen, Hjørring, skriver: „Vejret har det meste af april været stærkt tørrende, dels med vedvarende blæst og klart solskin og nu i den sidste tid med stærk nattefrost. Den tidligt såede byg har overalt på tørre, lyse jorder lidt betydeligt under frosten og er næsten overalt knækket ned og ligger hen ad jorden. Iagttagelser fra de sidste dage tyder på, at der er en vis forskel på

bygsorternes modstandsevne. Elbo er således stærkt medtaget, medens Kristina er ret uanfægtet. Med mildere vejr og fugtighed vil afgrøderne formentlig rette sig.

Sandflugt har mange steder forværret nattefrostens skader, men hidtil ikke i ødelæggende omfang“.

Meldug (*Erysiphe graminis*). Der er kun i forsøg konstateret svage melduginfektioner på vinterhveden. I 1970 fandtes der overvintrede melduginfektioner i adskillige vinterhvedemarker i april måned. J. E. Hermansen, Højbakkegård: „Ingen melduginfektioner fundet i Kranichhvede på Højskolens gårde eller i nærliggende hvedemarker. Af tre engrapgræsmarker var én ret stærkt befångt med meldug på de nedre blade, medens der tilsyneladende ikke fandtes angreb i de to andre marker“.

Sneskim mel (*Fusarium nivale*) har været uden betydning. Kun fra Holbækegnen og Lammefjorden omtales enkelte meget svage angreb (Carlo Frederiksen og Harald Jensen).

Bælgplanter

Overvintringen af græsmarksbælgplanter har været god de fleste steder. Ompløjning har imidlertid været nødvendig i adskillige tilfælde på grund af for tæt dæksæd, lejesæd og den sene høst sidste år (Erik Fredenslund, Kolind; Tage Andersen, Skanderborg; Søren Nørlund, Aulum; H. Dollerup-Nielsen, Herning; Hans Jepsen, Løgumkloster; Vald. Johnsen, Skærbæk; C. Poulsen, Rødekro, og Carlo Frederiksen, Holbæk).

Kløverens knoldbægersvamp (*Sclerotinia trifoliorum*) har været meget udbredt, og dræbte planter med sklerotier er set i adskillige kløverfrømarker og græsmarker landet over (Jørgen Kristensen, Skive; O. Th. Nielsen, Viborg; Tage Andersen, Skanderborg; K. Henriksen, Årslev; Mikkel S. Holm, Samsø; J. C. Tvergaard, Jyderup; Carlo Frederiksen, Holbæk; N. M. Nielsen, Ubbø; Jens Marcussen, Næstved; Sv. Stanley Hansen, Næstved, og T. Møller, Køge). Angrebene i kløverfrømarkerne synes at være kraftigst på Sjælland og Lolland-Falster. Hans Bertelsen, Nykøbing Sj., skriver: „Rødkløverfrømarkerne ret stærkt udtyndet af bægersvampen, vel 1/4 af planterne er gået til, og mange marker vil blive ret tynde“. K. Damgaard, Skælskør: „En del rødkløverfrømarker er ompløjet, da de er ødelagt af knoldbægersvamp. En enkelt hvidkløverfrømark har ligeledes taget så stærk skade, at størsteparten af marken måtte ompløjes“. K. Skriver, Nykøbing Fl.: „Udbredt og ofte ødelæggende i rødkløver og i enkelte tilfælde tillige i hvidkløver“. Preben S. Overbye, Nykøbing Fl.: „I mange frømarker med rødkløver og sneglebælg har der været voldsomme angreb af kløverens knoldbægersvamp. I kløvergræsmarkerne

har vi derimod ikke set nogen skade“. Frits Christensen, Rønne: „Kløverens knoldbagersvamp har hærget stærkt i denne vinter. De største skader er sket i sneglebælg og rødkløver til frø, hvor det i flere tilfælde har været nødvendigt at pløje de udlagte frøarealer op“.

Angreb af vekslende styrke er konstateret i en del lucernemarker, bl. a. på Lolland-Falster og ved Haderslev. En enkelt mark på Nordfalster var så stærkt angrebet, at ompløjning var nødvendig. Stærke angreb på lucerne er her i landet yderst sjældne.

Bederøer

Overvintringen af frøroer på blivestedet har i de fleste tilfælde været tilfredsstillende. K. Damgaard, Skælskør: „Det er adskillige år siden, overvintringen har været så god som i år, der er faktisk ikke meldt om ødelagte marker“.

Enkelte steder i landet omtales imidlertid udvintring i marker, hvor plantestørrelsen enten har været for lille eller for stor. Det er især barfrosten i marts måned, der bærer skylden (N. K. Dalsgaard, Ebberup; A. S. Asmussen, Svendborg; Hans Bertelsen, Nykøbing Sj.; Carlo Frederiksen, Holbæk; Sv. Stanley Hansen, Næstved, og Preben S. Overbye, Nykøbing Fl.). Johs. Pedersen, Rudkøbing, omtaler, at plantebestanden er udtyndet på vandlidende arealer. Tage Andersen, Skanderborg, omtaler udvintring af en mark med Rød Øtøfte sået uden dæksæd, og Fl. Due, Tystofte, omtaler en mark med Gul Dæno udlagt i dæksæd, hvor plantebestanden er meget tynd, hvilket hovedsagelig skyldes den tørre sommer i 1970.

Overvintringen af foderroer i kule. De fleste roekuler har haft det for varmt i den milde vinter, hvilket de lange spirer på roerne tydeligt viser. En del roekuler fik imidlertid frost i november måned, inden dækningen af kulerne havde fundet sted. I sådanne kuler var forrådnelsen meget fremtrædende inden jul, og mange roer blev frasorteret (H. Baltzer Nielsen, Hjørring; Arne Pedersen, Thisted; J. Chr. Aggerholm, Nørresundby; Kaj N. Eriksen, Bjerringbro; Jens Kirkegaard, Brædstrup; J. J. Jakobsen, Grindsted; A. Mortensen, Gram, og B. Bachmann, Nyborg).

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Overvintringen af raps er forløbet tilfredsstillende. K. Henriksen, Årsløv: „Rapsen har overvintret fint overalt. I et såtidsforsøg har selv den senest såede raps en god bestand uden udvintringsskade“. N. O. Larsen, Frederikssund: „De svagt udviklede marker led meget i marts måned og har svært ved at komme i gang, men egentlig vinterskade findes ikke“.

Kartofler

Overvintringen i kule har i adskillige tilfælde været meget dårlig. De fleste kuler har haft det for varmt med forrådnelse til følge. Aage Bach, Tylstrup: „Det har knebet noget med at holde kartoflerne, navnlig ved dækning med plastic, da sådanne kuler kræver mere tilsyn med ventilering end dækning med jord“. J. J. Jakobsen, Grindsted: „Kartoflerne rådner for et godt ord i år. Det går nogenlunde så længe, de ligger i ro i kulerne trods en voldsom spiring, men så snart man begynder at sortere, kan de fleste ikke holde sig over 14 dage – 3 uger. Den direkte årsag må findes i optagningen i efteråret, da kartoflerne var våde og kolde, så de aldrig nåede at få en ordentlig sårheling“.

Phoma-råd (*Phoma exigua* o. a.) har været meget udbredt navnlig i Bintje, men også i andre sorter som Kennebec og Minea. Ved Statens forsøgsstation, Studsgaard, er der undersøgt 68 partier med sorten Kennebec og fundet Phoma i 26 pct. af tilfældene.

N. O. Larsen, Frederikssund, skriver: „Egentlig frost og varmeskade er af samme omfang som tidligere. Derimod har forrådnelse på grund af Phoma-svampen generet enormt. Vi håber, det er den unormale vækstsæson i 1970, som har noget af skylden, især den sene, kolde og fugtige optagningsperiode. Tilsyneladende sunde kartofler, som blev sorteret til læggebrug i januar og februar, viser under forspiringen mange og store Phomapletter“.

Ole Bagger.

Sygdomme på havebrugsplanter

Frugttræer og frugtbuske

Æblernes holdbarhed har været normal, dog har der været voldsomme *Gloeosporiumangreb* på lagrene. Der indberettes følgende: „Har ikke hørt noget ufordelagtigt“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Meget ringere end sidste år, især på grund af tidligere *Gloeosporiumangreb*“ (Roskilde Amt, Egon Hansen). „Sidst på sæsonen en del *Gloeosporium*, især på Golden Delicious. Også set en del *Gloeosporium* på Cortland og Boskoop, samt på sene partier af Ingrid Marie. De fleste Cox's Orange var solgt inden 1. februar; her kun lidt *Gloeosporium*. Møsk var almindelig på Jonathan, store størrelser af Spartan, samt noget på store Cox's Orange tidligt på sæsonen (december)“ (Lolland-Falster, J. Klarup). „Normal holdbarhed, meget lidt *Gloeosporium* og møsk“ (Stubbekøbing, A. Diemer). „Der har været kraftigere *Gloeosporiumangreb* på lagrene end normalt. Det ser ud, som om en stigende tendens til at spare på kemikalier (længere afstand mellem sprøjtningerne i eftersommeren) er en væsentlig årsag“ (Fyns Amt, Aage Lauritsen). „Holdbarheden normal, dog har der været usædvanlig meget møsk i Cortland og en del *Gloeosporium* i Ingrid Marie“ (Blangstedgård, Jørgen Jensen). „Middelgod, dog en del *Gloeosporium*“ (Østfyn, S. Thorup).

Køkkenurter

Tiltrækning af agurk har ikke voldt de store vanskeligheder; problemerne fremkom først på det tidspunkt, hvor planterne blev sat ud på bedene. Her tabte bladene saftspændingen som følge af et lyschok. Vi citerer: „Tiltrækningen har været normal, omend en smule langsommere end ellers for årstiden. Rodvirksomheden har dog overalt været svag“ (Fyn, Egon Jensen).

Tiltrækning af tomat har ikke givet mange problemer; således skriver Egon Jensen, Fyn: „Selve tiltrækningen har ikke sygdomsmæssigt voldt problemer, men har været noget langsommere end normalt, selv om det efterhånden er almindeligt med store kunstlys-tilskud. Rodvirksomheden har været meget svag, hvilket giver problemer efter udplantningen“.

Holdbarhed af spiseløg har været god. Årsagen til dette er bl. a., at man efterhånden søger for en grundig tørring af løgene inden opbevaringen.

Champignon. Th. L. Haugstrup oplyser, at der har været kraftige angreb af *Mycogone perniciosa* samt enkelte angreb af *Pseudomonas tolaasii*.

Prydplanter

Drivning af tulipan. „Den forløbne sæson har budt på mange skuffende drivresultater. En del af skylden kan nok tillægges den alt for korte vækstsæson i 1970. Nogen skyld kan nok også tillægges det milde, fugtige efterår, der fik tulipanerne til at vokse mere end normalt, således at tulipanspirerne skulle være betydelig længere end sædvanlig for at drive tilfredsstillende; når de blev indtaget med almindelig spirelængde, gik det galt. Problemerne var især „blinde knopper“ og små spinkle planter“ (Hele landet, A. Pilgaard).

Drivning af narcis er forløbet tilfredsstillende i denne sæson.

Gråskimmel på narcis (*Botrytis narcissicola*). Vi citerer: „Som følge af fugtigt vejr i optagningstiden har mange narcispartier fået angreb af gråskimmel, specielt typen „topråd“. Der må gøres mere ud af narcissernes hurtige tørring efter optagning“ (Hele landet, A. Pilgaard). „Svage angreb på 2-årige kulturer“ (Statens forsøgsstation, Hornum, Odd Bøvre).

Phomopsis sclerotoides på agurk i væksthushus. I april måned konstateredes enkelte, begyndende angreb.

Rodbrandsvampe hos *Poinsettia* synes især at starte efter vækstdepressionen i begyndelsen af oktober. Sygdommene må betegnes som almindeligt udbredte (Jylland-Fyn, E. Riis Lavsén).

Rhizoctonia i *Solanum* og *Vinca*. Om dette problem skriver E. Riis Lavsén, Jylland-Fyn: „Alvorlige angreb i formeringsbede. Alt tyder på frøskalsmitte. Varmtvandsbehandling af frøet (30 min. ca. 45°C) har vist sig mest effektivt“.

Sneskimmel i græsplæner har ikke været særlig udbredt, og i sammenligning med sidste års kraftige angreb har det i år været minimalt.

Virus i *Freesia* synes at blive et stedse stigende problem, i særdeleshed har der været en lang række af tilfælde med bladnekroser.

Ib G. Dinesen.

Skadedyr på landbrugsplanter

Korn og græs

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Svage angreb i vintersæden er konstateret enkelte steder i landet (Erik Fredenslund, Kolind; Hans Jepsen, Løgumkloster; P. Bruun Rasmussen, Marslev, og Preben S. Overbye, Nykøbing Fl.).

Stankelbenlarver (*Tipula paludosa*) er endnu kun konstateret med svage, ubetydelige angreb enkelte steder i landet (Erik Fredenslund, Kolind; Tage Andersen, Skanderborg; Hans Jepsen, Løgumkloster; Knud Sehested, Lunde, og P. Bruun Rasmussen, Marslev).

Hårmyg (*Bibio hortulanus o. a.*). Enkelte angreb er dukket op i vårsædmarker, hvor forfrugten har været staldgødede bederoer (Jørgen Kristensen, Skive, og Svend Aa. Pedersen, Stege).

Fritfluen (*Oscinella frit*). Fra alle egne af landet skrives om hvedemarkers sået efter ompløjet græsjord, der er blevet udyndet af fritfluens larve. Af de mange indberetninger kan nævnes: M. Bisgaard, Ødum: „Fritfluellarverne ser ud til at have været særdeles aktive i vinterhvede, sået i ompløjet ital. rajgræs. Her på Ødum har vi en hvedemark, hvor der sidste år var kløvergræs i den ene halvdel og ital. rajgræs i den anden halvdel. Der er en meget stor forskel i bestanden i de to halvdele“. Arne Hansen, Odder: „Spredte angreb af fritfluellarver i enkelte marker med vinterhvede, sået efter ital. rajgræs til frøavl, samt et ødelæggende angreb i vinterhvede, sået efter ital. rajgræs til ensilering. Afgrøden, der var forårsudlagt ital. rajgræs i blanding med westerwoldisk rajgræs, blev pløjet umiddelbart før hvedens såning først i oktober“. C. Poulsen, Rødekro: „Har bemærket ret stærke angreb i enkelte marker, pletvis er bestanden gået helt ud“. Anders Winther, Sønderborg: „Stærke angreb i et par vinterhvedemarkers, hvor den ene måtte sås om“. Kr. Brødsgaard, Ejby: „Meget almindelig med angreb i hveden af fritfluens larve“. Mogens Jakobsen, Hindsø, omtaler en rugmark, der var totalt ødelagt i stribes ca. 1 m brede. Striberne svarede nøje til halmstrengene efter mejetærskeren, hvor der havde været en del spildkornplanter, som havde stået urørt indtil marken blev ompløjet forud for såning af rugen sidst i september. Arne Pedersen, Fåborg; A. S. Asmussen, Svendborg; K. Henriksen, Årslev; P. Bruun Rasmussen, Marslev; Bent Bachmann, Nyborg, og Johs. Pedersen, Rudkøbing, omtaler ligeledes angreb i hvedemarkers efter ompløjet græs. Fra Sjælland omtales angreb af vekslende styrke fra Hans Bertelsen, Nykøbing Sj.; Chr. Christensen, Holbæk; Carlo Frederiksen, Holbæk; J. C. Tvergaard, Jyderup; N. M. Nielsen, Kalundborg; Stanley Jørgensen, Høng; K. Egede, Ringsted; K. Damgaard, Skælskør; J.

Marcussen, Næstved; Sv. Stanley Hansen, Næstved; B. Munch, Haslev, og W. Nøhr Rasmussen, Hillerød. T. Møller, Lellinge, skriver: „Fritfluen har gjort mere skade i hvedemarkerne, end man fra efteråret skulle have troet. Et typisk billede på angrebet er, at plantebestanden er meget tættere i traktor- og såmaskinesporene, medens hveden imellem sporene kun er til stede med ca. 25 pct. bestand“. Også fra Møn, Lolland-Falster og Bornholm omtales angreb i vintersædmarkerne (Svend Aa. Pedersen, Stege; P. S. Overbye, Nykøbing Fl., og Frits Christensen, Rønne). K. Egede, Ringsted, omtaler angreb i en del eng-rapgræs- og rødsvingelmarker.

Brakfluens larve (*Hylemyia coarctata*). A. S. Asmussen, Svendborg, omtaler angreb af brakfluens larve i vinterhvedemarker sået efter kon-servesærter. Angrebene har særlig været stærke på den sydlige del af Tåsinge.

Råger (*Corvus frugilegus*). Carlo Frederiksen, Holbæk: „Råger har været meget hårde ved det korn, der blev sået i februar. 2 tdr. land er blevet sået om. Sidste år blev der ødelagt $\frac{1}{2}$ td. land ærter hos samme mand. En anden rågekoloni har været hårde ved en mark med lucerneudlæg“.

Kortnæbbet gås (*Anser brachyrhynchus*). J. A. Jacobsen, Ringkøbing: „Som noget ekstraordinært kan nævnes, at landmændene i og ved Stadil Fjord igen i år er „fodermestre“ for tusinder af kortnæbbede gæs, der på deres vej mod Spitzbergen raster her og æder af det nysåede korn og efter-lader jorden i „fræset“ tilstand, klar til ny udsæd“.

Ole Bagger.

Skadedyr på havebrugsplanter

Frugttræer og frugtbuske

Bladlus (*Aphididae*). Fra samtlige landsdele meddeles, at der kun er konstateret få æg.

Frugttræspindemider (*Metatetranychus ulmi*). Samtlige indbe-rettere betegner ægbestanden som minimal. Der skrives: „Meget lidt her i plantagen“ (Stubbekøbing, A. Diemer). „Ikke væsentlig. Spindemideproblemet

er i det hele taget ikke så stort, som det har været" (Fyns Amt, Aage Lauritsen). „I de usprøjtede privathaver kan der findes enkelte æg hist og her, men man skal se godt efter" (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Kan findes på træer i mange haver, men jeg har ikke set stærkt befængte træer. I en plantage fandtes en del æg i Lord Lambourne og Gråsten, mens andre sorter praktisk taget var fri for mideæg" (Roskilde Amt, Egon Hansen). „Der ses ikke mange æg" (Esbjerg-Varde, M. Sørensen). „Forbavsende få" (Østfyn, S. Thorup). „Ægbestanden kan betegnes som moderat. De fleste avlere meddeler på forespørgsel, at der er „ikke mange æg" (Lolland-Falster, J. Klarup).

Solbærmider (*Eriophyes ribis*). I planteskolerne og erhvervsplantningerne ses ingen angreb af betydning, hvorimod der stadig forekommer kraftige angreb i privathaverne. Problemet ville blive mindre, hvis man udelukkende benyttede kontrollerede planter. Vi bringer følgende citater: „Stærke angreb i mange haver" (Roskilde Amt, Egon Hansen). „Intet i plantagen her, ellers er der nok i haverne" (Stubbekøbing, A. Diemer). „Normal udbredelse i erhvervsplantager – d.v.s. i yngre plantninger kun lidt angreb, i ældre betydelig mere, hvor angrebene måske lige kan holdes i skak" (Lolland-Falster, J. Klarup). „Som sædvanlig. Kontrollerede planter holder kun nogle år" (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „De fleste plantninger følger den samme model, en langsom tiltagende infektion, indtil buskene ryddes, men ingen udprægede årlige svingninger" (Fyns Amt, Aage Lauritsen). „Angreb nærmest tiltagende. Skyldes måske den mere og mere anvendte maskinelle høstning og beskæring" (Østfyn, S. Thorup). „Der er en del solbærmider i en afdeling ældre buske" (Blangstedgård, Jørgen Jensen). „Ikke fundet mider i plante-skolekulturer" (Nordjylland, Jens Fich). „Der er nok en del mideknopper, men ikke i større udstrækning end tidligere år" (Esbjerg-Varde, M. Sørensen). „Når man ser sunde solbærbuske, er de højst et par år gamle" (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke).

Prydplanter

Mellus (*Aleurodidae*). Herom meddeles bl.a.: „Har været meget generende i et mindre gartneri, hvor især Fuchsia blev angrebet" (Roskilde Amt, Egon Hansen). „Jævnt udbredte allerede tidligt på sæsonen. Ser ud til at være et stedse stigende problem, specielt i spiselige afgrøder, hvor sprøjtefristen sætter snævre grænser for, hvilke midler man kan anvende og hvor hyppigt" (Fyn, Egon Jensen). „Ingen angreb" (Statens forsøgsstation, Hornum, Odd Bøvre). „Har bredt sig en del de sidste år. Særlig i Poinsettia har det været et problem. Eneste effektive middel synes at være dichlorvos i aerosol-form" (Jylland-Fyn, E. Riis Lavsén).

Øresnudebiller (*Otiorrhynchus spp.*) er konstateret i en lang række kulturer. Vi citerer: „Enkelte kulturer kraftigt angrebet, f. eks. Rhododendron“ (Statens forsøgsstation, Hornum, Odd Bøvre). „Problemer hist og her i roser, hvorimod potteplanterne synes at gå nogenlunde fri“ (Fyn, Egon Jensen). „Konstateret i hortensia, Kalanchoë, Azalea, Hypocyrtia. Bekæmpelse synes kun mulig ved brug af meget store væskemængder – 6 til 10 liter pr. m² fordelt med to vandinger, hvoraf den første er med rent vand og den anden med insekticid i sprøjtetekoncentration“ (Fyn-Jylland, E. Riis Lavsén).

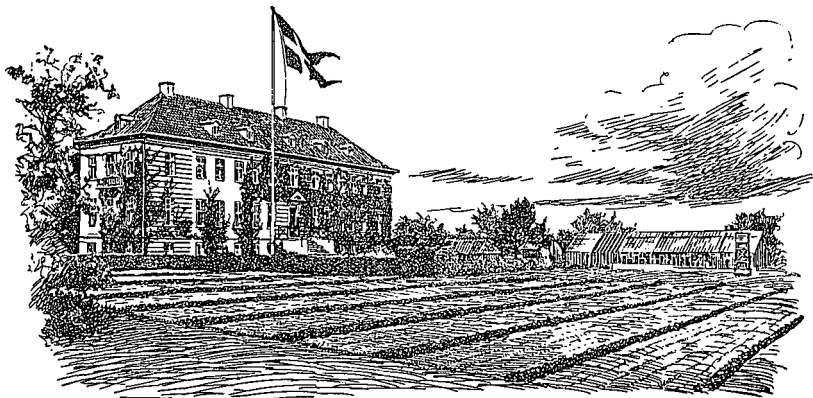
Bladnematoder (*Aphelenchoides*) i Begonia. Herom skriver E. Riis Lavsén, Jylland-Fyn: „Alvorligt. Konstateret i samtlige gartnerier på nær et. Såvel i hjemkøbte planter fra Italien, Holland, Tyskland som i dansk formerede. Som regel er der kun tale om enkelte planter i partierne. Parathion-sprøjtninger synes ikke effektive nok. Måske sprøjteteknikken er forkert“.

Væksthusspindemiden (*Tetranychus urticae*). Begyndende angreb konstateret i en lang række kulturer.

Snegle (*Gastropoda*). Herom oplyses bl. a.: „Lidt problemer hist og her i salatkulturen“ (Fyn, Egon Jensen). „Kun mindre angreb på Hibiscus, Anthurium m.v.“ (Jylland-Fyn, E. Riis Lavsén).

Ib G. Dinesen.

CHRISTTRED

STATENS PLANTEPATOLOGISKE FORSØG

Månedsoversigt over plantesygdomme

457. Maj 1971

Der blev for maj måned modtaget indberetninger fra 100 medarbejdere; endvidere blev der fra Statens plantepatologiske Forsøg i Lyngby besvaret 321 forespørgsler og fra Statens forsøgsstation Studsgård 172 forespørgsler.

Temperaturen var ca. halvdelen af måneden betydelig over normalen. Enkelte dage midt i måneden var temperaturen usædvanlig høj, op til 26°C. De enkelte ugers middeltemperatur blev med normalen i (): 4,4 (8,1), 4,1 (9,7), 14,0 (11,6), 10,7 (12,9).

Nedbør forekom næsten kun i de sidste dage af måneden, men i så store mængder, at nedbøren for landet som helhed blev normal. Fordelingen for de enkelte amtskommuner blev med normalen i (): Nordjylland 50 (34), Viborg 69 (35), Århus 44 (35), Vejle 32 (40), Ringkøbing 62 (39), Ribe 23 (42), Sønderjylland 15 (45), Jylland 44 (38), Fyn 40 (40), Vestsjælland 41 (35), Nordøstsjælland 27 (38), Storstrømmen 56 (40), Øerne 41 (38), Jylland og Øerne 43 (38), Bornholm 60 (34).

Sygdomme på landbrugsplanter

Korn og græs

Nattefrost har navnlig på de lave arealer været årsag til, at vårsæden frøs ned (Chr. E. Lauridsen, Mariager; Erik Fredenslund, Kolind; Kr. Jensen, Kibæk; Knud Sehested, Lunde, og Chr. Christensen, Holbæk). S. Andreassen, Lemvig: „På høje lyssandede jorder ses endnu frostskaadet byg, især hvor der er sået tidligt. Bonusbyg har været stærkt skadet, medens f. eks. Lofabyg lige ved siden af Bonus ikke har taget skade“. Per Svenstrup, Brande: „Med temperaturer helt ned til -8°C så kornmarkerne sørgelige ud, navnlig på de mest tørre og løse jorder. I mange marker var hele bladmassen frosset, men da varmen kom igen, rettede kornet sig hurtigt, og der er tilsyneladende ingen varig skade sket“.

Kulde har præget mange vårsædmarker landet over. Det er især, hvor jorden har været tør og løs, kuldesymptomerne viser sig.

Forgiftning. Enkelte steder er konstateret skade i vårsædmarkerne efter nedfældning af flydende ammoniak lige før eller efter kornsåningen (Arne Hansen, Odder; Bent Bachmann, Nyborg, og J. E. Paulsen, Fåborg).

Kalktrang. Jens Kirkegaard, Brædstrup, skriver, at flere bygmarker end sædvanlig er mærket af kalktrang og pletvis har hæmmet planternes vækst en hel del.

Kaliummangel har været godartet. Angreb er hovedsagelig kun konstateret i vårsædmarker sået efter grønjord. Martin Christensen, Sindal: „Det varme vejr omkring midten af måneden fremkaldte kaliummangel i grønjordsmarker, såvel med kløvergræs som ital. rajgræs som forfrugt“. Erik Fredenslund, Kolind: „Flere steder, hvor man har undladt kaliumgødskning i foråret, ses udbredt kaliummangel i byggen“. J. A. Jacobsen, Ringkøbing: „Den intensive græsdyrkning giver en udpining af kalium med stærke mangelsymptomer til følge“. Kr. Jensen, Kibæk: „Langt mindre udbredt end sidste år, hvor den sene såning og hurtige fremspiring gav symptomer mange steder“.

Fosformangel har været uden større betydning. I indberetningerne omtales fortrinsvis svage angreb (Kaj N. Eriksen, Bjerringbro; Chr. E. Lauridsen, Mariager; Jens Kirkegaard, Brædstrup; Poul E. Andersen, Horsens; J. A. Jacobsen, Ringkøbing; H. Dollerup-Nielsen, Herning; Kr. Jensen, Kibæk; Vald. Johnsen, Skærbæk; P. Bruun Rasmussen, Marslev; H. Jensen, Asnæs; J. Marcussen, Næstved, og Preben S. Overbye, Nykøbing Fl.).

Lyspletsyge (manganmangel) i vintersæd har været godartet. I vårsæden er angrebene mere udbredte, men dog overvejende svage.

M a g n e s i u m m a n g e l. Fra Brande skriver Per Svenstrup: „I næsten alle kornmarker kan der i øjeblikket ses svage symptomer på magnesiummangel. Der er vist ikke megen tvivl om, at denne egn stadigvæk har et vel lavt magnesiumniveau trods udbredt brug af blandingsgødninger med magnesium. De fleste magnesiumtal ligger mellem 1 og 4“.

M e l d u g (*Erysiphe graminis*) i vinterhvede er hovedsagelig konstateret med svage angreb og kun i de sydligste landsdele. I sortsforsøgene er konstateret angreb i sorten Caribo i ret stærk grad, medens både Cato og Kranich er meget svagere angrebet. I enkelte veludviklede og kraftigt gødede Cato- og Kranich-hvedemarker er der konstateret noget kraftigere angreb. H. E. Hermansen, Højbakkegård, skriver, at der så sent som 30. maj endnu ikke er fundet meldugangreb i Cato- og Kranich-vinterhveden på Højbakkegård.

I bygmarkerne blev der fundet meldug-infektioner i de sydlige landsdele omkring midten af måneden. Ved udgangen af måneden fandtes der svage til stærke angreb i sorten Pallas. Sorten Kristina synes angrebet noget mindre, men stærkere end sorterne Bomj og Lofa. I enkelte marker med Emir er set svage angreb.

Varsling for meldug blev udsendt gennem Ritzau's Bureau og Danmark's Radio den 27. maj.

I engrapgræsmarker med udenlandske stammer var der ret stærke angreb af meldug i slutningen af måneden.

S k e d e s v a m p (*Epichlœ typhina*). K. Henriksen, Årslev, omtaler svage angreb af skedesvamp i 2.-3. års hundegræsfrømarker, således at akset ikke vil skride igennem. Angrebene bedømmes dog ikke at få væsentlig indflydelse på udbyttet.

H a v r e n s b l a d p l e t s y g e (*Helminthosporium avenae*) har været til stede i de fleste havremarker i Jylland, hvor man har kunnet finde spredte planter med angreb af svampen på de ældre blade (A. From Nielsen, Studsgård). Også på Øerne er set spredte angreb i adskillige havremarker.

S k o l d p l e t (*Rhynchosporium secalis*) er i det tørre og varme forår ikke konstateret i bygmarkerne.

Bederoer

F r e m s p i r i n g e n har været dårlig mange steder i landet på grund af de meget tørre vejrforhold. Erik Christensen, Løgumkloster: „Store problemer med manglende eller for dårlig spiring af bederoerfrøet på grund af vandmangel“. Vald. Johnsen, Skærbæk: „Spiringen i bederoemarkerne lader overordentlig meget tilbage at ønske; næsten halvdelen af markerne er omsået“. J. J. Jakobsen, Grindsted: „Bederoerne blev sået i tør jord i april, og da der ikke er

kommet regn af betydning, foregår spiringen langsomt. Mange marker er sået om på grund af manglende planter“. Aage Vestergaard, Vejle: „Spiring i 2-3 omgange afhængig af bygerne“. H. Nyborg, Skjern: „Bederoerne er spiret meget uensartet på grund af tør og ofte for løs jord“. J. A. Jacobsen, Ringkøbing: „Først i midten af maj fik vi så megen væde, at bederoefrøet kunne spire. Plantestørrelsen er derfor meget uensartet, hvorimod plantetallet er i orden de fleste steder“. S. Nørlund, Aulum: „Bederoerne har spiret meget langsomt og uensartet. En del marker er sået om, fordi ukrudtet groede bedre end roerne“. R. Olesen, Hårby: „Indtil 28. maj har vi kun fået ca. 8 mm nedbør, hvilket har bevirket en meget dårlig fremspiring, således at mange har måttet udsætte udtyndingsarbejdet“. Mikkel S. Holm, Samsø: „På lerjorder har der især været store problemer med fremspiringen, som først skete efter, at der faldt 40-50 mm regn den 29. maj“.

Storm. Den stærke blæst i dagene den 17.-24. maj forårsagede skader på de nyfremspirede bederoer, og omsåning fandt sted i enkelte tilfælde (R. Olesen, Hårby; J. Marcussen, Næstved, og Aage Madsen, Store-Heddinge).

Væltesyge. Sv. Aa. Pedersen, Stege: „Væltesyge optræder ualmindelig stærkt i år, hvilket formentlig har forbindelse med den stærke storm for kort tid siden“.

Sprøjteskade. Skade forårsaget af ukrudtsmidlerne TCA, Venzar og Betanal er konstateret i adskillige bederoemarkers. Symptomerne ved TCA-skade er indadbojede blade, der kan blive fortykkede, stive og sammenklæbde. Venzar-skade ytrer sig ved gullige bladnerver, medens skade af Betanal ligner svidning, pletvis på bladene (Kr. Jensen, Kibæk; C. Ellegaard Jørgensen, Esbjerg; Georg Nissen, Rødding; K. Henriksen, Arslev; Mikkel S. Holm, Samsø, og J. Marcussen, Næstved).

Parathion har ligeledes forårsaget svidninger ved sprøjtning i de varme dage med kolde nætter, der forekom i sidste halvdel af maj måned.

Rodbrand (*Phoma betae*, *Pythium spp.* o. a.) bedømmes som ret udbredt, men fortrinsvis med svage angreb. Stærkere angreb er set i forbindelse med stærk kalktrang og våde, kolde jorder samt i forbindelse med Venzar- og TCA-skade (Tage Andersen, Skanderborg; Poul E. Andersen, Horsens; H. Døllerup-Nielsen, Herning; Kr. Jensen, Kibæk; Hans Jepsen, Løgumkloster, og N. O. Larsen, Frederikssund).

Kartofler

Fremspiringen har ikke i alle partier været tilfredsstillende. Aage Bach, Tylstrup: „Spiringen i marken synes at være helt god, men det ser ud til, at der er flere angreb af rodtiltsvamp end i 1970“. Tage Andersen, Skanderborg: „Vi får alt for dårlig en kvalitet af læggekartofler. I et parti lagt i en halv snes tdr. land stor mark var fremspiringen ikke større end 10 pct. Areal

er nu omharvet. Hvis læggekartofler til eksport er af samme kvalitet som det, vi har set i år, er det forståeligt, at kunderne forsvinder". P. Bruun Rasmussen, Marslev: „Et enkelt tilfælde med meget dårlig spiring i et parti Vandel Minea. Marken blev harvet om". N. O. Larsen, Frederikssund: „Lidt uensartet, men stort set god spiring".

Ole Bagger.

Sygdomme på havebrugsplanter

Frugtræer og frugtbuske

Forårssvidning i form af nedvisnede blomster (frostskaide) er blevet iagttaget i løbet af denne måned. På Blangstedgård har man for sødkirsebærs vedkommende konstateret, at frostskaide på blomster spænder fra 6 til 82 pct. alt efter sorten (Jørgen Jensen). Vi citerer: „Der er sket ret væsentlige frostskaider på surkirsebær sidst i februar – først i marts på grund af saftstigningen. Mange knopper er frosne, og de frosne blomster ser ud som sorte knappenålshoveder inde i knopperne. Der er samtidig sket frostsprængninger i barken på stammerne af pæretræer og enkelte æblestammer" (hele landet, Carl Hansen).

Grå monilia (*Monilia laxa*) på kirsebær synes at variere noget i styrken fra egn til egn. Til trods for, at blomstringsperioden var kort, blev der alligevel risiko for infektion, da vejret ikke var så tørt som ønskeligt. Vi bringer nogle citater: „Hidtil kun ringe angreb hørt og set i Kelleris 16. Normalt har vi jo ingen angreb i Stevnshær. Ej heller set i år. Et stærkt angreb set i ellers veldrevet æbleplantage på sorten Høve" (Lolland-Falster og Syd-sjælland, J. Klarup). „Trods det tørre vejr og megen – men forkert – sprøjtning, er Skyggemorel og Kelleris 16 enkelte steder blevet angrebet" (Fyns Amt, Aage Lauritsen). „Spredte angreb især i Skyggemorel og Kelleris 16. Man vil måske se noget mindre til denne svampesygdom i år, da en del frugtavlere har taget konsekvensen og ofret en til tre sprøjtninger med benomyl; det bliver i alle tilfælde interessant at følge disse plantninger i år" (Vestfyn-Sydjylland, Evald Burgaard). „Der er kun fundet ganske enkelte og ubetydelige angreb af grå monilia i Kelleris 16 – ikke i Stevnshær. Der var kun ganske enkelte blomster udsprungne ved regnens begyndelse d. 28. maj. Grå monilia skulle blive uden betydning i kirsebær i 1971 med eller uden sprøjtning" (hele landet, Carl Hansen).

Æbleskurv (*Venturia inaequalis*) er ikke bemærket endnu; da der kom regn sidst på måneden, kan der være sket infektioner, som imidlertid først viser sig ind i næste måned.

Æblemeldug (*Podosphaera leucotricha*) synes at svinge i angrebsgrad fra den ene lokalitet til den anden, hvilket bl. a. fremgår af følgende citater: „Frugtavlerne taler meget om meldug i år, men ved at se nærmere på problemet, viser det sig, at det er knopinfektionerne fra i fjor, der er dominerende. Det stemmer vist overens med, at melduggen de sidste par år ikke har været det store problem (i al fald i fjor), og så er der slækket på bekæmpelsen, hvilket så hævn sig senere. I øjeblikket synes der ikke at være tale om mange primærinfektioner, men bekæmpelsen i henhold til ovenstående er altså aktuel. I Cortland er der stærke angreb stammende fra i fjor“ (Lolland-Falster og Sydsjælland, J. Klarup). „Begyndende angreb kunne konstateres på en del lokaliteter fra midten af måneden. Der har dog ikke været tale om særlig kraftige angreb“ (Vestfyn og Sydjylland, Evald Burgaard). „Temeilig meget“ (Østfyn, Sigurd Thorup). „Mere end i de senere år. I dette forårs varme, tørre vejr er den sprøjteplan, som kunne klare problemerne i 1970, ikke tilstrækkelig“ (Fyns Amt, Aage Lauritsen). „Selv om meldug har haft gode overvintrings- og udviklingsmuligheder, så synes der ikke at være meget meldug endnu“ (hele landet, Carl Hansen).

Prydplanter

Forårssvidning har i mange tilfælde først været mulig at vurdere endeligt i maj måned. Der skrives således fra Sjælland: „Frosten i februar-marts måned forårsagede på tulipan svedne bladspidser og nekrotisk spredte pletter på bladpladerne (forveksling med augustasyge). Kuldeskade har undertiden fremkaldt ødemlignende pletter, oftest på bladundersiderne“ (Henrik Nielsen). Fra Hornum oplyses: „*Erica carnea* og *Erica vagans* blev slemt medtagne af den sene forårsfrost“ (P. E. Brander). Fra Esbjerg-Varde skrives: „Forårssvidning er navnlig iagttaget på unge eksemplarer af stedsegrønne planter. Inden for de løvfældende planter er det især gået ud over Buddleya, Cotinus og Spirea“ (Martin Sørensen). Fra det sydlige Sønderjylland noteres: „Februarfrosten sved bl. a. Buddleya, Spirea, Weigelia og Potentilla. Den kolde østenkulde i slutningen af maj sved bl. a. bøg og æble“ (M. Surlykke).

Narcis-gråskimmel (*Botrytis narcissicola*) har fået følgende kommentarer: „Som sædvanlig kraftige angreb i 2-års stykkerne“ (Sjælland, Henrik Nielsen). „Synes jævnt udbredt i de fleste partier“ (Nordjylland-Fyn, Jens Fich).

Viroser i narcisser. Mosaik synes at have nogenlunde samme udstrækning som sidste år, hvorimod chokoladeplet forekommer mindre end normalt.

Viroser i tulipan. Såvel augustasyge som rattle blev konstateret lidt hyppigere end sædvanligt.

Mogens H. Dahl.

Skadedyr på landbrugsplanter

Korn og græs

Havrenematoden (*Heterodera avenae*). Angrebene bedømmes navnlig i Jylland som ret udbredte, men på nuværende tidspunkt som forholdsvis svage de fleste steder i landet. S. Andreassen, Lemvig, skriver således: „Det ser ud til, at det bliver et år med mange og stærke angreb af havrenematoden. Jeg har været tilkaldt til adskillige marker med stærke symptomer, både i havre- og bygmarker“. Poul E. Andersen, Horsens: „Ikke de helt ødelæggende angreb, men i flere bygmarker efter ensidig korndyrkning findes der pletter med angreb af nematoder“. H. Dollerup-Nielsen, Herning: „Angreb af havrenematoder breder sig og er nu almindelige på Herningegnen. Man interesserer sig mere og mere for de nematodresistente kornsorter“. Per Svenstrup, Brande: „Den øgede korndyrkning giver flere og flere tilfælde med angreb af havrenematoder“. Aage Vestergaard, Vejle: „Vi har observeret enkelte angreb, men regner med, at det vil blive værre i første halvdel af juni“.

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Angrebene bedømmes for landet som helhed som svage. Kun enkelte steder omtales angrebene som stærke. Arne Pedersen, Thisted: „Der har været ret stærke angreb af smælderlarver. En enkelt mark var så angrebet, at der måtte sås om. Ved gravning i jorden på en håndflades størrelse fandtes 4–5 larver“. H. Dollerup-Nielsen, Herning: „Angreb af smælderlarver er almindelige, men som regel uden betydning. Kun i et par tilfælde har jeg set stærke angreb, som har tyndet stærkt ud i bygmarken“. Kr. Jensen, Kibæk: „Ret udbredt efter ital. rajgræs som efterafgrøde, skaden synes dog at være meget begrænset“. Vald. Johnsen, Skærbæk: „Adskillige angreb, men kun enkelte stærke. Et enkelt sted måtte der omsåning til, da alt var overgnavet. Udsæden i anden omgang blev bejdset, og det hjalp noget“.

Kornjordloppen (*Phyllotreta vittula*) er konstateret i adskillige vårsædmarker. Frits Christensen, Bornholm, skriver bl. a.: „De første dage efter fremspiring af vårsæden var angrebet af jordlopper mange steder så stærkt, at markerne fik et gulvisent udseende på grund af jordloppegnav. Enkelte landmænd sprøjtede, men de gode vækstforhold bevirkede, at angrebet kun blev af kort varighed“.

Bladhvæpse (*Dolerus spp.*). Æg af bladhvæpse er konstateret på bygplanter adskillige steder i landet i sidste halvdel af maj måned.

Stankelbenlarver (*Tipula paludosa*) synes at være uden betydning i år. Angrebene bedømmes som meget svage overalt i landet (Kaj N. Eriksen, Bjerringbro; Tage Andersen, Skanderborg; H. Dollerup-Nielsen, Her-

ning; Kr. Jensen, Skærbæk; H. Nyborg, Skjern; Per Svenstrup, Brande; Vald. Johnsen, Skærbæk; Hans Jepsen, Løgumkloster; Anders Winther, Sønderborg; P. Bruun Rasmussen, Marslev, og N. O. Larsen, Frederikssund).

Hårm y g (*Bibio hortulanus*) er kun set med enkelte angreb i vårsædmarken. Sværmning af myggene er imidlertid observeret adskillige steder i landet (Arne Pedersen, Thisted; Chr. E. Lauridsen, Mariager; H. Dollerup-Nielsen, Herning; K. Henriksen, Årlev; P. Bruun Rasmussen, Marslev, og N. M. Nielsen, Ubby). Stanley Jørgensen, Høng, skriver: „Myggene er altid talrigt til stede i roemarkerne på det tidspunkt, hvor der tyndes roer, men det er meget sjældent, at der findes skader i kornet året efter“.

Den hessiske flue (*Mayetiola destructor*). Flyvning og æglægning er iagttaget i flere vårsædmarker landet over. Frits Christensen, Bornholm, skriver: „Omkring midten af maj konstateredes svage flyvninger i et areal, der i fjor var ret stærkt angrebet. Der er endnu ikke fundet angreb af larver i marken“.

Mayetiola schoberi, der udelukkende angriber engrapgræs, er konstateret med ret stærk flyvning og æglægning i dagene omkring den 20. maj i en mark på Lolland (K. Skriver, Nykøbing Fl.).

Sadelgalmyg (*Haplodiplosis equestris*). Spredte flyvninger og æglægning blev iagttaget flere steder i landet den 18. maj. Hele resten af maj måned forblev flyvningen svag.

Fritfluen (*Oscinella frit*). Angreb er fundet i adskillige vårsædmarker landet over, men betegnes som svage og uden betydning de fleste steder (H. Dollerup-Nielsen, Herning; K. Henriksen, Årlev; P. Bruun Rasmussen, Marslev; Bent Bachmann, Nyborg, og H. Jensen, Asnæs).

Råger (*Corvus frugilegus*). N. Engvang Hansen, Allingåbro og Tage Andersen, Skanderborg, omtaler, at råger bliver et større og større problem. Angreb er set i en del tidligt såede vårsædmarker.

Bælgplanter

Stængelnematoder (*Ditylenchus dipsaci*). Flemming Due, Tystofte, omtaler et svagt angreb i en 2. års halvsildig rødkløvermark. N. M. Nielsen, Ubby og J. Marcussen, Næstved, omtaler pletvise angreb i nogle henholdsvis 2. og 3. års lucernemarker.

Bladrandbiller (*Sitona spp.*) har optrådt med stærke angreb i mange ærte- og hestebønemarker (Anders Winther, Sønderborg; K. Henrik-

sen, Årslev; Stanley Jørgensen, Høng, og J. Marcussen, Næstved). Anders Winther, Sønderborg, skriver: „Da dyrkningen af bønner startede for 4–5 år siden, var angreb af bladrandbiller uden større betydning. Siden da er der sket en så voldsom opformering, at der nu er stærke angreb i næsten alle bønnemark. De fleste marker er blevet sprøjtet med parathion i månedens løb“. Stanley Jørgensen, Høng, omtaler, at ukrudtssprøjtning med dinoseb i en hestebønnemark øjensynlig også har haft virkning på bladrandbillerne.

Bederoer

Kåltthripsen (*Thrips angusticeps*) har været meget udbredt i bederoemarkerne. Bekæmpelse er blevet udført i mange marker.

Den matsorte ådselbille (*Blitophaga opaca*) er konstateret med udbredte og til tider stærke angreb, som har nødvendiggjort bekæmpelse. Jens Kirkegaard, Brædstrup, skriver: „Den seneste tids varme vejr har tilsyneladende givet ådselbillerne gode muligheder for at udvikle sig. Sprøjtning med parathion er blevet praktiseret i almindelighed. Den meget uensartede fremspiring af roerne har gjort disse meget følsomme over for billernes og larvernes angreb“.

Runkelroebiller (*Atomaria linearis*) har optrådt ret udbredt og enkelte steder med forholdsvis kraftige angreb. Preben S. Overbye, Nykøbing Fl., skriver: „Runkelroebillen har igen i år optrådt i mange marker. Den kan findes i de fleste bederoemarker på Lolland-Falster. I anstrengte sædskifter, hvor roer kommer efter roer eller roer hvert andet år, sker det, at skaden bliver så stor, at omsåning bliver nødvendig. Hvor omsåning er på tale, er det som regel i forbindelse med langsom og uensartet fremspiring forårsaget af dårligt såbed“.

Bedejordloppen (*Chaetocnema concinna*). Tage Andersen, Skanderborg og Sv. E. Vestergaard, Blangstedgård, omtaler, at angreb af bedejordloppen har været meget udbredt, og bekæmpelse med parathion er udført i adskillige bederoemarker.

Roegnaveren (*Cnorrhinus plagiatus*) har optrådt med ret stærke angreb i mange bederoemarker i Jylland. A. From Nielsen, Studsgård: „Mange marker i Midtjyske og enkelte i de Nordjyske egne har været plaget af roegnaveren. Angrebene, der næsten udelukkende findes på de lette jorder, har mange steder tyndet markerne stærkt. Som altid har det mange steder været vanskeligt at bekæmpe disse dyr, og i adskillige tilfælde har flere behandlinger med parathion været nødvendig. Bedste bekæmpelse opnås ved sprøjtning sent om aftenen, idet dyrene fortrinsvis arbejder om natten“.

Der foreligger indberetninger fra en del konsulenter, som omtaler bekæmpelse med parathion som ret effektivt, men at mange biller ikke rammes af sprøjtevæsken, da de gemmer sig under jordknolde og lign. (Aage Bach, Tylstrup; Per Svenstrup, Brande; J. A. Jacobsen, Ringkøbing; H. Dollerup-Nielsen, Herning; Jens Kirkegaard, Brædstrup, og Bent Olesen, Varde).

Bede fluen (*Pegomya hyoscyami*). Æglægning blev konstateret de fleste steder i landet i sidste halvdel af maj måned.

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Kå lthripsen (*Thrips angusticeps*) har været talrigt til stede i mange kålroemarker. Angrebene startede for alvor, da varmen satte ind, og bekæmpelse er blevet udført i adskillige tilfælde. W. Nøhr Rasmussen, Hillerød, skriver: „Angreb af kålthrips har været almindelige i kålroerne. Sprøjtning med parathion har klaret dette, men har samtidig i det varme vejr givet kålroerne et chok, således at de i nogle dage stod med stærkt rullede blade, men roerne rettede sig dog hurtigt“.

Glimmerbøsser (*Meligethes aeneus*) har været talrigt til stede i de fleste korsblomstrede frøafgrøder. Sidst på måneden er set kraftige invasioner i marker med vårraps.

Jordlopper (*Phyllotreta spp.*) har været talrigt til stede i de korsblomstrede afgrøder. Angrebene bedømmes imidlertid som moderate de fleste steder (Erik Fredenslund, Kolind; Tage Andersen, Skanderborg; Poul E. Andersen, Horsens, og J. J. Jakobsen, Grindsted). På Øerne synes angrebene at være noget kraftigere (P. Bruun Rasmussen, Marslev; Stanley Jørgensen, Høng; J. Marcussen, Næstved; Preben S. Overbye, Nykøbing Fl., og Frits Christensen, Rønne).

Roegnauveren (*Cneorrhinus plagiatus*) har også optrådt i visse Midt- og Nordjyske kålroemarker. Angrebene bedømmes som noget stærkere end i bederoer. Bent Olesen, Varde, skriver: „Enkelte kålroemarker på let sandjord blev helt ødelagt og måtte sås om, efter at der var sprøjtet to gange med parathion“.

Skulpesnudebillen (*Ceutorrhynchus assimilis*) er i maj måned set med almindelig udbredte angreb, som dog fortrinsvis er svage. Aage Madsen, Store-Heddinge: „Så sent som sidst i maj er skulpesnudebillen ikke særlig stærkt repræsenteret i rapsmarkerne“.

Skulpegalmuggen (*Dasyneura brassicae*). Varsling udsendtes gennem Ritzau's Bureau og Danmark's Radio den 18. maj.

Kartofler

Coloradobillen (*Leptinotarsa decemlineata*). Fra den 21. maj og måneden ud er der fundet i alt 13 coloradobiller. 9 biller er fundet på østkysten af Falster. 2 biller på sydkysten af Lolland og 2 biller ved Gilleleje på Sjællands nordkyst.

Valmue

Kåltrips (*Thrips angusticeps*). N. O. Larsen, Frederikssund, skriver, at det har været nødvendigt at sprøjte de få valmuemarkers, der findes på egnen, med parathion mod stærke angreb af kåltrips.

Ole Bagger.

Skadedyr på havebrugsplanter

Frugtræer og frugtbuše

Knopvilkere (*Tortricidae*) omtales med følgende citater: „Angrebene ikke voldsomme. Enkelte steder klages over de grønne knopvilkere, men ellers kan det siges, at der er taget højde for angrebene i fjor med mere effektive giftsprøjtninger, specielt før blomstring“ (Lolland-Falster og Sydsjælland, J. Klarup). „En del angreb i planteskoler“ (Blangstedgård, Jørgen Jensen). „Det er vist et ganske normalt år med knopvilkere hist og her“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke).

Frostmålere (*Cheimatobia* o.a.) vurderes af indberetterne til at være uden økonomisk betydning.

Frugtræspindemider (*Metatetranychus ulmi*). De fleste steder bedømmes angrebene til at være relativt svage. At det ikke gælder alle lokaliteter fremgår bl.a. af følgende citater: „Endnu 28/5 ikke set nyt angreb“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Kun svage angreb hidtil. Der har i øvrigt ikke været mange vinteræg, og jeg tror, avlerne efterhånden har lært ikke at sprøjte for tidligt inden klækningen, når det gælder anvendelse af de sædvanlige „ægmidler““ (Lolland-Falster og Sydsjælland, J. Klarup). „Mange steder særdeles voldsomme angreb – navnlig hvor angrebene ikke har været slået ned sidste sommer“ (Vestfyn-Sydjylland, Evald Burgaard). „Miderne klækkede, mens træerne var i fuld blomstring. Bekæmpelsen derfor vanskelig, men hendigvis var der ikke ret mange mider“ (Østfyn, Sigurd Thorup). „Kan

findes hist og her, men de udbredte angreb, som kendtes til for få år siden, synes at være et overstået stadium" (Fyns Amt, Aage Lauritsen). „Der var allerede kraftige angreb af spindemider under udvikling først på måneden" (hele landet, Carl Hansen).

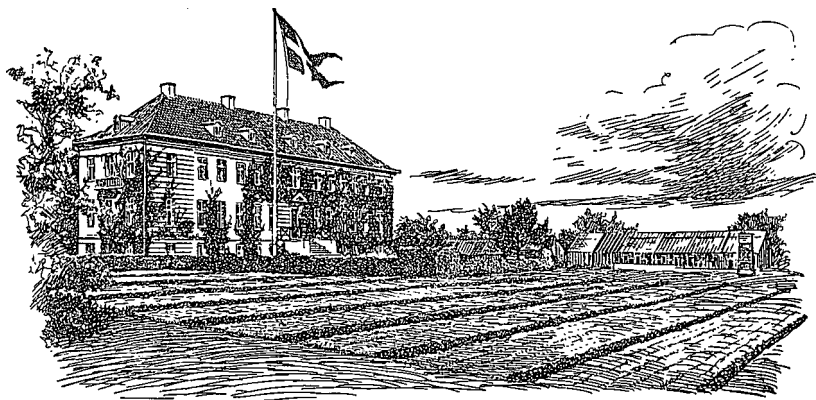
Køkkenurter

Kålfluelarver (*Chortophila brassicae*) har i den sidste del af måneden gjort sig stærkt gældende i mange kålarealer; desværre opdages angrebet i ikke så få tilfælde først efter, at larverne er gået ind i rødderne, og en bekæmpelse er derfor nærmest umulig. Der skrives bl. a.: „Æglægning observeret flere steder, men endnu ingen larver observeret. Der har været sprøjtet med de tilladte midler" (Vestsjælland, Th. Haugstrup). „Jeg har i et enkelt tilfælde set kålfluefarver på små blomkål, der var sået på blivestedet" (Østsjælland, Philip Helt). „Der har været et temmelig kraftigt angreb af kålfluelarver" (Blangstedgård, Jørgen Jensen).

Krusesygegalmyg (*Contarinia nasturtii*). Angreb er endnu ikke iagttaget.

Mellus (*Aleurodidae*) er konstateret bl. a. på tomat og agurk (Bornholm og Sjælland, Th. Haugstrup).

Mogens H. Dahl.

STATENS PLANTEPATOLOGISKE FORSØG

Månedsoversigt over plantesygdomme

458. Juni 1971

Der blev for juni måned modtaget indberetninger fra 125 medarbejdere; endvidere blev der fra Statens plantepatologiske Forsøg besvaret 706 forespørgsler og fra Statens forsøgsstation Studsgård 301 forespørgsler.

Temperaturen var i den første uge af juni måned høj, medens den resten af måneden var under normalen. De enkelte ugers middeltemperatur blev med normalen i (): 17,1 (13,6), 13,1 (13,4), 10,5 (14,4), 13,5 (15,5), 15,8 (16,1).

Nedbøren var for Jyllands vedkommende normal, medens Øerne, bortset fra Bornholm, næsten fik det dobbelte af den normale nedbør. Fordelingen for de enkelte amtskommuner blev med normalen i (): Nordjylland 37 (50), Viborg 34 (47), Århus 52 (49), Vejle 61 (49), Ringkøbing 43 (49), Ribe 49 (48), Sønderjylland 94 (48), Jylland 50 (49), Fyn 99 (45), Vestsjælland 84 (47), Nordøstsjælland 74 (45), Storstrømmen 76 (47), Øerne 83 (46), Jylland og Øerne 59 (48) og Bornholm 35 (43).

Sygdomme på landbrugsplanter

Korn og græs

Tørke. Martin Christensen, Sindal, skriver: „Tørkeskade i korn og græs har været ret almindelig. Hvor græsset er bjerget til ensilage eller hø, har det knebet stærkt med genvæksten. 30 mm nedbør d. 26. og 27. juni har rettet på forholdene, og det er forbavsende så hurtigt, kornet har været i stand til at rette sig“.

Vindslid. J. A. Jacobsen, Ringkøbing: „Mange havremarker står pletvis med et brunt skær på grund af vindslid på bladspidserne. Hvor der er mest læ, og hvor afgrøderne er lidt lavere, er spidserne intakte. I byg ses dette fænomen ikke“.

Lyse bladspidser på byg er konstateret adskillige steder i landet, navnlig i Emir-byg. Årsagen skyldes vækstforholdene, bl. a. kvælning på grund af megen nedbør på kort tid. Jørgen Kristensen, Skive: „Iltmangel til kornets planterødder er en del udbredt, enten på grund af for megen vand, for tidlig såning og i enkelte tilfælde på lerjorderne på grund af for tidlig brug af cementtromle“.

Lyspletsyge (manganmangel) har været udbredt, men fortrinsvis med svage angreb. H. Baltzer Nielsen, Hjørring: „Forekommer i de fleste bygmarker og i ret stor udstrækning i havre, navnlig på grund af den meget løse og tørre jord i foråret. Systematisk anvendelse af mangan er påkrævet og bruges i stor udstrækning i forbindelse med ukrudtssprøjtninger“. H. P. Nielsen, Ulstrup: „Mere almindeligt end sædvanligt. Kraftig jordbehandling i foråret med for løs jord til følge har forstærket sygdommen“. Aage Vestergaard, Vejle: „Angrebet er ikke foruroligende, men der er flere angreb, end vi normalt finder, hvilket nok skyldes løs jord på grund af for kraftig opharvning“. A. Winther, Sønderborg: „Regnen har fjernet alle de svagere angreb af lyspletsyge, men i en del havremarker har det været nødvendigt med tilskud af mangansulfat“. K. Henriksen, Årlev: „I begyndelsen af måneden pletvis ret kraftige symptomer på manganmangel, både i havre og byg. Symptomerne forsvandt hurtigt ved sprøjtning med mangansulfat“. Carlo Frederiksen, Holbæk: „Har været meget udbredt og med kraftige symptomer. 3-4 sprøjtninger har været nødvendige på de lave arealer“. J. C. Tvergaard, Jyderup: „Ret stærke angreb på humusjorderne, hvor der flere steder er sprøjtet 3 gange“. Frits Christensen, Bornholm: „Angreb af lyspletsyge har i år været mere udbredt end normalt. Angrebene var værst i begyndelsen af juni og i de områder af øen, hvor jorden er mest „muldet“ og samtidig hermed mest porøs“.

Gulspidssyge (kobbermangel) forekommer fortrinsvis med svage angreb. Udbredt anvendelse af kobberholdige gødninger er medvirkende til, at sygdommen „nu om dage“ er temmelig sjælden.

Meldug (*Erysiphe graminis*) i vintersæden har optrådt med ret udbredte, men fortrinsvis svage angreb. Poul E. Andersen, Horsens: „Fra svage til middelsvære angreb i Cato. Meldug kan findes på Kranich, men er i de fleste tilfælde uden betydning“. N. A. Drewsen, Hokkerup: „I rug er der ikke fundet angreb, men i de fleste hvedemarker kan der findes meldug, stærkest i Cato, noget mindre i Kranich“. Kr. Brødsgaard, Ejby: „Svage angreb især i Cato, men også på de nederste blade af Kranich“. Fl. Due, Tystofte: „Alle hvedesorter har angreb af meldug. Caribo er hårdest angrebet, men angrebene må betegnes som moderate“. Jens Marcussen, Næstved: „Temmelig almindeligt i rug. I hvede er der ret stærke angreb i Cato, medens angrebet er uden større betydning i Kranich“. Aage Madsen, Store-Heddinge: „Kun svage angreb og mest i Cato-hvede“. J. E. Hermansen, Højbakkegård: „Praktisk talt ikke til at finde meldug i vinterhveden. I vinterrug kan melduggen let findes, men er uden betydning. I vårhvede er de nedre blade dækket ca. 25 pct. af infektioner. I vårrug findes kun spor“. Preben S. Overbye, Nykøbing Fl.: „Cato-hvede tydelig mere angrebet end Kranich“.

Meldug i byg bredte sig i begyndelsen af måneden, men angrebene standsede i den kolde, fugtige vejrperiode midt i måneden. Angrebene bedømmes som ret udbredte, men overvejende med svage til moderate angreb. I Jylland bedømmes angrebene dog som stærkere end i de øvrige landsdele.

Af bygsorterne er Kristina den sort, der skønnes at være stærkest angrebet. Bonus, Elbo, Pallas, Siri og Sultan er ligeledes stærkt angrebet, medens Emir er angrebet i meget vekslende styrke. I de fleste tilfælde er Emir kun svagt angrebet, men i enkelte tilfælde bedømmes angrebet som meget stærkt. S. Andreassen, Lemvig: „Melduggen bredte sig stærkt i bygmarkerne i månedens løb, og ved månedens slutning er der meldug i de fleste bygmarker, også i tidligere modstandsdygtige sorter som Emir og Sultan“. Knud Jessen, Skive: „Vi har hidtil ikke taget hensyn til meldug her på egnen, men i år har vi meget stærke angreb, især på Elbo-byg, som er meget udbredt her på egnen. Pallas og Kristina er også hårdt angrebet“. H. H. Rasmussen, Århus: „Ingrid, Siri og Kristina ret stærkt angrebet, medens Bomi, Emir og Lofa er noget mindre angrebet. På de 3 sidstnævnte sorter synes angrebet ikke at have udviklet sig synligt i de sidste 3 uger“. Poul E. Andersen, Horsens: „Ret stærke angreb på sorterne Siri, Elbo og Kristina, samt i forsøgene også i Pallas. I Emir findes der angreb i de fleste marker, fortrinsvis svage angreb, men dog også marker med middelsvære angreb. På sorterne Lofa, Bomi og Tern er der kun tale om svage angreb“. Arne Pedersen, Fåborg: „På Avernakø fandtes en Emir-bygmark meget stærkt angrebet af meldug, svarende til karakter 6 på skalaen 1-10“.

Hvedens gråpletsyge (*Septoria tritici*) er konstateret i mange Kranich-hvedemarker landet over. Angrebene er af vekslende styrke og bedømmes således af Arne Hansen, Odder, som sjældne, men stærke. J. E. Hermansen, Højbakkegård: „Hvedens gråpletsyge findes nærmest hvert forår, men var ikke særlig fremtrædende i år. På nuværende tidspunkt er 5–20 pct. af hvedebladene dækket af de grå pletter med små sort-sortbrune pyknider“.

Bælgplanter

Kransskimmel (*Verticillium albo-atrum*) bedømmes som godartet og omtales kun med svage angreb af Knud Jessen, Skive; P. Bruun Rasmussen, Marslev; H. Jensen, Asnæs; Carlo Frederiksen, Holbæk; Stanley Jørgensen, Høng, og Jens Marcussen, Næstved.

Chokoladeplet (*Botrytis fabae*). J. E. Hermansen, Højbakkegård, omtaler angreb på de nedre blade på en del hestebønneplanter.

Bederoer

Kemikalieskade. Som nævnt i månedsoversigten for maj findes der skade i adskillige bederoemarker efter brug af ukrudtsmidlerne TCA, Venzar og Betanal. Der er imidlertid også konstateret adskillige skader efter anvendelse af Pyramin. Skaderne efter Pyramin optræder lige så hyppigt som skader efter brugen af Venzar. Sprøjteskade forårsaget af Betanal findes næsten udelukkende ved tidligere anvendelse af TCA, Pyramin eller Venzar. Poul E. Andersen, Horsens: „Efter regnen d. 29. maj fik vi omkring d. 3.–10. juni mange og desværre ofte stærke skader på bederoerne efter anvendelse af Venzar. Værst gik det på de lettere jorder, hvor en del planter visnede helt væk. På almindelig muldjord gik det ikke ud over plantebestanden, men mange planter har vanskeligt ved at komme i gang igen. Efter Pyramin, der anvendes i mindre udstrækning her på egnen, er også iagttaget skadevirkning“. Mikkel S. Holm, Samsø: „I roemarker er der i adskillige tilfælde konstateret sprøjteskade efter brug af Venzar, i enkelte tilfælde også efter sprøjtning med Pyramin. I de fleste tilfælde overlever roeplanterne, men de har stået i længere tid“.

Lyspletsyge (manganmangel) har været ret udbredt, men fortrinsvis med svage angreb.

Rodbrand (*Phoma betae*, *Pythium spp.* o. a.) har været meget udbredt og i adskillige tilfælde med ret alvorlige angreb. Martin Christensen, Sindal: „Rodbrand er et almindeligt problem i bederoerne i år. Der er næppe

tvivl om, at det står i forbindelse med det kølige vejr i juni. De først såede roer har klaret sig langt bedre end de sent såede roer“. O. Th. Nielsen, Viborg: „70–80 pct. af bederoemarkerne er mere eller mindre præget af rodbrand. Bederoer sået før d. 25. april er praktisk taget fri for rodbrand, medens marker sået i første halvdel af maj alle er angrebet, og flere er omsået“.

Bedeskimmel (*Peronospora schachtii*) er kun set med få og svage angreb (P. Bruun Rasmussen, Marslev; Carlo Frederiksen, Holbæk; Stanley Jørgensen, Høng; Jens Marcussen, Næstved, og Aage Madsen, Store-Heddinge).

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Rodbrand i kålroer har været ret udbredt, men fortrinsvis med svage angreb. A. Vestergaard, Hurup; Jørgen Kristensen, Skive; Erik Fredenslund, Kolind; Poul E. Andersen, Horsens; S. Nørlund, Aulum; N. Stigsen, Ulfborg; Carl Chr. Olsen, Studsgård; Kaj Kristiansen, Ikast; A. Mortensen, Gram; B. Maybom, Bredebro, og Jens Marcussen, Næstved, omtaler svage angreb i enkelte marker. O. Th. Nielsen, Viborg, omtaler angrebene som mere udbredte end sædvanligt, samt at der har været en del væltesyge i kålroerne.

Kålbrot (*Plasmodiophora brassicae*) er konstateret med ret svage angreb i flere kålroemarkere (Knud Jessen, Skive; Per Svenstrup, Brande; B. Maybom, Bredebro; Knud Sehested, Lunde, og Carlo Frederiksen, Holbæk).

Kartofler

Fremspiringen af kartoflerne bedømmes forskelligt fra egn til egn. Erik Fredenslund, Kolind; J. J. Jakobsen, Grindsted, og H. Jensen, Asnæs, omtaler fremspiringen som god. J. J. Jakobsen skriver således: „Fremspiringen blev mere ensartet, end vi i første omgang havde regnet med, og bortset fra de enkelte marker, som er mere eller mindre ødelagt af sortben, kom bestanden ret pænt frem“.

Tage Andersen, Skanderborg; H. Dollerup-Nielsen, Herning; Carl Chr. Olsen, Studsgård; Arne Anthonson, Give; E. Hejlesen, Store-Jyndevad; P. Bruun Rasmussen, Marslev, og N. O. Larsen, Frederikssund, omtaler fremspiringen som dårlig. Sidstnævnte skriver: „Fremspiringen har været ringere end tidligere år. Igen er det de jyske læggekartofler, der giver problemer på grund af stærke beskædigelser (omsortering) med op til 30 pct. dårlige eller slet ingen spirer. Den arme køber slås med en dårlig mark – økonomisk tab – og helt uden mulighed for erstatning. Det er snart på tide, nogen ser lidt nærmere på disse forhold“.

Sortbensyge (*Pectobacterium carotovorum* var. *atrosepticum*) har været meget udbredt, men angrebene bedømmes som svage. Chr. E. Lauridsen, Mariager: „Ved markinspektionen har jeg iagttaget, at der er forholdsvis mange planter angrebet af sortbensyge“. H. Dollerup-Nielsen, Herning: „Sortbensygen synes at være værre i år end tidligere, hvilket antagelig skyldes den megen regn under optagningen i fjor“. Arne Anthonsen, Give: „Ret udbredt, skyldes nok rigeligt varmt i kulerne“. J. J. Jakobsen, Grindsted: „Angrebene synes at være mere udbredte end sædvanligt, hvilket var ventet efter den meget dårlige holdbarhed af læggekartoflerne“. N. O. Larsen, Frederikssund: „Optræder oftere end tidligere år, men stort set kun i jysk læggemateriale“. Frits Christensen, Bornholm: „Angreb af sortbensyge har optrådt ret stærkt i sorten Primula, hvilket skyldes meget dårligt læggemateriale. I sorten Bintje har angrebene været uden betydning“.

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*). Der foreligger ingen indberetninger om angreb i juni.

Rodfiltsvamp (*Corticium solani*) bedømmes som ret udbredt, men kun sjældent med stærke angreb. N. Stigsen, Ulfborg, og H. Dollerup-Nielsen, Herning, omtaler, at rodfiltsvampens ødelæggelse af underjordiske stængeldele kan findes i de fleste kartoffelmarker.

Valmue

Valmueskimmel (*Peronospora arborescens*). K. Henriksen, Årslev, skriver: „Den senere tids fugtige vejr har begunstiget mange svampesygdomme, deriblandt valmueskimmelen, som er begyndt at optræde i markerne“.

Ole Bagger.

Sygdomme på havebrugsplanter

Frugtræer og frugtbuske

Æble- og pæreskurv (*Venturia inaequalis* og *Venturia pirina*). „Jeg har set kraftige skurvangreb på Clapps Favorite, hvor frugterne var helt sortplettede af skurv“ (Sydfyn, Chr. Greve). Bortset fra dette tilfælde er indberetterne enige om, at sygdommene ikke har haft nogen betydning.

Meldug på æbletræer (*Podosphaera leucotricha*) og på solbærbuske (*Sphaerotheca mors-uvae*). Vi citerer: „På æbler har jeg nogle steder set angreb af meldug, også på steder, hvor der ikke plejer at komme meldug“ (Østsjælland, Philip Helt). „Meget meldug i såvel bærbuske som frugtræer. Enkelte steder alvorlige angreb, især i Cortland. Meget meldug i de modtagelige solbærsorter“ (Sydsjælland-Vestfyn, Evald Burgaard). „Meget meldug i æbler, endnu ikke i frugtbuske“ (Fyn, S. Thorup). „I ældre plantninger af Cortland er melduggen meget vanskelig at bekæmpe. I yngre plantninger af samme sort kan vi holde melduggen nede ved mange sprøjtninger og en enkelt afklipping af primærangrebne skud“ (Blangstedgård, Jørgen Jensen).

Grå monilia (*Monilia laxa* og *M. laxa f. mali*). „Intet af betydning“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Jeg har et par steder set stærke angreb i surkirsebær, men ellers har jeg ikke set angreb af grå monilia i år“ (Østsjælland, Philip Helt). „Her i juni er der set mange kraftige angreb, som endnu ikke viste sig i maj“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Stærke angreb, hvor bekæmpelsen ikke har været effektiv“ (Sydfyn, Chr. Greve). „En del i Kelleris og skyggemorel. Benomyl er meget effektiv imod sygdommen“ (Fyn, S. Thorup). „Spredte angreb. Det ser ud til, at benomyl anvendt under blomstringen har begrænset angrebene“ (Sydjylland-Vestfyn, Evald Burgaard). „Set mange steder, hvor sprøjtningen er udført forkert. Som sædvanlig findes næsten samtlige angreb i skyggemorel og Kelleris 16“ (Fyns Amt, Aage Lauritsen).

Køkkenurter

Agurker med gummiflåd (*Cladosporium cucumerinum*), agurkesyge (*Diplodina citrullina*) og gråskimmel (*Botrytis cinerea*) „i drivhus er ved at vinde indpas de fleste steder, hvor man sparer på den dyre olie“ (Fyn, Egon Jensen). „Kuldeskade overalt på friland“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Der forekommer stadig enkelte marker med klorid-

skade, fordi der er brugt alm. markblandingsgødning om foråret" (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm).

Fløjlsplet (*Cladosporium fulvum*) „begyndt i de modtagelige sorter, men endnu under kontrol" (Fyn, Egon Jensen).

Meldug (*Sphaerotheca macularis*) på jordbær. „Intet bemærket, men de avlere, der plejer at have angreb, har også brugt en eller flere benomylsprøjtninger" (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Især sorten Zephyr har været stærkt angrebet af meldug" (Vestfyn, Evald Burgaard). „Meget stærke angreb i Zephyr, hvor der ikke er gjort noget for det. Det nye middel benomyl ser ud til at være meget effektivt mod meldug" (Fyn, S. Thorup). „På ikke-benomylsprøjtede Zephyr er set meldug ca. 18–20/6" (Sydfyn, Chr. Greve). „På trods af tørken til ca. den 10/6 ikke meget meldug" (Sønderborg, Carl Hansen). „Har især kigget på sorterne Hummi-Gento og Hummi-Grande. Navnlig Hummi-Gento synes modtagelig" (Nordjylland, J. Fich).

Gråskimmel (*Botrytis cinerea*) i jordbær. „Indtil nu mange opringer om svage angreb trods omhyggelige sprøjtninger, der fortsættes med captan-sprøjtninger" (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Der er angreb af gråskimmel mange steder, men angrebets styrke er meget forskelligt. Det ser stadig ud til, at planternes ernæring har stor betydning for angrebets styrke, sådan at mangel på et næringsstof giver stærkere angreb" (Østsjælland, Philip Helt). „Har godt fat i mange privathaver, hvor der ikke har været sprøjtet" (Odense Amt, Grethe Vembye). „De steder, hvor man ikke har taget de fornødne forholdsregler med mindst 3 sprøjtninger med anerkendte midler under blomstringen, er der kraftige angreb" (Sydjylland-Vestfyn, Evald Burgaard). Chr. Greve, Sydfyn, oplyser, at selv velsprøjtede arealer har 5–10 pct. angreb af sygdommen. „Overalt svære angreb. Senga Sengana begyndte at rådne, mens de var grønne, i de områder, der fik mest regn" (Sønderborg, Carl Hansen).

Prydplanter

Rosenmeldug (*Sphaerotheca pannosa*). „Begyndende angreb set i planteskoler på Lolland" (Holbæk, Henrik Nielsen). „Har vist sig på modtagelige sorter – både haveroser og klatreroser" (Odense Amt, Grethe Vembye). „Sorterne synes endnu ikke angrebet, men multiflora-stammer er pletvis angrebet. „Paul Scarlet Climber" kan ligeledes udvise stor modtagelighed" (Nordjylland, Jens Fich). Vedrørende angreb af meldug i hus: „Forekommer hist og her, men ser endnu ikke ud til at være et alvorligt problem" (Fyn, Egon Jensen).

Tulipan-gråskimmel (*Botrytis tulipae*). „Den megen regn i visse dele af landet har fået gråskimmelangrebene til at blusse op, især er det galt på arealer, hvor der tidligere på sæsonen har været haglskade“ (Hele landet, A. Pilgaard).

Chrysanthemum-sortråd (*Didymella ligulicola*) er konstateret i selve blomsterne i et enkelt tilfælde.

Frank Hejndorf.

Skadedyr på landbrugsplanter

Korn og græs

Havrenematoden (*Heterodera avenae*) har optrådt med udbredte angreb, men hovedsagelig med svage angreb, der ofte skjules i de ellers kraftige kornafgrøder. Angrebene synes at være mere udbredte og stærkere for Jyllands vedkommende.

Sven-Otto Hansen, Læsø, skriver: „Det ser ud til, at havrenematoder er ved at være et alvorligt problem på Læsø. Der er i år set adskillige angreb, hvor vi ikke har set havrenematoder før“. H. Baltzer Nielsen, Hjørring: „Angreb i så godt som alle havremarker, men kun relativt få alvorlige angreb. Der forekommer adskillige angrebne bygmarker, dog næppe med mærkbar udbyttenedgang til følge“. Tage Andersen, Skanderborg: „Ikke så få marker er fundet angrebet af havrenematoder. Vi mangler sorter, der er resistente, både for havrenematoder og meldug“.

Kornbladlusen (*Macrosiphum avenae*), havrebladlusen (*Rhopalosiphum padi*) og græsbladlusen (*Metopolophium dirhodum*) har været til stede i mange kornmarker det meste af måneden, men opformeringen har været ret svag. Bekæmpelse er kun udført i ringe udstrækning. Om opformeringen af bladlusene skriver A. S. Asmussen, Svendborg: „De tilstedeværende bladlus har endnu ikke opformeret sig særlig stærkt, men ved vejrændringen sidst på måneden skønnes dette at være forestående“. K. Henriksen, Årlev: „Der er kun fundet enkelte bladluskolonier i kornmarkerne indtil nu. Det er helt rart oven på de foregående års udbredte angreb. Det kølige og regnfulde vejr i juni måned har ikke givet bladlusene særlig gode formeringsbetingelser. Dog er det måske endnu for tidligt at glæde sig alt for meget; intet er sikkert før høsten er i hus“.

Kornbladbiller (*Lema spp.*) har været ret udbredt i mange kornmarker over hele landet. Angrebene betegnes fortrinsvis som svage og betydningsløse (Kaj N. Eriksen, Bjerringbro; Jørgen Nielsen, Knebel; L. Hangaard Nielsen, Videbæk; B. Maybom, Bredebro; P. Bruun Rasmussen, Marslev; Stanley Jørgensen, Høng, og H. Jensen, Asnæs). S. Andreassen, Lemvig, omtaler et stærkt angreb i en bygmark. Larverne sad overalt, både på de øverste og nederste blade, som var fuldstændig stribede. Marken blev sprøjtet med parathion og virkningen var god selv med 1 liter pr. ha.

Sadelgalmyggen (*Haplodiplosis equestris*) begyndte flyvningen i dagene 5.-8. juni, tidligst i de sydlige egne. Varsling for flyvningen udsendtes den 11. juni, men flyvningen og æglægningen forblev relativt svag. I dagene

omkring den 20. begyndte sadelgalmyggene igen at flyve stærkt flere forskellige steder i landet, men æglægningen var vanskelig at se i de kraftige kornafgrøder. Af i alt 86 indberetninger omtales ingen angreb som stærke. 38 pct. omtaler angrebene som svage, heraf kun 14 pct. som almindelig udbredte. 62 pct. omtaler angrebene som intet eller ubetydelige.

Om angreb af betydning skriver Chr. E. Lauridsen, Mariager: „Hos en landmand, der havde et stærkt angreb for 5–7 år siden, har der i år igen vist sig et ret stærkt angreb på 6–8 tdr. land, hvor mange strå er knækket ned“.

Bekæmpelse over for sadelgalmyggen er kun blevet udført i meget begrænset omfang. Herom skriver bl. a. K. Skriver, Nykøbing Fl.: „Myggenes fremkomst har strakt sig over en meget lang periode – fra ca. 5.–22. juni. På grund af vejret har det været meget vanskeligt at udføre bekæmpelsen, især mod den tidligste æglægning. Angrebene er heldigvis svage i år, og bekæmpelse er kun udført i meget lille omfang i forhold til tidligere år“.

Fritfluen (*Oscinella frit*). Angreb i vårsædmarker findes ret udbredt, men er uden betydning for markerne som helhed. I de fleste tilfælde er der udelukkende tale om angreb på sideskud. I enkelte havremarker, der er sået lidt sent, er der imidlertid set angreb med betydning udbyttmæssigt (S. A. Ladefoged, Års; Kaj N. Eriksen, Bjerringbro; H. P. Nielsen, Ulstrup; Chr. E. Lauridsen, Mariager; Erik Fredenslund, Kolind; Poul E. Andersen, Horsens; H. Dollerup-Nielsen, Herning; Arne Anthonsen, Give; A. Mortensen, Gram; P. Bruun Rasmussen, Marslev; N. M. Nielsen, Ubbø, og Sv. Stanley Hansen, Næstved).

I sukkermajs blev der konstateret et meget stærkt angreb på Knuthenborg gods, Lolland, hvor ca. 5 tdr. land blev ødelagt af fritfluens larve.

Kornbladfluen (*Hydrellia griseola*) har været udbredt. I mange bygmarker er set minering i bladene. P. Bruun Rasmussen, Marslev og Stanley Jørgensen, Høng, skriver, at angrebene er svage og skønnes uden betydning.

Kuglemider (*Pediculopsis graminum*). Erik Fredenslund, Kolind, skriver: „I 8–10 marker med alm. rapgræs til frø er set ret kraftige angreb af kuglemider. En landmand mente, at 25 pct. af stråene var ødelagte, men så galt er det næppe. I værste fald er 5–10 pct. af stråene ødelagt. Til næste år må vi være opmærksomme på problemet og evt. foretage bekæmpelse“.

Bælgplanter

Stængelnematoder (*Ditylenchus dipsaci*) har været uden større betydning.

Lucernebladgalmyggen (*Jaapiella medicaginis*). Frits Christensen, Rønne, skriver: „Lucernebladgalmyggen har i sidste halvdel af juni optrådt unormalt stærkt, især i 2. års markerne. I næsten alle 2. års marker, hvor 1. slet ikke er taget, ses nu de sammenklæbede lucerneblade fyldt med galmyglarver“.

Bederoer

Bladtæger (*Lygus pabulinus*, *Calocoris norvegicus* o. a.) har været ret udbredt i mange bederoemarker. Skaden er de fleste steder begrænset og er værst langs levende hegn (Jørgen Kristensen, Skive; O. Th. Nielsen, Viborg; H. Dollerup-Nielsen, Viborg; Kr. Jensen, Kibæk; Poul E. Andersen, Horsens, og Mikkel S. Holm, Samsø). C. Poulsen, Rødekro, skriver, at tæger har optrådt ret ondartet i flere bederoemarker, og at sprøjtning med parathion har virket godt.

Bedelus (*Aphis fabae*). De første bedelus blev set på Sydfyn den 3. juni (A. S. Asmussen, Svendborg). På grund af det tørre, varme vejr først på måneden skete der en usædvanlig kraftig opformering af bedelusen på de få benvedlokaliteter med overvintrede bedelus. Tilflyvningen og opformeringen i bederoemarkerne forblev imidlertid forholdsvis svag på grund af det kølige og ustadige vejr i juni måned. Ved udsendelsen af 3. interne meddelelse den 29. juni fandtes der kun bedelus i 33 pct. af i alt 196 undersøgte bederoemarker, heraf 9 pct. med stærke angreb, d.v.s. over 25 bedelus på 50 planter.

Ferskenlus (*Myzus persicae*) har kun været til stede i ringe omfang. Ved udsendelse af 3. interne meddelelse fandtes kun 12 pct. af i alt 196 undersøgte bederoemarker med angreb af ferskenlus, heraf kun 2 pct. med stærke angreb, d.v.s. med mere end 10 ferskenlus på 50 planter.

Den matsorte ådselbille (*Blitophaga opaca*) har optrådt med ret udbredte, men hovedsagelig svage angreb.

Viklerlarver (*Cnephasia spp.*) har kunnet findes i mange jyske marker, bl. a. bederoemarker, men angrebene bedømmes som langt svagere end de tidligere år (Martin Christensen, Sindal; S. A. Ladefoged, Års; Jørgen Kristensen, Skive; O. Th. Nielsen, Viborg; H. P. Nielsen, Ulstrup; N. Stigsen, Ulfborg; H. Dollerup-Nielsen, Herning; Kr. Jensen, Kibæk; Arne Anthonsen, Give; J. J. Jakobsen, Grindsted; Vald. Johnsen, Skærbæk; B. Maybom, Bredebro; J. E. Paulsen, Fåborg; P. Bruun Rasmussen, Marslev; Carlo Frederiksen, Holbæk, og Preben S. Overbye, Nykøbing Fl.).

Kartoffelborerens larve (*Hydroecia micacea*) er konstateret i enkelte bederoemarker landet over. Angrebene har flere steder været stærke, men er ofte værst langs levende hegn (Kr. Jensen, Kibæk; Carl Nielsen, Højer; A. Mortensen, Gram; B. Maybom, Bredebro; Anders Winther, Sønderborg, og Preben S. Overbye, Nykøbing Fl.).

Bedefluen (*Pegomya hyoscyami*). Først på måneden fandtes der ret udbredte angreb, men de forblev de fleste steder i landet svage og uden større betydning.

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Kåltrips (*Thrips angusticeps*). Angrebene bedømmes som ret udbredte, men svage.

Glimmerbøsser (*Meligethes aeneus*) har været ret talrigt til stede i mange vårrapsmarker midt i måneden. Angrebene betegnes imidlertid som svagere end de foregående år.

Jordlopper (*Phyllotreta spp.*) har været mere godartet end i 1970. Angrebene bedømmes de fleste steder som relativt svage. Erik Fredenslund, Kolind, omtaler imidlertid angrebene som ret stærke, og hvor man flere steder måtte sprøjte 2 gange med parathion med ca. 10 dages mellemrum, hvilket klarede problemet.

Skulpesnudebiller (*Ceutorrhynchus assimilis*). Angrebene bedømmes som ret moderate i de få vinterrapsmarker, der findes. Aage Madsen, Store-Heddinge: „Angrebene er meget forskellige fra mark til mark. Særlig ondartede har angrebene været i kålmarkerne til frø“.

Kålmøl (*Plutella maculipennis*). Angreb har været godartede.

Krusesygegalmyggen (*Contarinia nasturtii*). Meddelelse om begyndende æglægning udsendtes til planteavlskonsulenterne den 11. juni. De første symptomer blev iagttaget midt i måneden. Angrebene betegnes som svage.

Skulpegalmyggen (*Dasyneura brassicae*). Varsling for 2. generation udsendtes den 29. juni.

Angrebene er forholdsvis svage de fleste steder. Fra Holbækegnen skriver Carlo Frederiksen: „Kun få marker og kun set et svagere angreb i en grøn-kålsfrømark, hvor der ikke er foretaget bekæmpelse“. N. O. Larsen, Frederikssund: „En del angrebne skulper, men af mindre omfang end tidligere. Bekæmpelse med gentagne randbehandlinger har virket godt“.

Den lille kålflue (*Chortophila brassicae*) synes at være noget mere udbredt i år end foregående år. Jørgen Nielsen, Knebel: „Mange angreb så voldsomme, som jeg aldrig har set magen til. I adskillige marker synes hver eneste roe at være angrebet. Ved en trediedel af samtlige planter findes 10–15 larver pr. plante“. H. H. Rasmussen, Århus: „Den lille kålflues larve har hærget slemt i en del kålroemarker, særlig på den lettere jord. Enkelte steder er så godt som alle planter angrebne, og omkring 25 pct. går til. Bejdsning af frøet med trichloronat og thiram har givet godt resultat“. C. Poulsen, Rødekro: „Enkelte marker omfattes af „ødelæggende angreb“, men der er store variationer fra mark til mark“.

Kartofler

Kartoffelnematoden (*Heterodera rostochiensis*). Angreb i haver er ret almindelige (Jørgen Kristensen, Skive; Arne Anthonsen, Give; J. C. Tvergaard, Jyderup; Preben S. Overbye, Nykøbing Fl., og Frits Christensen, Rønne). H. Jensen, Asnæs: „Er sikkert et mere alvorligt problem end almindelig antaget, da en del avlere nok ikke kender skadedyret. Angreb er dog ikke fundet i 1971“.

Coloradobillen (*Leptinotarsa decemlineata*). Der er i alt fundet 11 biller i juni måned. 1 bille blev fundet på Bornholm, 1 på Lolland ved Naskov og 9 biller på østkysten af Falster.

Ole Bagger.

Skadedyr på havebrugsplanter

Frugttræer og frugtbuske

Blodlus (*Eriosoma lanigerum*) på æble. Indberetterne har ikke set angreb af betydning.

Blommehvepse (*Hoplocampa fulvicornis*). Endskønt dette skadedyr er almindeligt, har det ikke givet anledning til problemer i erhvervsmæssig dyrkning, hvorimod store skader er sket i haverne.

Pæregalmug (*Contarinia pyrivora*) er så godt som uden betydning for hele landet, dog skriver Chr. Greve, Sydfyn: „I enkelte plantager har der været flere angreb end i 1970“.

Frugttræspindemide (*Panonychus ulmi*). „Kun ubetydelige angreb set i planteskoler endnu“ (Sjælland, Henrik Nielsen). „Meget svagt angreb her. Sprøjtet med tetrasul den 1/6 i blomstringen“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Der har ikke været noget angreb af spindemider i plantagen. Det er nu 4. år i træk, at dette skadedyr ikke har voldt os problemer. Det skyldes sikkert den intensive sprøjtning“ (Blangstedgård, Jørgen Jensen). „Forbavsende lidt“ (Fyn, S. Thorup). „Lidt flere angreb end sidste år, men ikke noget problem“ (Fyns Amt, Aage Lauritsen). „Den megen regn har sat en foreløbig „stopper“ for angreb af frugttræspindemider“ (Vestfyn-Sydjylland, Evald Burgaard). „Begyndende angreb er de fleste steder holdt nede eller slået ned“ (Sønderborg, Carl Hansen). „Der kan ses stærke angreb i småhaverne på f. eks. æble, Rød Ananas og Belle de Boskoop, men det er ikke almindeligt“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen).

Køkkenurter

Gulerodsfluer (*Psila rosae*) er ifølge indberetterne kun set i persille endnu.

Kålfluellarver (*Chorthophila spp.*). „Der blev lagt en uhorlig masse æg – vist nok sidst i maj – og hvor der ikke er foretaget bekæmpelse, er mange planter nu væk. Af blomkålene blev der kun 25 pct. eller mindre tilbage“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Flere voldsomme angreb, især i blomkål. Fluerne er stærkt udbredte i år“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Kun svage angreb i år på de tidlige blomkål. Ved ikke om det skyldes klima eller effektive bekæmpelsesmidler“ (Fyn, Egon Jensen). „Angreb har været ret almindelige i tidlige kålsorter“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „Svære angreb“ (Sønderborg, Carl Hansen).

Løgfluen (*Hylemyia antiqua*) er ikke bemærket af mange indberettere. „Endnu kun set svage angreb i marken“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Angreb er ret almindelige i småhaver. Her er jo næsten ingen tilgængelige gode bekæmpelsesmidler“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „Spredte angreb i skaller, dog så lidt, at der kun er tale om enkeltplanter. Måske har rutinesprøjtninger for lus også virkning på løgfluerne“ (Nordjylland, Jens Fich).

Prydplanter

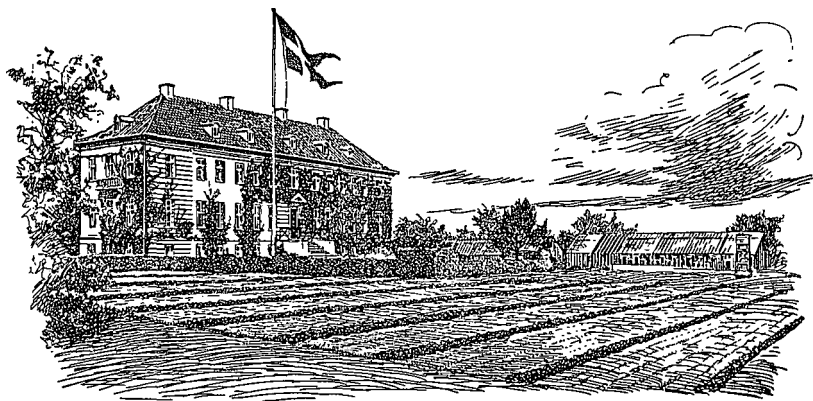
Den lille rosenbladhveps (*Blennoicampa pusilla*), som får bladene til at rulle sammen fra randene, er efterhånden stærkt udbredt. „Roser er mange steder kraftigt angrebet af den lille rosenbladhveps“ (Odense Amt,

Grethe Vembye). „Enkelte stærke angreb er set af den lille rosenbladhveps med stærk rulning af bladene“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen).

Bladlus (Aphididae) på prydplanter. Mange indberettere oplyser, at angrebene har været voldsomme, ikke mindst på roser og Philadelphus. Også bladlus på nåletræer har forvoldt stor skade, og ifølge indberetterne synes det, som om denne luseart bliver af større og større betydning.

Barkbille (Anisotrusus dispar). I erhvervsplantager på Fyn og Lolland er der konstateret angreb af denne vedborende barkbilleart, der på tørre og ubekvemme jordtyper kan dræbe unge frugttræer. I reglen er angrebet set på æble, men også pære-, blomme- og kirsebærtræer er dræbt. Et enkelt angreb er konstateret på Als.

Frank Hejndorf.

STATENS PLANTEPATOLOGISKE FORSØG

Månedsoversigt over plantesygdomme

459. Juli 1971

Der blev for juli måned modtaget indberetninger fra 94 medarbejdere; endvidere blev der fra Statens plantepatologiske Forsøg besvaret 600 forespørgsler og fra Statens forsøgsstation Studsgård 151 forespørgsler.

Temperaturen var i midten af juli måned ret lav, men den steg igen til over det normale i slutningen af måneden. De enkelte ugers middeltemperatur blev med normalen i (): 15,8 (16,1), 18,1 (16,9), 13,4 (16,5), 14,9 (16,5), 18,1 (16,7).

Nedbøren var for landet som helhed under normalen og uden større variationer amtskommunerne imellem, kun Bornholm havde det meget tørt. Fordelingen for de enkelte amtskommuner blev med normalen i (): Nordjylland 64 (72), Viborg 58 (77), Århus 58 (72), Vejle 72 (79), Ringkøbing 75 (80), Ribe 54 (82), Sønderjylland 67 (80), Jylland 64 (77), Fyn 57 (66), Vestsjælland 48 (65), Nordøstsjælland 59 (73), Storstrømmen 66 (68), Øerne 57 (68), Jylland og Øerne 61 (74), Bornholm 15 (60).

Sygdomme på landbrugsplanter

Korn og græs

Havre-rødsot (*Barley yellow dwarf*) er i reglen kun konstateret med svage angreb i enkelte marker, dog er der mange steder i marsken mellem Ribe og Højer stærkere angreb, især i kanten af havremarkerne. Af i alt 602 undersøgte havremarker i juli måned fandtes der kun 25 marker eller 4 procent med angreb. På side 57 omtales kortlægningsarbejdet nærmere.

Meldug (*Erysiphe graminis*) i vinterhvede har været ret udbredt, men angrebene bedømmes de fleste steder som svage og uden større betydning. Flemming Due, Tystofte, skriver: „Alle sorter med undtagelse af Maris Templar er angrebet af meldug, men kun i de færreste sorter er angrebet nået op i akset“.

Meldug i byg har været udbredt, men i de fleste marker bedømmes angrebene som svage. Engelhart Jensen, Morsø, omtaler stærke angreb i mange marker med Emir og Kristina, medens marker med Bomi og Lofa kun er svagt angrebet. S. A. Ladefoged, Års, skriver: „Der har været angreb på alle de ikke resistente sorter, samt på Emir. I år har der været betydelig mere meldug end foregående år“. Knud Jessen, Skive: „Angrebene har været særdeles kraftige i Elbo, Kristina, Siri og Bonus, mindre kraftige i Pallas. Det er gået værst ud over de sent såede marker“. H. Dollerup-Nielsen, Herning: „Angreb af meldug har i år været ondartet. Vi har ikke set så kraftige angreb siden 1967. Også Emir er flere steder ret stærkt angrebet, mens Lofa har vist sig mere modstandsdygtig, men sjældent helt fri“. I det sydlige Jylland omtales stærke angreb i mange angrebne marker med sorten Emir (E. Ellegaard Jørgensen, Esbjerg; Georg Nissen, Rødding; H. K. Agerley, Haderslev; P. R. Madsen, Haderslev; B. Maybom, Bredebro; Hans Jepsen, Løgumkloster, og P. Fynbo Hansen, Rønhave). På Øerne bedømmes angrebene i Emir gennemgående som svagere. Fra Bornholm skriver Frits Christensen: „Ingen angreb i Emir og Lofa og kun svage angreb i få marker med Pallas“.

I havre har der navnlig i Jylland været ret kraftige og tidlige angreb. E. Ellegaard Jørgensen, Esbjerg og A. Mortensen, Gram, skriver således, at Selma-havre er stærkt angrebet.

Goldfodsyge (*Ophiobolus graminis*) har navnlig på Øerne og i det sydlige Jylland optrådt med ret kraftige angreb i vinterhveden. Angrebene blev synlige fra midten af juli (B. Maybom, Bredebro; Knud Schested, Lunde; J. E. Paulsen, Fåborg; A. S. Asmussen, Svendborg; H. Jensen, Asnæs; Chr. Christensen, Holbæk; N. M. Nielsen, Ubby; Stanley Jørgensen, Høng; J. E. Hermansen, Tåstrup; W. Nøhr Rasmussen, Hillerød; P. Kiel Larsen, Nykøbing Fl., og Frits Christensen, Rønne).

I bygmarkerne bedømmes angrebene også som noget stærkere end sidste år. N. M. Nielsen, Ubby, skriver: „Byg på mindre gode kornjorder og 3.-4. års byg er ofte pletvis stærkt angrebet. Goldfodsygen er mere fremtrædende i år end de foregående år“.

Knækkefodsyge (*Cercospora herpotrichoides*) bedømmes som noget mere udbredt end sidste år, men angrebene synes at være forholdsvis svage. Aage Bach, Tylstrup: „Det ser ud til, at der er ret stærke angreb af knækkefodsyge i rugen“. J. E. Paulsen, Fåborg, skriver om angreb i hveden: „Der findes øjepletter på en del strå, men de fleste nedknækkede strå er dog skadet af den hessiske flue“.

Nøgen bygbrand (*Ustilago nuda*). Angrebene bedømmes som svage og uden større betydning. I adskillige tilfælde omtales angreb i sortsforsøgene og forskellene i de enkelte sorter. Sultan og Vada er sorter, der nævnes som stærkt angrebet (S. A. Ladefoged, Års; Niels Chr. Larsen, Skødstrup; A. Mortensen, Gram; P. R. Madsen, Haderslev; Anders Winther, Ulkebøl; Stanley Jørgensen, Høng; W. Nøhr Rasmussen, Hillerød; P. Kiel Larsen, Nykøbing Fl., og Frits Christensen, Bornholm). Stanley Jørgensen, Høng, omtaler tillige ret svage angreb i bygsorten Tern.

Hvedebrunrust (*Puccinia recondita*). N. B. Bagger, Ringe: „I modsætning til sidste års meget kraftige angreb af brunrust på hveden ses kun lidt rust i år“. J. E. Hermansen, Højbakkegård: „Yderst svage angreb af brunrust på vår- og vinterhveden. De første infektioner blev set i midten af juli“.

Gulrust (*Puccinia striiformis*) er i vinterhvede kun set med svage angreb i Sydsjælland og ved Tåstrup (J. E. Hermansen).

Gulrust på byg er ikke iagttaget.

Hvedens gråpletsyge (*Septoria tritici*). J. E. Hermansen, Højbakkegård: „15-25 pct. af øverste blad på Kranich-hveden var angrebet af svampen. Andre vinterhvedesorter synes at være angrebet i samme størrelsesorden“.

Hvedens brunpletsyge (*Septoria nodorum*). Angreb af *Septoria nodorum* i hvedeaksene forekommer, men udbredelsen skønnes at være meget ringe (J. E. Hermansen, Tåstrup).

Skoldplet (*Rhynchosporium secalis*) er kun set med svage angreb hist og her. Kaj N. Eriksen, Bjerringbro: „I sorten Tern pletvis set ret stærke angreb, som imidlertid skønnes at være uden større betydning“. Niels Chr. Larsen, Skødstrup: „Pletvis stærke angreb i Tern, medens angrebene i andre bygsorter er svage“. Mikkel S. Holm, Samsø: „I sorten Tern er flere steder med kraftig lejesæd konstateret ret stærke angreb“. N. M. Nielsen, Ubby: „Har

vist sig sent og skjules let af den almindelige nedvisning nu". J. E. Hermansen, Højbakkegård: „Kun fundet som meget svage spor“.

Bælgplanter

Chokoladeplet (*Botrytis fabae*) på hestebønne har været ret udbredt. J. E. Hermansen skriver, at ca. 25 pct. af bladarealet på hestebønne på Højbakkegård er dækket af de karakteristiske chokoladefarvede pletter, og at det aggressive stadium er begyndt. Georg Nissen, Rødning: „De sidste dage i juli konstateredes ret voldsomme angreb af chokoladeplet“.

Rodbrand (*Fusarium spp.* o. a.) har været årsag til, at en del ærtemarker pletvis er standset i væksten. Årsagen skyldes oftest reaktionstallet, der ligger lidt i underkanten (Sv. Stanley Hansen, Næstved).

Bederoer

Kemikalieskade. J. J. Søndergaard, Silkeborg: „Den sidste tids gunstige vækstforhold med rigelig nedbør synes i nogen grad at have hjulpet bederoerne over det handicap, de fik efter sprøjtning med ukrudtsmidlerne Venzar og Pyramin“.

Virusgulsot (*Beta virus 4*) er konstateret med svage angreb i sidste halvdel af juli i enkelte marker landet over (Engelhart Jensen, Morsø; S. A. Ladefoged, Års; H. Dollerup-Nielsen, Herning; B. Maybom, Bredebro; Anders Winther, Sønderborg; Knud Sehested, Lunde; Chr. Christensen, Holbæk; N. M. Nielsen, Ubby).

Rodbrand (*Phoma betae*, *Pythium spp.* o. a.) har været ret udbredt og med tendens til stærkere angreb end sidste år. Engelhart Jensen, Morsø: „De omfattende rodbrandangreb i juni har medført, at der står en del små og misfarvede roer i de nu ellers kraftige bederoemarker“. J. Kr. Aggerholm, Nørresundby: „Alvorlige angreb ses især i en del af de mange marker, der grundet tørt såbed og manglende spirefugtighed fik en langsom og dårlig start. De først såede bederoer klarede sig her på egnen bedst. Det siges jo, at bederoer skal være store, mens de er små. Ellers bliver de let små, når de bliver store, og det er bl. a. på grund af rodbrand“. O. Th. Nielsen, Viborg: „Flere marker har været så stærkt medtaget af rodbrand, at de stadigvæk ikke er kommet over det“. Erik Fredenslund, Kolind: „De fleste steder er angrebene standset, og roerne kommet over angrebet, men i enkelte omsåede roemarker er rodbrand stadig et problem“. J. Kirkegaard, Brædstrup: „Har været meget udbredt og skyldes mange forskellige forhold, som f. eks. langsom fremspiring og kemikalieskade“. Anders Winther, Sønderborg: „Angrebene er meget almindelige og stærke her på egnen. Årsagen må som regel tilskrives kombinationen af lavt reaktionstal og den voldsomme nedbør i juni“.

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Kålbrot (*Plasmodiophora brassicae*). Kr. Jensen, Kibæk, omtaler et stærkt angreb i en kålroemark, der blev pløjet om i begyndelsen af juli. Smitten kom fra nabomarken med overfladevand.

Storknoldet knoldbægersvamp (*Sclerotinia sclerotiorum*) er kun set i en enkelt vinterrapsmark i Nordsjælland. I kanten af marken fandtes ret mange planter angrebet, medens der ikke fandtes angreb inde i marken. Smitten må være kommet fra vejrabatten fra angrebne vilde planter.

Kartofler

Bladrullesyge (*Solanum virus 14*). J. J. Jakobsen, Grindsted: „I de kontrollerede kartoffelmarker er bladrullesyge ved at være en sjældenhed, og selv i ukontrolleret materiale er angrebene forholdsvis svage“. Per Svenstrup, Brande, omtaler enkelte angreb, og synes der er tendens til flere end de foregående år.

Rynkesyge, krøllemosaik og mild mosaik (*Solanum virus 2* (Y), 1 (X) m. fl.). J. J. Jakobsen, Grindsted, skriver, at rynkesyge kan findes i de fleste kartoffelmarker. Per Svenstrup, Brande, omtaler en del mosaiksyge, men mindre end sidste år, hvilket muligvis skyldes, at der i stort omfang er anvendt store læggeknolde i år.

Sortbensyge (*Pectobacterium carotovorum* var. *atrosepticum*) har været udbredt. I enkelte tilfælde har der været tale om ret stærke angreb (O. Th. Nielsen, Viborg; Kr. Jensen, Kibæk; Arne Anthonsen, Give, og J. J. Jakobsen, Grindsted).

Kartoffelbrot (*Synchytrium endobioticum*). Harald Pedersen, Thisted, omtaler et nyt angreb, som er behørigt anmeldt.

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*) blev konstateret enkelte steder i dagene den 3.-7. juli (Vagn K. Smed, Brørup; Per Svenstrup, Brande; R. Sørensen, Fjerritslev, og Studsgård forsøgsstation). Varsling blev udsendt den 9. juli gennem Ritzaus Bureau og Danmarks Radio. Angrebene blussede først for alvor op i slutningen af måneden. Herom skriver J. J. Jakobsen, Grindsted: „Medens vi indtil den 24. juli ikke kunne finde skimmel, fandt vi 4 ret kraftige angreb den 26. juli. De høje nattemperaturer og små tordenbyger fik den pludselig til at eksplodere“. Per Svenstrup, Brande: „Allerede først i juli fandtes de første svage angreb, men først i de sidste dages fugtige vejr er der lidt skimmel i de fleste marker. De allerfleste marker er sprøjtet, nogle 2 gange, og jeg har da heller ikke set stærke epidemiske angreb endnu“. Mikkel S. Holm, Samsø: „Omkring midten af måneden bredte skimmelen sig med stor hast til næsten alle marker, hvor forebyggende sprøjtning eller nedvisning af toppen ikke var foretaget“.

Ole Bagger.

Sygdomme på havebrugsplanter

Frugttræer og frugtbuske

Æbleskurv (*Venturia inaequalis*). Herom skrives: „Forholdsvis moderat“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Intet af betydning“ (Lolland-Falster, J. Klarup). „Synes at være mild i år. Den tørre forsommer var vor forbundsfælle“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Ingen angreb“ (Blangstedgård, Harald Rasmussen). „Har taget godt fat i de sidste par uger uden dog at være særlig alvorlig endnu“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Æbleskurven har haft gode betingelser“ (Sønderjylland, Carl Hansen).

Pæreskurv (*Venturia pirina*). Alle indberettere er enige om, at sygdommen har været betydningsløs. Vi bringer følgende citater: „Forholdsvis moderat“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Intet af betydning“ (Lolland-Falster, J. Klarup). „Intet angreb“ (Blangstedgård, Harald Rasmussen). „Kun enkelte tilfælde er iagttaget i haver“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Har begyndt lidt på modtagelige sorter“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Forbavsende lidt“ (Sønderjylland, Carl Hansen).

Grå monilia (*Monilia laxa*). „Kun svage angreb, men dog stærke i *Prunus triloba*“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Flere store angreb, mange mindre angreb set i æble (specielt Høve), men flere sorter. Kan karakteriseres som almindelig i år“ (Lolland-Falster, J. Klarup). „Lidt i Skygge-mørel og Kelleris 16, men ikke af betydning“ (Fyn, S. Thorup). „Synes ikke at have været værre end ellers“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Set en del angreb på surkirsebær“ (Viborg Amt, Eli Mølgaard). „Der har kun været svage angreb af grå monilia“ (Sønderjylland, Carl Hansen).

Stikkelsbærdræber på solbær (*Sphaerotheca mors-uvæ*). Herom skrives følgende: „Har kun set svage angreb“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Angreb almindelige i de sædvanlige sorter i planteskolerne“ (Sjælland, Henrik Nielsen). „Hidtil ikke alvorlige angreb. Begyndende angreb dog set først i juli“ (Lolland-Falster, J. Klarup). „Slem hvor der ikke er gjort noget ved det“ (Fyn, S. Thorup). „Enkelte sorter er angrebet, det er især galt med Wellington“ (Blangstedgård, Frede Olesen). „Synes at brede sig i den sidste tid“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Er ikke set meget i småhaverne“ (Esbjerg-Varde, M. Sørensen). „Planteskolekulturerne lettere angrebet hist og her. Især Wellington er modtagelig“ (Nordjylland, Jens Fich).

Køkkenurter

Gråskimmel i jordbær (*Botrytis cinerea*). De steder, hvor man bruger Euparen (dichlofluamid) forskriftsmæssigt, har gråskimmel ikke nogen betydning. Vi citerer: „Til at begynde med tilløb til angreb (hen under høj-

sæson), men bedre vejr standsede angreb" (Lolland-Falster, J. Klarup). „Alvorlig – og høsten relativ dårlig" (Odense Amt, Grethe Vembye). „Blev ikke den store katastrofe, der en overgang var optræk til. Benomyl var nok med til at redde en del" (Fyn, S. Thorup). „Startede slemt, men effektiv sprøjtning samt det tørre vejr, som pludselig kom, standsede gråskimmelen" (Sydfyn, Chr. Greve). „Ikke så slem i slutningen, som i begyndelsen af sæsonen, mest som følge af vejrforholdene" (Esbjerg-Varde, M. Sørensen). „Begyndte ret tidligt på høstperioden. Havefolket er seje, og det varer længe, før de går i gang med dichlofluanid m. m., som utvivlsomt har været en god hjælp i år, hvor man har anvendt den" (Viborg Amt, Eli Mølgaard). „Kun hvor der ikke har været sprøjtet" (Hjørring, Bodil Lyager).

Meldug på jordbær (*Sphaerotheca macularis*) har fået disse kommentarer: „Ingen angreb i de kontrollerede marker (Dybdahl og Zefyr)" (Sjælland, Henrik Nielsen). „Uden større betydning her" (Lolland-Falster, J. Klarup). „Stærke angreb, hvor der ikke var sprøjtet med benomyl" (Fyn, S. Thorup). „Så 27/7 et areal, hvor naturligvis Zefyr vendte bladenes „røde" underside opad, men også Sengana i nabostykket var angrebet, men ikke så meget som Zefyr" (Vejle-Århus Amter, Olav Povlsgaard).

Fløjlsplet på tomat (*Cladosporium fulvum*). Herom skrives fra Fyn, Egon Jensen: „Fløjlsplet på 'Revermun' er i år ret voldsom i de gartnerier, hvor man gennem de sidste 2 år har haft tilløb til det".

Agurkesyge på melon (*Mycosphaerella melonis*) har angrebet ret mange kulturer, som har givet anledning til denne indberetning: „Er ret udbredt i kulturer, hvor sætningen har været dårlig (og det har den mange steder). Årsagen er formentlig, at væksten i sådanne kulturer er meget voldsom, så løvet dækker „Stolen". På meloner er heller ikke i år iagttaget bladangreb" (Fyn, Egon Jensen).

Gråskimmel på tomat (*Botrytis cinerea*) er ifølge J. Storm Pedersen, Midt- og Nordjylland, blevet meget udbredt i ugen 25/7 til 31/7. Både stammer og blade angribes.

Hvidråd på spiseløg (*Sclerotium cepivorum*) har fået denne kommentar: „Igen i år mange angreb i stikløgmarkerne på Sjælland, – og desværre er der nu også konstateret hvidråd i to af de fynske marker" (Fyn-Sjælland, Henrik Nielsen).

Virus i tomater. Fra Fyn og Jylland skrives: „Jeg kender ikke een eneste kultur på Fyn uden TMV, medens kartoffel virus X er sjælden" (Egon Jensen). „Mere eller mindre overalt" (Midt- og Nordjylland, J. Storm Pedersen).

Prydplanter

Rosen-stråleplet (*Diplocarpon rosae*) har endnu ikke gjort sig gældende i nævneværdig grad. Vi citerer: „Forholdsvis moderate angreb i haver – måske fordi folk sprøjter“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Kun ubetydelige angreb set“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Der var optræk til et tidligt angreb, men som følge af tørken blev det ikke til noget problem“ (Blangstedgård, Frede Olesen). „Enkelte spredte angreb“ (Nordjylland, Jens Fich). „Den er begyndt, uden at jeg dog har set særlig stærke angreb“ (Statens forsøgsstation, Hornum, P. E. Brander).

Rosenmeldug (*Sphaerotheca pannosa*). „Forholdsvis moderate angreb i haver“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Stadig kun svage angreb i de ægte roser – noget kraftigere i multiflorastammerne i planteskoler på Sjælland“ (Sjælland, Henrik Nielsen). „Angreb ikke over middel på nuværende tidspunkt“ (Odense Amt, Grethe Vembye). „Har ikke været af alvorlig karakter, men har dog vist sig på modtagelige sorter i slyngroser“ (Blangstedgård, Frede Olesen). „Kun enkelte sorter, især af slyngroser, er angrebet“ (Statens forsøgsstation, Hornum, P. E. Brander). „Begyndende angreb i modtagelige sorter“ (Nordjylland, Jens Fich).

Ib G. Dinesen.

Skadedyr på landbrugsplanter

Korn og græs

Havrenematoden (*Heterodera avenae*). Angrebene synes at være meget udbredte, men bedømmes hovedsagelig som svage. Engelhart Jensen, Morsø: „Ingen synlige angreb af betydning. Efter flere års dyrkning af modtagelige bygsorter kan der dog overalt findes et betydeligt antal cyster på rødderne“. J. Kr. Aggerholm, Nørresundby: „Mange havremarker har større eller mindre pletter med synlig skade. Bygmarkerne har også pletter hist og her, men for det meste ikke alvorlige“. S. A. Ladefoged, Års: „Der findes havrenematoder i de fleste byg- og havremarker med modtagelige sorter, men angrebene har været godartede i år“. Kr. Jensen, Kibæk: „Synlig skade ses sjældent, selv om der findes cyster på en del planter“. O. Th. Nielsen, Viborg: „Ikke så udbredte og ødelæggende angreb som de nærmest foregående år“. Per Svenstrup, Brande: „Der kan findes cyster i de fleste marker med flere års korn, men dog sjældent alvorlige angreb“. A. Mortensen, Gram: „Visse steder er angrebet slemt, men der skal stadig advares mod uregelmæssigheder i sædskiftet“. B. Maybom, Bredebro: „I have efter byg er der fundet mange angreb“. Anders Winther, Sønderborg: „Hvis man undersøger en lidt sløj havremark, er resultatet ens hver gang: havrenematoder“. Knud Sehested, Lunde: „Har ret betydelig udbredelse. Dyrkning af resistente sorter har endnu ikke tilstrækkelig udbredelse“. H. Jensen, Asnæs: „Almindelig, især i vårhvede“. Chr. Christensen, Holbæk: „Havremarkerne er ligesom andre kornmarker kraftige i år, men nematoder kan findes i mange marker“. Frits Christensen, Bornholm: „Angreb af havrenematoder tiltager år for år med den stadige stigning i kornarealet. Stærke angreb iagttages imidlertid kun på den dårligste jord, og hvor jorden er mest løs“.

Kornbladlusen (*Macrosiphum avenae*), havrebladlusen (*Rhopalosiphum padi*) og græsbladlusen (*Metopolophium dirhodum*) opformeredes ret kraftigt i begyndelsen af måneden, hvorfor der den 9. juli udsendtes meddelelse gennem Ritzaus Bureau og Danmarks Radio om, at bekæmpelse tilrådes, hvor der fandtes stærke angreb, og dette gjaldt navnlig i vårhvede. En del vårhvedearealer blev således sprøjtet, medens der kun er foretaget bekæmpelse i ringe omfang i de øvrige kornarter. I mange marker har der været en mængde biller og larver af mariehøns samt larver af svævefluer, som har efterstræbt bladlusene.

Den hessiske flue (*Mayetiola destructor*) er konstateret i adskillige byg- og hvedemarker landet over. I enkelte marker kan der findes op til 10 pct. nedknækkede strå. Aa. Sørensen, Galten: „Angreb er konstateret i en bygmark efter engsvingel, men det er et isoleret tilfælde“. Anders Winther, Sønderborg: „Der er også i år konstateret et enkelt lettere angreb af den hes-

siske flue i en hvedemark, dog ikke i nærheden af sidste års angreb“. Rosvad R. Olesen, Hårby: „I flere hvedemarker, men også i enkelte bygmarker er konstateret angreb af den hessiske flue“. J. E. Paulsen, Fåborg: „I hvede og byg er der fundet en del pupper af den hessiske flue, op til 3-4 pr. plante“. Mikkel S. Holm, Samsø: „Et stærkt angreb er konstateret i en hvedemark, hvor 5-10 pct. af stråene er knækkede“. P. Kiel Larsen, Nykøbing Fl.: „Svage angreb i hvede er meget udbredt, stærkest på Vestlolland. Angreb kan også findes i bygmarkerne“. Frits Christensen, Bornholm: „Den hessiske flue er mere udbredt end sidste år. Der kan findes marker med op til 10 pct. knækkede strå“.

Sadelgalmyggen (*Haplodiplosis equestris*). Angrebene har været meget svage og uden betydning. Bekæmpelse er kun udført i meget begrænset omfang, og på nuværende tidspunkt er der kun iagttaget få angreb (Niels Chr. Larsen, Skødstrup og Knud Sehested, Lunde).

Fritfluen (*Oscinella frit*) har været ret udbredt. Angreb af betydning er kun set i sent såede havremarker. S. A. Ladefoged, Års: „Kun set alvorlige angreb på sent sået korn. I almindelighed er der ikke angreb af betydning“. O. Th. Nielsen, Viborg: „Ikke nævneværdig angreb i havre, men svage angreb i rajgræs efter 1. slæt“. Kaj N. Eriksen, Bjerringbro: „En del angreb så meget ødelæggende ud i juni, men havren har rettet sig en del i juli“. Arne Anthonen, Give: „Meget udbredt på egnen i år“. Vald. Johnsen, Skærbæk: „I næsten alle havremarker ses hvide småaks, og mange steder er det fritfluen, der har hærget“. Knud Sehested, Lunde: „Almindelig, men svage angreb, stærkest i sent såede havremarker“. H. Jensen, Asnæs: „Ret alvorligt i en stor havremark“. Frits Christensen, Bornholm: „Svage angreb findes i de fleste havremarker. En frøavler mener, at han havde stærke angreb i halvdelen af en mark med ital. rajgræs. Den angrebne halvdel var ensileret midt i maj måned, medens den anden halvdel ikke blev slået“. B. Bentholt, Bjerringbro, omtaler ret stærke angreb i marker med bl. a. ital. rajgræs, som høstes med lav stub. Angrebene synes at være svagere i de marker, hvor der efterlades høj stub.

Kornbladfluen (*Hydrellia griseola*). Mogens Jakobsen, Hindsholm: „I begyndelsen af måneden blev i næsten alle bygmarker observeret kraftig minering, som ødelagde en stor del af bladarealet“.

Bælplanter

Bedelus (*Aphis fabae*), der i juni ikke blev rapporteret i hestebønne, har i juli været talrigt til stede i mange marker. K. Henriksen, Årsløv: „Angreb af bedelus i hestebønner fik i den varme periode et mægtigt opsving, og bekæmpelse blev nødvendig“. Mikkel S. Holm, Samsø: „Hvor forebyggende be-

kæmpelse med et systemisk middel ikke er gennemført umiddelbart før blomstringen, er der i månedens løb opformeret en kraftig bestand af bedelus i hestebønnerne. Hvor arealets størrelse tillader det, er flysprøjtning gennemført". W. Nøhr Rasmussen, Hillerød: „Meget stærke angreb af bedelus i hestebønner. Rettidig sprøjtning har haft god virkning, og disse marker er stadig fri for bladlus“.

Ærtelus (Aphis pisi) har i sidste halvdel af juli været talrigt til stede i mange ærtemarker. Erik Fredenslund, Kolind; K. Henriksen, Årslev, og Mikkel S. Holm, Samsø, omtaler særlig stærke angreb.

Lucernebladgalmyggen (Jaapiella medicaginis). Frits Christensen, Bornholm, skriver: „Lucernebladgalmyggen forårsagede, at mange lucerne-marker i første halvdel af juli var helt hvide af visne blade. Sidst på måneden er lucerne markerne blevet grønne igen“.

Bederoer

Bedelus (Aphis fabae) opformeredes ret kraftigt i løbet af juli måned. Ved udsendelsen af 4. interne meddelelse den 6. juli fandtes der 39 pct. bederoermarker med bedelus, heraf 13 pct. med stærke angreb, d.v.s. over 25 bedelus pr. 50 planter. Ved udsendelse af 7. og sidste interne meddelelse den 30. juli fandtes der 86 pct. marker med bedelus, heraf 51 pct. med stærke angreb. Angrebene er kommet ret sent, og bekæmpelse skønnes kun at være udført i ringe udstrækning.

Ferskenlus (Myzus persicae) har kun optrådt med svage angreb. Ved udsendelse af 7. og sidste interne meddelelse fandtes der kun 39 pct. bederoermarker med ferskenlus, heraf 13 pct. med stærke angreb, d.v.s. over 10 ferskenlus pr. 50 planter. Angrebene gav ikke anledning til udsendelse af varslings, hverken lokalt eller landsdækkende.

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Kållus (Brevicoryne brassicae) har udelukkende optrådt med moderate angreb.

Bladribbesnudebiller (Ceutorrhynchus quadridens). Svage angreb af larven er set i en del vinterrapsmarker. Larvernes udgangshuller under bladfæsterne kunne nemt findes på det tidspunkt, da vinterrapsen blev skårlagt. Niels Chr. Larsen, Skødstrup, omtaler svage angreb af bladribbesnudebills larve på kålroer.

Krusesygegalmyggen (*Contarinia nasturtii*). Angrebene bedømmes i kålroemarkerne som ret svage på nuværende tidspunkt. O. Th. Nielsen, Viborg, skriver om en del svage angreb i første halvdel af juli, men en forholdsvis kraftig vækst har medvirket til, at krusningen ikke har ødelagt hjertesukket. B. Maybom, Bredebro, omtaler flere svage angreb, der måske kan udarte sig til alvorlige angreb.

Skulpegalmyg (*Dasyneura brassicae*). Angrebene har været af varierende styrke. B. Maybom, Bredebro: „Kun få marker med raps – svage angreb“. K. Henriksen, Årslev: „Ved høst af vinterrapsen var der en del ødelagte skulper, ligesom en del var fyldte med larver. Skaderne synes slemme, men ikke værre end foregående år“. Mogens Jakobsen, Hindsholm: „2. generation af skulpegalmyggen har kun forårsaget ubetydelige skader“. Frits Christensen, Bornholm: „Skulpegalmyggen har optrådt med stærke angreb i flere af de få vinterrapsarealer, vi har her på øen. Angreb i vårraps har derimod været svage“.

Den lille kålflue (*Chortophila brassicae*) har navnlig i det nordlige Jylland optrådt med stærke angreb. Aage Bach, Tylstrup, skriver således: „Det ser ud til stærke angreb igen i år. Jeg har undersøgt 20 roer på række, og de var alle angrebne, enkelte allerede med rådne partier. De gode vækstbetingelser skjuler det stærke angreb“. H. Pedersen, Thisted: „Meget kraftige angreb i de få marker, der er tilbage. De fleste landmænd har her på egnen allerede opgivet kålroedyrkingen“. Jens Kirkegaard, Brædstrup: „Har været meget udbredt, og i et par tilfælde i så alvorlig en grad, at der er foretaget ompløjning“.

Kartofler

Coloradobillen (*Leptinotarsa decemlineata*). Der er ikke konstateret fund af coloradobillen i juli måned.

Gulerødder

Gulerodsfluen (*Psila rosae*). H. Jensen, Asnæs, omtaler, at angreb er almindelig udbredt i tidlige gulerødder, hvor der kun anvendes parathion af hensyn til optagningstidspunktet.

Ole Bagger.

Skadedyr på havebrugsplanter

Frugttræer og frugtbuske

Bladlus på frugttræer (*Aphididae*). I de varme og tørre perioder er der sket en meget kraftig opformering, og i særdeleshed har de voldt problemer i privathaver. Der skrives: „Flere tilløb, men parathion har kunnet holde dem stangen. Derimod har og er blommer helt ualmindelig fyldte med lus“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Hist og her“ (Fyn, S. Thorup). „Blommerne har været slemme i privathaver“ (Odense Amt, Grethe Vembye). „Ret kraftige angreb flere steder“ (Lolland-Falster, J. Klarup). „Ingen i æble- eller pæretræer. Nogle sorte skudspidser i kirsebær, men lusene er døde. Stort angreb i blommer, men det er også forbi nu“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „De nye skud på kirsebær er mange steder helt ødelagt i privathaver. Knap så galt i blommer, som dog er svinet til af branddugsvampen“ (Vejle-Århus Amter, Olav Povlsgaard). „Navnlig på blommer meget drilagtigt i år“ (Viborg Amt, Eli Mølgaard). „Angreb fra foråret og forsommeren er nu ebbet ud“ (Esbjerg-Varde m.v., M. Sørensen). „Intet angreb“ (Statens forsøgsstation, Hornum, G. Buck). „Næsten angreb i alle private haver“ (Hjørring, Bodil Lyager).

Blodlus (*Eriosoma lanigerum*). Samtlige indberettere oplyser, at de intet angreb har set.

Kirsebær-snudebillen (*Anthonomus rectirostris*) har bl.a. på Stevns optrådt i væsentlig større mængde end sædvanligt.

Æblehveps (*Hoplocampa testudinea*). Har i de fleste tilfælde ikke givet problemer, hvilket fremgår af følgende citater: „Intet bemærket“ (Lolland-Falster, J. Klarup). „Uden betydning“ (Fyn, S. Thorup). „Ingen angreb“ (Blangstedgård, Harald Rasmussen). „Har været ondartet i den varme forsommer, især i haverne“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Kun 10 pct. af de nedfaldne æbler har haft æblehvepsangreb, resten er stærkt klimaskadede“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Intet angreb“ (Statens forsøgsstation, Hornum, G. Buck). „Få og svage angreb“ (Esbjerg-Varde m.v., M. Sørensen). „Små til middelstore angreb på usprøjtede æbletræer“ (Viborg Amt, Eli Mølgaard).

Æblevikler (*Carpocapsa pomonella*). Der er hovedsagelig kun fundet svage angreb.

Frugttræspindemider (*Panonychus ulmi*) har været uden betydning i juli måned, dette fremgår af følgende: „Hele sommeren har angreb af betydning været sjældne. Ofte slet ingen mider. I al fald tilsyneladende“ (Lolland-Falster, J. Klarup). „Ikke angreb af betydning“ (Blangstedgård, Ha-

rald Rasmussen). „Har set kun en enkelt plantage, hvor alle træer var angrebet, – ellers ikke“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Er under kontrol“ (Fyn, S. Thorup). „Der er ikke noget i privathaverne“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Enkelte angreb i småhaverne; er nu i tilbagegang på grund af køligt og fugtigt vejr“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „Middelkraftigt angreb“ (Statens forsøgsstation, Hornum, G. Buck).

Køkkenurter

Knoporme (*Agrotis spp.*) har ikke forårsaget synlig skade endnu.

På grundlag af fangst af sommerfugle har man på Vestfyn udført sprøjtning af marker i dagene omkring 10. juli; ved senere observationer har man konstateret, at virkningen over for de unge knoporme-larver har været særdeles tilfredsstillende. Samtidig har man dog iagttaget, at blot få kilometer fra lokaliteten gav tilsvarende sprøjtning dårlig virkning, fordi det viste sig, at skadedyret her havde været mellem 1 og 2 uger tidligere på færde, og en stor del af larverne derfor allerede var gået i jorden (R. Randrup Olesen).

Løgfluellarver (*Hylemyia antiqua*) har forvoldt alvorlige skader, især i privathaverne. Vi citerer: „Mange angreb“ (Hjørring, Bodil Lyager). „Betydelig udbredt og værre end jeg kan huske det har været de sidste 2-3 år. Mindre haver mest“ (Viborg Amt, Eli Mølgaard). „Spredte angreb almindelig i småhaverne“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „På visse lokaliteter er mange løg ødelagt, især skalotter“ (Vejle-Århus Amter, Olav Povlsgaard).

Gulerodsfluer (*Psila rosae*). Der er ret delte meninger om, hvor skadelig den har været, hvilket ses af følgende citater: „Kun i haver, ellers ikke“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Har netop i de sidste dage hørt megen glæde over rene gulerødder“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Ses så godt som ikke“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „På havevandring og besøg i juni var første generation slem – også i persillerod, kruspersille og dild“ (Viborg Amt, Eli Mølgaard). „Det er gået ud over sent såede gulerødder i private haver“ (Vejle-Århus Amter, Olav Povlsgaard). „I haver, hvor ikke er foretaget bekæmpelse, findes en del angreb“ (Hjørring, Bodil Lyager).

Kålfluellarver (*Chorthophila brassicae*). „Lidt hist og her, men ikke slem“ (Fyn, Egon Jensen). „Blomkål har været vanskelig at holde fri“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Meget lidt i år“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Angrebene er nu ret sjældne“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „Ret slem i blomkål og spidskål i småstykkerne i privathaver“ (Viborg Amt, Eli Mølgaard). „9. juli var der lagt mange æg igen, men behandling med diazinon har, som

ved første generation, klaret sagen“ (Vejle-Århus Amter, Olav Povlsgaard). „Optræder i meget stor mængde“ (Hjørring, Bodil Lyager).

Mellus (*Aleurodidae*) i agurk. Fra Fyn skriver Egon Jensen: „Almindelig udbredt og bekæmpelse vanskelig. Sprøjtning på fliser og glas med dichlorvos ser ikke ud til at kunne klare bekæmpelsen, som det ellers har været tilfældet hidtil. Fordeling i luften med fin forstøvning fra sprøjte virker bedre, men ikke 100 pct.“.

Krusesygegalmyg i korsblomstrede (*Contarinia nasturtii*). „Aspargeskål kan slet ikke dyrkes, hvis krusesygegalmyggen ikke bekæmpes, også blomkål og rosenkål er de hårde ved“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Findes i private haver på blomkål“ (Vejle-Århus Amter, Olav Povlsgaard). „Kun få og svage angreb“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen).

Prydplanter

Rhododendron-tæger (*Stephanitis rhododendri* og *S. obertii*) har været ret udbredt, oplyses det fra flere egne af landet.

Rodgallenematoder (*Meloidogyne spp.*) er tilsyneladende ved at blive et problem i væksthushavene, bl. a. nævner Erik Moes Larsen, Midt- og Nordjylland, at den er konstateret i en storkultur af *Ficus benjamina*.

Fyrreskudvikler (*Evetria buoliana*). Om dette skadedyr nævnes følgende: „Som sædvanlig en del angreb i planteskolerne – mest i *Pinus contorta*, og mest i store planter“ (Sjælland, Henrik Nielsen). „Synes at brede sig mere“ (Sjælland, C. T. L. Worm). „Har set angreb, men det forekommer mig at være mindre udbredt end sidste år“ (Odense Amt, Grethe Vembye). „Har selv set et enkelt tilfælde, men flere sommerhusejere har ringet om det“ (Viborg Amt, Eli Mølgaard). „Har ikke set stærke angreb“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen).

Øresnudebiller på friland (*Otiorrhynchus spp.*). „En del takker i rhododendronblade er set i Nordsjælland, hvor man hævder, der er angreb af øresnudebiller, men jeg har ikke kunnet finde nogen biller“ (Nordsjælland, Henrik Nielsen). „Har konstateret dem i jordbær. Man har forsøgt bekæmpelse med lindanvanding i efteråret 70 og set nogen virkning“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Rhododendron – stærke angreb på nogle sorter (Statens forsøgsstation, Hornum, P. E. Brander).

Nonnen (*Lymantria monocha*) på nåletræer har lokalt optrådt i usæd-

vanlig mængde. På et 8 ha stort skovareal ved Kerteminde blev sitkagran og i mindre grad fyr totalt afnålet.

Ørentviste (*Forficula auricularia*) har været ødelæggende for en lang række kulturer, således skriver O. Aaboe Jensen, Midt-Nordjylland: „Chrysanthemum generes en del af ørentviste, som tilsyneladende findes i uhyrlige mængder i år. Pudring af jorden og rygning med lindan er effektivt (dog er visse, især lysrøde-rosa sorter ømtålelige)“.

Ib G. Dinesen.

HAVRE-RØDSOT (*Barley yellow dwarf*)

I DANMARK 1964-71

Virussygdommen havre-rødsot kan udover kornarterne inficere en lang række græsarter og heri fremkalde mere eller mindre tydelige symptomer og væksthæmning, men i mange tilfælde optræder sygdommen latent i græsserne.

Mange overvintrende græsser langs veje og hegn vil derfor kunne optræde som smittekilde for sygdommen, og herfra kan bladlusene bringe dem videre til kornmarkerne.

Det drejer sig om havrebladlusen (*Rhopalosiphum padi*), kornbladlusen (*Macrosiphum avenae*) og græsbladlusen (*Metopolophium dirhodum*).

Havre-rødsot forekommer praktisk talt over hele landet, og omfanget af sygdommen i kornmarkerne det enkelte år afhænger af kornplanternes udviklingstrin på smittetidspunktet, altså ved bladlusinvasionen i kornmarkerne.

Sker smitten før kornets skridning, vil sygdommen medføre synlige symptomer i kornet, efterfulgt af væksthæmning og mindre udbytte af de angrebne planter.

Sker smitten senere, vil der kun sjældent fremkomme symptomer, og der er ikke målt udbyttenedgang ved smitte efter skridningstidspunktet.

Klima- og dyrkningsmæssigt er det heldigt, at kornmarkerne i Danmark i reglen er så langt fremme i udvikling, når bladlusene normalt indfinder sig i markerne, at angrebene af havre-rødsot oftest kun får meget begrænset betydning.

Ved udførte bekæmpelsesforsøg af havre-rødsot i Danmark har der været udmærket virkning over for vektoren, bladlusene, hvorimod virkningen over for havre-rødsot ikke har kunnet spores ved de meget små forekomster af sygdommen, som der har været i forsøgene.

I praksis har der hidtil ikke været brug for bekæmpelse af havre-rødsot, men skulle situationen opstå, er vi i besiddelse af mange gode bladlusmidler, som vil kunne tages i anvendelse til en tidlig bladlusbekæmpelse.

Siden havre-rødsot i sommeren 1963 blev fundet i en mark ved Store-Heddinge, er der hvert år undersøgt et stort antal havre-marker over hele landet for forekomst af denne sygdom.

Markerne er undersøgt for visuelle symptomer, og i tvivlstilfælde er planterne undersøgt ved testning til havresorterne Blenda eller Stål ved overføring med havrebladlus og kornbladlus.

Kortlægning af havre-rødsot (*Barley yellow dwarf*) i Danmark juli 1971

Område	Antal marker undersøgt	Marker med havre-rødsot		Angrebets sværhedsgrad		
		antal	procent	x	xx	xxx
Nordøstsjælland	36	10	28	8	1	1
Nordvestsjælland	11	0	0			
Sydsjælland	34	4	12	4		
Lolland-Falster	46	3	7	3		
Sjælland med øer	127	17	13	15	1	1
Østfyn	48	2	4	2		
Vestfyn	38	1	3	1		
Fyn med øer	86	3	3	3		
Østsonderjylland	84	4	5	3	1	
Vestsønderjylland	28	0	0			
Østjylland	73	0	0			
Vestjylland	100	0	0			
Djursland	18	0	0			
Himmerland	34	1	3	1		
Thy-Mors-Salling	21	0	0			
Vendsyssel	31	0	0			
Jylland med øer	389	5	1	4	1	
Hele landet	602	25	4	22	2	1

Kortlægning af havre-rødsot (*Barley yellow dwarf*) i Danmark 1964-71

Område	Procent marker med havre-rødsot i								
	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1964-71
Bornholm	—	6	90	—	—	—	—	—	(64)
Nordøstsjælland	45	76	94	43	25	33	29	28	47
Nordvestsjælland	2	—	27	0	0	0	0	0	3
Sydsjælland	54	0	80	40	14	20	50	12	39
Lolland-Falster	—	0	62	44	100*)	57	33	7	34
Sjælland med øer	34	42	76	40	18	34	29	13	37
Østfyn	30	0	52	53	16	33	18	4	28
Vestfyn	0	0	55	31	8	20	0	3	15
Fyn med øer	12	0	53	44	11	27	10	3	22
Østsjælland	55	4	76	27	8	17	9	5	20
Vestsjælland	75	5	37	10	2	2	11	0	8
Østjylland	—	0	9	32	9	2	2	0	9
Vestjylland	—	0	3	5	0	0	0	0	1
Djursland	—	0	9	83	13	10	14	0	13
Himmerland	—	0	8	4	0	0	0	3	2
Thy-Mors-Salling	—	0	0	0	—	0	0	0	0
Vendsyssel	—	0	0	8	0	6	0	0	2
Jylland med øer	—	1	18	15	5	5	4	1	7
Hele landet	35	16	45	24	8	17	11	4	18
Antal undersøgte marker	217	393	512	665	537	720	636	602	4282

*) kun 1 mark undersøgt

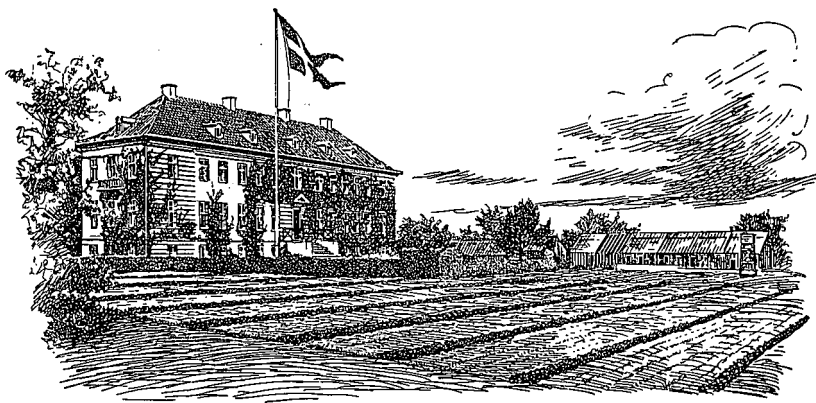
Som det ses i omstående oversigt, er havre-rødsot hovedsageligt fundet på Øerne og i den sydlige del af Sønderjylland, mens sygdommen kun lejlighedsvis er påvist i det øvrige Jylland.

I de angrebne marker er der som regel kun fundet få planter med havre-rødsot, enten enkeltvis eller i små pletter.

Kun undtagelsesvis er der fundet marker med mange og stærkt angrebne planter. I disse tilfælde har det næsten altid drejet sig om marker, som af den ene eller anden grund er sået sent, og planterne har derfor kun haft en beskeden størrelse ved smittetidspunktet.

Ved Statens plantepatologiske Forsøg er i øvrigt udført undersøgelser over arts- og sortsmodtagelighed for havre-rødsot, smitteoverføring, smittetidspunktets betydning, sygdommens indflydelse på vækst og udbytte, samt over sygdommens udbredelse i Danmark, og resultaterne heraf er omtalt i Tidsskrift for Planteavl 70:2 (1966): 208–223 og i Månedsoversigterne over plantesygdomme nr. 406 (okt. 1963): 109–116 og nr. 434 (okt. 1967): 94, samt i 971. meddelelse fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur, 73. årgang, 4. feb. 1971.

Bent Engsbro.

STATENS PLANTEPATOLOGISKE FORSØG

Månedsoversigt over plantesygdomme

460. August 1971

Der blev for august måned modtaget indberetninger fra 114 medarbejdere; endvidere blev der fra Statens plantepatologiske Forsøg besvaret 467 forespørgsler og fra Statens forsøgsstation Studsgård 93 forespørgsler.

Vejret i august var præget af en tør og varm periode i den første uge af måneden. En meget fugtig periode frem til den 17. standsede det begyndende høstarbejde. Resten af måneden var tør og solrig, således at kornhøsten kunne klares på rekordtid.

Temperaturen må for august måned betegnes som normal. De enkelte ugers middeltemperatur blev med normalen i (): 18,1 (16,7), 17,3 (16,8), 15,4 (16,4), 17,3 (16,0), 15,1 (16,0).

Nedbøren var for landet som helhed nogenlunde normal, men ulige fordelt. Således havde Sjælland, de sydlige øer og Bornholm betydelig mindre

nedbør end normalt, medens Jylland lå over normalen. Fordelingen for de enkelte amtskommuner blev med normalen i (): Nordjylland 100 (78), Viborg 123 (84), Århus 85 (80), Vejle 90 (83), Ringkøbing 130 (91), Ribe 95 (89), Sønderjylland 96 (92), Jylland 105 (85), Fyn 77 (76), Vestsjælland 55 (66), Nordøstsjælland 47 (67), Storstrømmen 35 (70), Øerne 54 (70), Jylland og Øerne 90 (81), Bornholm 26 (61).

Sygdomme på landbrugsplanter

Korn og græs

Revnede kerner. Der er i år konstateret en del revnede kerner i byg. Landmændene blev oftest opmærksom på problemet, da der forekom „melskyer“ ved mejetærskningen. Mange af de revnede kerner er skøre og slås tit til mel. Revnede kerner synes at være mest udbredt i sorten Emir, men er også fundet i Tern og enkelte andre sorter. Der er i de angrebne partier fundet fra få procent helt op til 40 pct. revnede kerner. Skaden synes sket, medens kornet stod på roden i den fugtige periode i august måned, og skyldes formentlig spændinger i frøskallen som følge af regn efter den langvarige tørke. Fænomenet, der også forekom i 1957, den gang helt overvejende i Proctor, findes fortrinsvis i områderne fra Skive, Viborg, Århus over Jyllands østlige egne ned i Sønderjylland med Als samt Fyn med undtagelse af de østlige områder. Partier med mange revnede kerner bør ikke anvendes til såsæd.

Goldfodsyge (*Ophiobolus graminis*). Angrebene bedømmes som væsentlig stærkere i både hvede, rug og byg end i de 4 sidste år. I 1965 var angrebene meget stærke, medens de var noget svagere i 1966 for i 1969 at være yderst svage. I 1970 var der igen svag stigning i angrebene. C. E. Borregaard, Holstebro, skriver: „Sortskimmel forekommer meget ofte som følgesygdom i goldfodsyge bygmarker“. Harald Jensen, Asnæs: „Fodsyge i vinterhvede er stærkere i år end tidligere år. Sygdommen er værst på jord, hvor man har sået hvede efter mange år med byg; der er sikkert også mere fodsyge, end man umiddelbart ser i bygmarkerne, da udbytterne sjældent når over 25 fold, hvor man i gode høstår høster omkring 27-28 fold“.

Knækkefodsyge (*Cercospora herpotrichoides*) har i vintersæden været af ringe betydning. Kun i forsøg med vedvarende korndyrkning er der ved botanisk afdeling fundet ret kraftige angreb af øjepletter. I vårsæden skønnes knækkefodsyge ikke at have nogen betydning i 1971. Kr. Jensen, Kibæk, omtaler et enkelt kraftigt angreb: „Knækkefodsyge konstateret som den direkte

årsag til lejesæd i ét tilfælde. Der var skarp afgrænsning mellem 2. og 3. års byg, som havde fået ens kvælstofgødskning“.

Hvedens stinkbrand (*Tilletia caries*). Frits Christensen, Rønne, skriver: „Stærke angreb er fundet i en mark i Nylars, hvor en landmand 2 år i træk har sået hvede af egen avl uden at afsvampe udsæden. Ca. halvdelen af aksene var brandaks. Udbyttet blev 15 fold, mens naboerne høstede ca. det dobbelte“.

Sortrust (*Puccinia graminis*). Erik Fredenslund, Kolind, omtaler, at der i Kolindsund de sidste 2 år har været ret udbredte angreb af sortrust i vårhvede; også i år findes der pletvis ubetydelige angreb i vårhvede. I en enkelt mark fandtes angreb af betydning.

Hvedens brunpletsyge (*Septoria nodorum*). Angreb i aksene i både vinterhvede og vårhvede har været meget udbredt, men fortrinsvis med svage angreb.

Skoldplet (*Rhynchosporium secalis*). Angrebene har i år været meget svage, men findes ret udbredt mange forskellige steder. (P. Bruun Rasmussen, Marslev; H. Jensen, Asnæs; J. Marcussen, Næstved; J. E. Hermansen, Tåstrup; N. O. Larsen, Frederikssund, og Preben S. Overbye, Nykøbing Fl.).

Meldrøjer (*Claviceps purpurea*). J. E. Hermansen, Højbakkegård: „I Petkusrug sået som værn på Højbakkegård, findes der mange meldrøjer i aksene. Mange meldrøjer er meget store. Det er ellers sjældent, der forekommer meldrøjer på Højbakkegård“.

Aksfusariose (*Fusarium spp.*) har været noget udbredt, men fortrinsvis med svage angreb.

Bælgplanter

Chokoladeplet (*Botrytis fabae*) har været stærkt udbredt og været årsag til ret tidlig nedvisning af hestebønnemarkerne landet over. Engelhart Jensen, Morsø: „En del angreb af chokoladeplet i månedens første halvdel“. J. Kr. Aggerholm, Nørresundby: „De fleste bønnemark er ret stærkt angrebne af chokoladepletsvampen“. Poul Olsen, Hobro: „Stærke angreb af chokoladeplet“. Kaj N. Eriksen, Bjerringbro: „Svage angreb set. Hestebønnedyrkningen er mindre i år end i 1970“. Erik Fredenslund, Kolind: „Chokoladeplet er kun set som svage angreb og uden større betydning i år“. Tage Andersen, Skanderborg: „Der er ved at være angreb overalt på egnen i hestebønnemarkerne“. J. J. Jakobsen, Grindsted: „Et enkelt meget stærkt angreb. Marken var om-

trent sort midt i august måned“. Anders Winther, Sønderborg: „Angrebet af bladpletsvampe i hestebønner bredte sig jævnt og stille i juli måned, men i begyndelsen af august blussede angrebene voldsomt op i mange af markerne og bevirkede, at bladene visnede i løbet af forholdsvis kort tid“. P. Bruun Rasmussen, Marslev: „Ret stærke angreb på bladene“. Mogens Jakobsen, Hindsholm: „Stærke angreb af chokoladeplet, men udbredelsen er sket så sent, at indflydelse på udbyttet må forventes at blive ubetydeligt“. J. C. Tvergaard, Jyderup; Carlo Frederiksen, Holbæk; Flemming Duc, Tystofte, og Preben S. Overbye, Nykøbing Fl., omtaler almindelig udbredte angreb i de fleste marker. Frits Christensen, Bornholm: „Svage angreb af bladpletsvampe er fundet i flere hestebønmarker. Hestebønmarkerne er på nuværende tidspunkt helt nedvisnet, hvilket dog ikke skyldes bladpletsvampe, men den voldsomme tørke i juli-august vi havde her på Bornholm“.

Hestebønnebladpletsyge (*Ascochyta fabae*). Angrebene bedømmes som ret moderate.

Ærtesyge (*Ascochyta pisi*). Angrebene bedømmes som ret moderate, og er af langt svagere karakter end sidste år.

Gråskimmel (*Botrytis cinerea*) har på grund af den fugtige vejriperiode i august været ret udbredt i ærtemarkerne. S. A. Ladefoged, Års, skriver: „Ærtebælgene er i ret stort omfang mugne efter den lange regnperiode og har tilbøjelighed til at åbne sig“. P. Bruun Rasmussen, Marslev: „Ved høst var mange af ærterne mugne og så ud til at være af dårlig kvalitet“. J. Marcussen, Næstved: „Ærterne var forbavsende pæne i farven ved modningen. Enkelte marker, der skal tærskes på roden, vil måske efter de sidste dages regn få en anden farve (gråskimmel)“.

Kransskimmel (*Verticillium albo-atrum*). Carlo Frederiksen, Holbæk: „I anden-års markerne kan der konstateres kransskimmel, men ikke de alvorlige angreb som for år tilbage“.

Bederoer

Magnesiummangel har kun optrådt med svage og ubetydelige angreb (Jørgen Christensen, Skive; O. Th. Nielsen, Viborg; Erik Fredenslund, Kolind; P. Svenstrup, Brande; Knud Sehested, Lunde; J. Marcussen, Næstved, og Preben S. Overbye, Nykøbing Fl.).

Virusgulrot (*Beta virus 4*) findes udelukkende med svage angreb, der er startet sent. S. A. Ladefoged, Års: „Gennemgående svage angreb. Spredte men ikke udbredte angreb i en del marker. De svageste angreb i flere år“.

Poul Olsen, Hobro: „Indtil nu meget moderate angreb“. Kaj N. Eriksen, Bjerlingbro: „I en del marker er der sidst i august pletvis set svage angreb, men de er uden særlig betydning“. H. P. Nielsen, Ulstrup: „Får i år næppe stor betydning, alle bederoemarken står med frisk grøn top, kun få gule blade“. Erik Fredenslund, Kolind: „Kun få og svage angreb“. Jørgen Nielsen, Knebel: „Angreb overalt, men endnu kun af svag styrke“. Tage Andersen, Skanderborg: „Enkelte gule planter i næsten alle bederoemarken“. Jens Kirkegaard, Bræstrup: „Begyndende angreb i en del bederoemarken, og selv om virusgulsoten således indfinder sig relativt sent, kan en videre udvikling af sygdommen dog medføre en dårligere topkvalitet, og sandsynligvis en mindre stofproduktion i det hele taget. Specielt i år, hvor bederoerne har noget at indhente fra først i vækstsæsonen, er det et spørgsmål, om ikke flere kunne have fordel ved at foretage en forebyggende sprøjtning mod den stigende bladlusebestand i juli måned“. Carl Chr. Olsen, Studsgård: „På trods af parathion-sprøjtninger 2 gange i sommerens løb er der ret kraftige virusgulsot-angreb pletvis flere steder i markerne“. P. Svenstrup, Brande: „Virusgulsot ses i næsten alle bederoemarken, men kun ganske svage angreb“. Sv. Aa. Hansen, Varde: „Enkelte spredte roer med virusgulsot findes i næsten alle bederoemarken“. Vald. Johnsen, Skærbæk: „Sygdommen kendes så at sige ikke på denne egn, og i hvert fald ikke på nuværende tidspunkt“. A. Winther, Sønderborg; Knud Sehested, Lunde; Kr. Brødsgaard, Ejby; A. S. Asmussen, Svendborg; K. Henriksen, Årslev; Sv. E. Vestergaard, Blangstedgård; P. Bruun Rasmussen, Marslev; J. C. Tvergaard, Jyderup; H. Jensen, Asnæs; Carlo Frederiksen, Holbæk; N. M. Nielsen, Ubby; J. Marcussen, Næstved, og Preben S. Overbye, Nykøbing Fl., omtaler ligeledes svage og ubetydelige angreb i slutningen af måneden.

Rodbrandsvampen (*Phoma betae*) har optrådt ret udbredt i bederoefrømarker på Slagelse-Skælskøregnen (Aa. Mølgaard, Slagelse og K. Damgaard, Skælskør).

Fra de karakteristiske, lyse Phomapletter på bederoebladene smitter svampen i fugtigt vejr stænglen, hvor der dannes langagtige nekrotiske pletter. Ved dette angreb kan væksten standse og planterne modner før tiden. Enkelte marker måtte således i år skårlægges 8–10 dage før normalt på grund af pletvis stærk nødmodning.

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Magnesiummangel i kålroer bedømmes som uden betydning.

Blødråd (*Pectobacterium carotovorum*). J. E. Hermansen, Højbakkegård, skriver: „Blødråd er konstateret i kålroer, men frekvensen er meget lille“.

Brunbakteriose (*Xanthomonas campestris*). A. Junge, Tørring: „Af 2 kålroemarker på samme ejendom er den ene mark, som er skovomkranset, stærkt angrebet af brunbakteriose“.

Kålbrot (*Plasmodiophora brassicae*) findes i mange kålroemarker landet over, men angrebene bedømmes i langt overvejende grad som svage (Engelhart Jensen, Morsø; A. Pedersen, Thisted, Poul Olsen, Hobro; H. P. Nielsen, Ulstrup; S. Andreassen, Lemvig; Kr. Jensen, Kibæk; J. J. Jakobsen, Grindsted, og A. Mortensen, Gram). Jørgen Kristensen, Skive: „Enkelte stærke angreb, hvor der let findes en forklaring på årsagen, og en del svagere, der er vanskeligere at forklare“. Tage Andersen, Skanderborg: „Kålbrot er ret udbredt i kålroemarkerne, så der kan være god grund til at mindske arealerne med kålroer“.

Storknoldet knoldbægersvamp (*Sclerotinia sclerotiorum*). N. O. Larsen, Frederikssund, omtaler angreb i næsten alle vårrapsmarker, men kun i yderkanterne. Enkelte marker dog med ret kraftige angreb.

Kartofler

Indvendige rustpletter (*rattle-virus*). Preben S. Overbye, Nykøbing Fl., skriver, at der i Sieglinde findes en del rustpletter forårsaget af rattle-virus.

Kartoffelbrot (*Synchytrium endobioticum*). Harald Pedersen og Arne Pedersen, Thisted, omtaler, at der i området nu er konstateret omkring 10 angreb, de fleste i villahaver, et par enkelte i landbruget.

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*). Angrebene bedømmes som meget kraftige og udbredte i de middeltidlige sorter. Aage Bach, Tylstrup, skriver således: „Bintje er overalt angrebet af skimmel, selv om der er sprøjtet 3 gange, men angrebet kom sent og vil ikke få væsentlig betydning for udbyttet, men vil utvivlsomt give skimmel på knoldene, hvor der ikke er nedsprøjtet på et tidligt tidspunkt. De sildige sorter har skimmelpletter på bladene, men skimmelen breder sig ikke hurtigt, selv om vejret synes at betinge det“. O. Th. Nielsen, Viborg: „Især Bintje blev stærkt angrebet i den fugtige periode i første halvdel af august. Der sprøjtes efterhånden meget lidt mod skimmel, og som tidligere erfaret især i et år, hvor priserne på kartofler har været beskedne“. Jørgen Nielsen, Knebel: „Stærk opblussen i sorten Bintje fra begyndelsen af august. Nu ved månedens slutning synes der at være ret udbredte angreb på knoldene“. L. Hangaard Nielsen, Videbæk: „Skimmelangrebet begyndte sidst i juli måned, først i Bintje. Her på egnen sprøjtes i

stor udstrækning“. P. Svenstrup, Brande: „Meget kraftige skimmelangreb fra allersidst i juli måned. Mange Bintje-marker blev sprøjtet ned i første halvdel af august. I mange marker, der hverken blev sprøjtet ned eller foretaget beskyttelsessprøjtninger, findes der nu skimmel på over halvdelen af knoldene. I Dianella er mange marker sprøjtet mod skimmel både 2 og 3 gange, men ret kraftige angreb findes trods sprøjtningen. I sortsforsøg med Dianella, Amia og Tylva er Dianella 50 pct. skimmelangrebet, medens de 2 andre sorter næsten er fri. Her er sprøjtet 2 gange; mon ikke der bruges både for lidt vand og tryk ved skimmelsprøjtningerne, særlig fra maskinstationernes side?“ J. J. Jakobsen, Grindsted: „Sidst i juli satte skimmelen ind med voldsomme angreb, og tordenbyger med høj natteperatur først i august satte yderligere fart i angrebet. Jeg mindes ikke at have set så voldsomme og udbredte angreb af skimmel i mange år. Der er sprøjtet mod skimmel i ret stor udstrækning, men da man i august skulle have toppen sprøjtet ned, var vejret ret fugtigt, så mange fik sprøjtet for sent ned, og med de store vandmængder sidst i juli og først i august gik skimmelen ned til knoldene. Vi kan nu forvente et ret stærkt knoldangreb“. H. K. Agerley, Haderslev: „Til trods for, at der er sprøjtet 2 gange og nedvisning af toppen er foretaget, er mange knolde angrebet af kartoffelskimmel“. P. Bruun Rasmussen, Marslev: „De fleste kartofler er nedvisnet, og der meldes om ret stærke angreb på knoldene“. N. O. Larsen, Frederikssund: „I første og anden uge af august startede angrebet i Bintje. I løbet af 6–8 dage blev væksten standset næsten overalt ved nedsprøjtning. I industrikartoflerne blev de fleste marker angrebet i slutningen af august. En stor del er standset i væksten ved sprøjtning med Reglone eller natriumklorat“.

Ole Bagger.

Sygdomme på havebrugsplanter

Frugttræer og frugtbuske

Æbleskurv (*Venturia inaequalis*). Et stort antal indberettere betegner angrebene som: stadig sjældnere, stadig svagere og stadig moderate. Supplerende aftrykker vi følgende citater: „Hvor der har været for lang tid imellem sprøjtningerne i den fugtige periode, på lave områder med megen dug samt i tætte træer, findes en del skurv“ (Sønderborg, Carl Hansen). „Angrebet standsede i de varme dage, så endnu har det ikke nogen særlig betydning“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Angrebene i småhaverne endnu under middel“ (Viborg Amt Syd, Eli Mølgaard).

Pæreskurv (*Venturia pirina*). Fra frugtplantager betegnes sygdommen som betydningsløs. I privathaver er der som ventet lidt flere angreb, hvilket ses af disse citater: „Der er en del skurv i pæretæer i private haver, men der er alligevel mindre, end man kunne have ventet“ (Østsjælland, Philip Helt). „Ikke overvejende større angreb, end ikke på 'Bonne Louise'“ (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen). „I haverne har skurven bredt sig i den senere tid“ (Sydfyn, Chr. Greve).

Gul monilia på æble (*Monilia fructigena*). Stort set omtales sygdommen som værende ganske underordnet. Der skrives bl. a.: „Betydningsløs. Ganske enkelte angrebne frugter er set“ (Fyns Amt, Aage Lauritsen). „Kun enkelte, spredte angreb – ikke tilnærmelsesvis så meget som sidste år“ (Vestfyn-Sønderjylland, Evald Burgaard).

Råd omkring blomsten på æblefrugter. Flere svampearter kan fremkalde dette råd, bl. a. *Botrytis cinerea* (gråskimmel) og *Alternaria*. Vi har modtaget følgende indberetning: „Angreb er meget udbredt i år, mere end ellers. Navnlig i de tidlige og middeltidlige sorter, men dog også i sensorsort, hvad der er mere sjældent, både i år og ellers“ (Lolland-Falster og Sydsjælland, J. Klarup).

Kirsebær-bladpletsyge (*Blumeriella jaapii*). Omend der fra et par lokaliteter rapporteres om betydningsløse angreb, foreligger der dog også indberetninger om, at sygdommen har været meget kraftig og forårsaget et voldsomt bladfald. Herom skrives således: „Et usædvanligt stærkt angreb set på Falster i Stevnsbær og Kelleris 16“ (Falster, J. Klarup). „Meget udbredt, men de steder, hvor man har gennemført en kontinuerlig sprøjtning, ser det ud til, at dette har klaret det“ (Østfyn, S. Thorup).

Tørresyge på kirsebær forårsages dels af *Gloeosporium fructigenum* og dels på grå monilia (*Sclerotinia laxa*) og har på en del lokaliteter gjort sig ret stærkt gældende på Stevnsbær. Angrebet er i de fleste tilfælde først iagttaget i selve plukkeperioden, hvorfor det ikke har været muligt at igangsætte modforanstaltninger. Angrebet kan resultere i, at kirsebærrene tørrer så meget ind, at de kommer til at ligne rosiner.

Skivesvamp på solbær (*Gloeosporium ribis*). Indberetningerne svinger meget i angrebsstyrke, lige fra intet angreb til temmelig alvorligt.

Solbær-filtrust (*Cronartium ribicola*). Vurderingerne af sygdommens udbredelse svinger ligeledes stærkt, som omtalt under skivesvamp. For begge de nævnte sygdommes vedkommende ville et par sprøjtninger med fungicider have været effektive, og derfor kan det være rigtigt at bringe følgende lakoniske indberetning: „Udelukkende et spørgsmål om sprøjtning“ (Fyns Amt, Aage Lauritsen).

Køkkenurter

Kartoffelskimmel på tomat (*Phytophthora infestans*) har fået følgende kommentarer: „Er begyndt at optræde på frilandstomater“ (Odense Amt, Grethe Vembye). „Hvis man ikke sprøjter frilandstomater, har man ikke megen fornøjelse af dem“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Nej, frilandstomater i haverne er endnu sidst på måneden fri for skimmel her i Århus“ (Århus, Olav Povlsgaard).

Fløjlsplet på tomater (*Cladosporium fulvum*) omtales fra Sjælland af N. P. Holmenlund: „Udbredte angreb også i 'Early Rever', især naturligvis i koldhuse, eller hvor der spares på varmen“.

Agurkesyge (*Mycosphaerella melonis*) er iagttaget på væksthuse-agurker (Midtjylland, J. Storm Pedersen) og enkelte steder også på meloner i væksthuse.

Tomatsyge har i flere tilfælde været særdeles ødelæggende netop med de symptomer, som omtales i følgende citat: „Flere gartnerier har i år alvorlige angreb, ikke blot ved jordoverfladen, men også flere steder oppe på stænglerne. Sygdommen er jo ellers i de senere år blevet en sjældenhed“ (Ledøje, Sydsjælland, N. P. Holmenlund).

Gråskimmel (*Botrytis cinerea*) på tomatstængler er i løbet af måneden blevet ret udbredt i kulturerne (Midtjylland, J. Storm Pedersen).

Prydplanter

Rosen-stråleplet (*Diplocarpon rosae*) synes på de fleste lokaliteter at være af ret betydelig størrelse, således som det fremgår af de efterfølgende citater: „Er godt i gang, især i de lidt ældre sorter i haverne“ (Stubbe-købing, Arne Diemer). „Ret stærke angreb i mange privathaver. Styrken af sygdommen følger nøje mangel på gødning, så vidt jeg kan se, navnlig kalimangel“ (Viborg, Eli Mølgaard). „Enkelte spredte angreb på modtagelige sorter“ (Blangstedgård, Frede Olesen). „På usprøjtede planter – kraftige angreb – faktisk på alle sorter“ (Hornum, P. E. Brander). „En del angreb på modtagelige sorter“ (Nordjylland, Jens Fich).

Rosenrust (*Phragmidium mucronatum*) har voldt problemer i mange haver og parker, og fra flere sider beklages, at nyere sorter er så modtagelige. Af indberetningerne aftrykker vi nogle eksemplarer. „Kraftig sprøjtning med et zinebmiddel i en park ved Roskilde, henholdsvis september 1970 og juni 1971, synes helt at have udryddet rosenrust“ (Nordsjælland, C. T. L. Worm). „Kun enkelte, svage angreb set i planteskolerne, – og da næsten altid på potteroser (2-års kultur)“ (Lolland-Falster og Sjælland, Henrik Nielsen). „Er værre end tidligere år, men dog stor forskel på sorternes modtagelighed“ (Blangstedgård, Frede Olesen). „Temmelig slemt i år. Flere af de nye sorter er modtagelige – jeg skal til at lave en oversigt over, hvilke det er, så jeg kan undgå dem. Mange af de gamle remontanter og polyantha er meget stærkt angrebet“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Visse sorter i et bed er sine steder helt afløvet, mens andre i samme bed går fri, – så der nu kan vælges sunde rosen-sorter“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Meget udbredt i både „gammeldags“ remontantroser og nyere krydsninger“ (Viborg, Eli Mølgaard).

Rosen-meldug (*Sphaerotheca pannosa*) har fået denne kommentar: „Angrebet har desværre været mere udbredt i år. De store temperatursvingninger og mangel på vanding og næring viser sig stadig som befordrende for spredning. Selv hårdføre sorter står tilsløret med meldug“ (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen).

Sclerotium rolfsii i *Iris x hollandica*, se side 77.

Mogens H. Dahl.

Skadedyr på landbrugsplanter

Korn og græs

Den hessiske flue (*Mayetiola destructor*) har været meget udbredt, men overvejende med svage angreb. Af i alt 38 tilfældigt udtagne prøver fra 32 vinterhvedemarker, 4 vårhvedemarker og 2 bygmarker stammende fra det østlige Jylland og Øerne fandtes 53 pct. af prøverne med under 10 pct. angrebne strå. 24 pct. af prøverne havde fra 10–15 pct. angrebne strå, 13 pct. fra 15–25 pct. angrebne strå og 10 pct. af prøverne havde mere end 25 pct. angrebne strå. Carl Nielsen, Højer: „Angreb er konstateret i byg- og hvedemarker, men ikke voldsomt. Angrebet er jævnt fordelt over markerne, og særlig i vinterhvede fandtes de knækkede strå“. Sv. Aa. Pedersen, Stege: „Angreb af den hessiske flues larve fandtes i alle vinterhvedemarker“.

Sadelgalmyg (*Haplodiplosis equestris*) har været uden betydning i 1971, som det fremgår af nedenstående tabel, hvor tallene er procenttal og refererer til antal indberetninger:

År	Intet eller ubetydeligt	Sjældne angreb		Alm. udbredte angreb	
		i alt	heraf stærke	i alt	heraf stærke
1966	38	20	10	42	16
1967	50	19	11	31	4
1968	44	24	16	32	10
1969	30	31	14	39	9
1970	56	29	8	15	0
1971	83	13	4	4	0

Af de mange indberetninger kan følgende nævnes: Arne Pedersen, Thisted: „Der har ikke været marker med synlig skade, selv på de lokaliteter, hvor der tidligere har været angreb“. J. Kr. Aggerholm, Nørresundby: „Ingen betydende angreb konstateret. Har overhovedet ikke i år været præsenteret for nedknækkede strå som følge af angreb, dette i modsætning til de seneste år, hvor spredte tilfælde er set“. H. P. Nielsen, Ulstrup: „Kun observeret eet, ganske vist alvorligt angreb i Malabyg. Lofabyg i nabomarken var ikke angrebet. I 1968 og 1969 fandtes der et stærkt angreb i den pågældende mark. Angrebet var i 1970 svagere, da blev der sprøjtet“. Erik Fredenslund, Kolind: „I år er der ikke set angreb i byg, kun et enkelt svagt angreb i vårhvede i Kolindsund“. Tage Andersen, Skanderborg: „Pletvis svage angreb“. Knud Sehested, Lunde: „Kun få og svage angreb af sadelgalmyg i år“. Kr. Brødsgaard, Ejby: „Der var ikke mange æg i juni måned, og der var endnu færre larver ved høst. Sadelgalmyg har slet ikke generet i år“. J. E. Paulsen, Fåborg: „Heller ikke ved høst blev der set skade af sadelgalmyg“. P. Bruun Rasmussen, Marslev: „Ingen angreb

af betydning er konstateret". Harald Jensen, Asnæs: „Kun meget svage angreb". Carlo Frederiksen, Holbæk: „Vi har ikke kunnet konstatere angreb i 1971". N. O. Larsen, Frederikssund: „Trods lokale ret kraftige flyvninger er der set meget lidt til larverne. Årets angreb må siges at være uden betydning, men vi følger udviklingen". Preben S. Overbye, Nykøbing Fl.: „Svage angreb i mange marker, men betydelig mindre end i tidligere år".

Fritfluen (*Oscinella frit*). J. E. Paulsen, Fåborg, omtaler et meget kraftigt angreb i sent sået havre, der var beregnet som staldfoder.

Bederoer

Bedelus (Aphis fabae) var ret udbredt, men fortrinsvis med svage angreb først i måneden. Senere på måneden standsede angrebene, bl. a. på grund af parasitering samt masser af mariehøns. Engelhardt Jensen, Morso: „Svage angreb i begyndelsen af august. Angrebene ebbede ud i løbet af måneden, hvor der da fandtes mange mariehøns i alle marker". Arne Pedersen, Thisted: „Regnen og masser af mariehøns har bekæmpet bladlusene, så der er ikke megen virusgulrot i markerne". J. Kr. Aggerholm, Nørresundby: „Bladluseangrebene standsede først på måneden. Bladlusene blev destrueret, formentlig dels af de meget talrige mariehøns og dels af svampe". S. A. Ladefoged, Års: „Ingen angreb af betydning". Jørgen Kristensen, Skive: „En overgang fandtes en del pletvisse angreb, men der er ikke ret mange, der har sprøjtet". O. Th. Nielsen, Viborg: „Bortset fra et par ret svære angreb er der ikke iagttaget nævneværdige angreb af bedelus". H. P. Nielsen, Ulstrup: „Uden betydning. Ingen marker sprøjtet i år". Kaj N. Eriksen, Bjerringbro: „Tilløb til svage angreb først i august, men der er ikke foretaget bekæmpelse nogen steder". Erik Fredenslund, Kolind: „Optrådte ret sent. De første angreb konstateredes sidst i juli måned i bederoer og hestebønner, men angrebene har ikke udviklet sig siden. Vi har således helt undgået gener af denne bladlus i år". Jørgen Nielsen, Knebel: „En stærk opblussen af angrebene ved slutningen af juli udviklede sig ikke fortsat i august, og bladlusene forsvandt næsten helt i månedens første halvdel". Tage Andersen, Skanderborg; Vald. Johnsen, Skærbæk; Arne Anthonsen, Give, og Knud Sehested, Lunde, omtaler kun få og svage angreb. Kr. Brødsgaard, Ejby: „Der var en mængde bedelus pletvis i bederoerne, og adskillige sprøjtede imod dem, da landmændene var bange for, at de skulle brede sig". J. E. Paulsen, Fåborg: „Bladlusene døde i det ustadige vejr sidst i juli og først i august". K. Henriksen, Årlev: „I løbet af måneden er forekomsten reduceret stærkt, sandsynligvis på grund af parasitering, mariehøns og andre rovinsekter, og på nuværende tidspunkt er der næsten ingen bedelus i roemarkerne. Skaderne har måske nok været kraftige på en del roer, men som helhed må angrebet betegnes som svagt". P. Bruun Rasmussen, Marslev; H. Jensen, Asnæs; Carlo Frederik-

sen, Holbæk, og J. Tvergaard, Jyderup, omtaler svage og ubetydelige angreb. Stanley Jørgensen, Høng: „Det blev først på et sent tidspunkt, at der fandtes pletvis stærke angreb af bedelus, og ikke længe efter døde bedelusene. Kun få arealer er blevet sprøjtet i år“. J. Marcussen, Næstved og Preben S. Overbye, Lolland-Falster, omtaler ligeledes svage angreb. Frits Christensen, Rønne: „I de sidste dage af juli og de første dage i august opformeredes bedelusen stærkt i frøroerne og i en del førsteårs roemarker. Angrebet varede dog kun kort, idet store sværme af svævefluelarver og mariehøns hurtigt gjorde kål på dem“.

Ferskenlus (*Myzus persicae*) har i august været ret udbredt, men fortrinsvis med svage angreb. Engelhart Jensen, Morsø: „Svage angreb, der nok har været mere udbredt end almindelig antaget“. Kr. Aggerholm, Nørresundby; S. A. Ladefoged, Års; Jørgen Kristensen, Skive; H. P. Nielsen, Ulstrup; Erik Fredenslund, Kolind; Jørgen Nielsen, Knebel; Tage Andersen, Skanderborg; Arne Anthonsen, Give; Kr. Brødsgaard, Ejby; J. E. Paulsen, Fåborg; P. Bruun Rasmussen, Marslev; H. Jensen, Asnæs; Carlo Frederiksen, Holbæk, og Preben S. Overbye, Nykøbing Fl., omtaler ligeledes angrebene som svage.

Bedefluens larve (*Pegomya hyoscyami*) har kun optrådt med svage, ubetydelige angreb i 1971.

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Kållus (*Brevicoryne brassicae*) har kun optrådt med svage og de fleste steder med ubetydelige angreb. Frits Christensen, Rønne: „Svage angreb af kållus kunne i dagene omkring 1. august findes i de fleste kålroemarker, også i kanten af vårrapsmarkerne kunne der findes svage angreb“.

Kålblad hvepsen (*Athalia spinarum*) har været uden betydning.

Kålmøl (*Plutella maculipennis*). O. Th. Nielsen, Viborg og H. P. Nielsen, Ulstrup, omtaler enkelte svage angreb.

Kålsommerfugle (*Pieris brassicae* og *P. rapae*). Angrebene bedømmes indtil nu som svage. S. A. Ladefoged, Års; O. Th. Nielsen, Viborg, og Vald. Johnsen, Skærbæk, omtaler stærk flyvning af kålsommerfugle i slutningen af august.

Krusesygegalmyg (*Contarinia nasturtii*). Angrebene bedømmes af meget varierende styrke. S. A. Ladefoged, Års: „Meget vekslende fra mark til mark. En del marker med kraftige angreb“. O. Th. Nielsen, Viborg: „Ret udbredte svage angreb“. H. P. Nielsen, Ulstrup: „Ret stærke tidlige angreb, dog

ser det ud til, at følgerne af halsråd bliver minimale“. Kaj N. Eriksen, Bjerri-ringbro: „Svage angreb set“. Jørgen Nielsen, Knebel: „Udbredte stærke angreb og temmelig megen halsråd“. Kr. Jensen, Kibæk: „Der har været skade af disse det meste af vækstsæsonen, og nu findes der flerhovedhed eller hjerteforrådelse mange steder“. Kr. Brødsgaard, Ejby: „Findes i de fleste kålroemarker“. Svend E. Vestergaard, Blangstedgård: „Angrebene er kun svage“. N. M. Nielsen, Ubby: „Der forekommer kun svagere angreb. Ikke angreb i hjerteskuddene, kun på de ældre blade“. Carlo Frederiksen, Holbæk, har bemærket en del angreb næsten hele sommeren. Preben S. Overbye, Nykøbing Fl.: „Angrebene almindelige, men uden særlig betydning på denne egn“.

Den lille kålflue (*Chortophila brassicae*) og den store kålflue (*C. floralis*). Angrebene bedømmes af meget varierende styrke i de forskellige landsdele. Aage Bach, Tylstrup: „Der er stærke angreb med store råddletter i mange roer allerede nu. Kvaliteten vil blive meget stærkt forringet. I oversigten for juli måned side 52 er angivet, at der findes stærke angreb af den lille kålflue her på egnen, jeg havde vist ikke anført, om det var den lille eller den store, men mener nu, at det er ret sikkert, det var den store kålflue“. A. Pedersen, Thisted: „Der er angreb i de fleste marker, men vejret har været så gunstigt, at der bliver en nogenlunde god kålroeavl på de få marker, der er tilbage her i Nordthy“. Harald Pedersen, Thisted: „Ret almindelige angreb over store områder, men efterhånden kun få afgrøder af kålroer, hvor man kan forvente angreb“. S. A. Ladefoged, Års: „Der synes som sædvanlig at komme stærke angreb i kålroemarkerne“. Poul Olsen, Hobro: „Endnu har vi kun svage angreb af kålfluellarver, men med erfaring fra de senere år frygter vi stadig, angrebene udvikler sig“. Erik Fredenslund, Kolind: „Enkelte svagere angreb, men det er endnu ikke almindeligt, at man her, som mange andre steder i landet, opgiver at dyrke kålroer af den grund“. J. J. Søndergaard, Silkeborg: „I den vestlige del af området er konstateret en del ret stærke angreb af den store kålflues larver“. Per Svenstrup, Brande: „Allerede i juli sås de første store kålfluellarver, men angrebene synes ikke at have udviklet sig særlig voldsomt endnu“. J. J. Jakobsen, Grindsted: „Tilsyneladende meget svage angreb i år“.

Kartofler

K n o p o r m e (*Agrotis spp.*). N. O. Larsen, Frederikssund: „Ses med svage angreb enkelte steder, men er ellers uden større betydning. Vores lokale varsling følges godt op med en iblanding af parathion ved de to første skimmelsprøjtninger“..

Coloradobillen (*Leptinotarsa decemlineata*). Der er ikke konstateret fund af coloradobillen i august måned.

Gulerødder

Gulerodsfluen (*Psila rosae*). Harald Jensen, Asnæs: „Kun svage angreb af gulerodsfluer, mest ved hegn og forpløjningerne i fast jord“.

Ole Bagger.

Skadedyr på havebrugsplanter

Frugttræer

Bladlus (*Aphididae*). Langt de fleste indberetninger lyder kort og godt: findes ikke. Supplerende aftrykker vi følgende: „Så godt som alle bladlus er døde efter regnens ophør“ (Sønderjylland, Vestfyn, Evald Burgaard). „Den usædvanlig store opformering af mariehøns synes nu at have gjort det af med lusene“ (Sønderborg, Carl Hansen). „Praktisk talt alle angreb fra sommeren er nu ved at svinde“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen).

Kirsebær-snudebille (*Anthonomus rectirostris*), der af praktikere ofte betegnes som kirsebærstikker, har fået denne kommentar: „Kirsebærstikkeen har i surkirsebær bredt sig i en stor plantage på Stevns“ (Sønderborg, Carl Hansen).

Frugttræspindemide (*Panonychus ulmi*) på æble. Som det fremgår af følgende indberetninger fra erhvervsplantager, har spindemider taget til i løbet af måneden. „Tiltagende angreb, der er vanskelige at slå helt ned, er bemærket flere steder i den sidste måned“ (Lolland-Falster, J. Klarup). „Det røde spind“ er blusset vældigt op igen mange steder oven på den megen regn i juli og begyndelsen af august. Spindemiderne har påbegyndt lægning af vinteræg omkring d. 25.-27. august – vel nok en uges tid før normalt“ (Sønderjylland, Vestfyn, Evald Burgaard). „Efter nu i nogle år at have ført en – af frugtavlerne velkommen – tilbagetrukket tilværelse, er frugttræspindemiderne af de sidste måneders tørre varme blevet vækket til dåd på ny. Lette angreb forekommer i overordentlig mange plantager – og særdeles udbredt“ (Fyns Amt, Aage Lauritsen). „En vis opformering har fundet sted her sidst på sæsonen, ikke katastrofal, men helt brune træer kan dog findes“ (Østfyn, S. Thorup).

Køkkenurter

Bladlus (Aphididae) har spillet en underordnet rolle. Enkelte indberet-
tere nævner dog, at salat og kål har været vanskelige at holde bladlusfri.

Kålsommerfugle (Pieris brassicae). Kålorme synes i månedens slutning at være iagttaget på mange lokaliteter, således som det fremgår af de følgende citater: „Her og der ret kraftige angreb“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Angrebet er startet voldsomt i den sidste uge“ (Roskilde, G. Mayntzhusen). „Spredte angreb, men uden større betydning“ (Blangstedgård, Frede Olesen). „De grønsorte larver ses overalt i disse dage“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Er på det sidste blevet ret talrige, især på sommerkål“ (Odense Amt, Grethe Vembye).

Gulerodsflue (Psila rosae). Fra haver indberettes bl. a.: „Selv i indelukkede haver har man høstet ormfri gulerødder uden brug af kemikalier“ (Roskilde, G. Mayntzhusen). „Synes ikke værre end ellers“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Jeg tror ikke, det er så slemt, som det så ud i mange unge gulerods- og persillerækker i juni“ (Viborg, Eli Mølgaard). „Den har været flittig i persille, persillerod og gulerødder i private haver“ (Århus, Olav Povlsgaard).

Porremøl (Acrolepia assectella). Følgende citater dækker de øvrige indberetninger. „Intet bemærket“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Hvor man ikke bekæmper dem, får man ikke megen fornøjelse af at dyrke porrer i haverne“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Har været usædvanlig slem, så der dårligt kan findes en regulær porre i rækkerne“ (Roskilde, G. Mayntzhusen).

Mellus (Aleurodidae) har fået følgende kommentar: „I år mange ud-
bredte angreb i agurk- og tomatkulturer. Bekæmpelsen vanskelig og har måttet
gennemføres med jævnlige mellemrum“ (Sjælland, N. P. Holmenlund).

Væksthusspindemide (Tetranychus urticae) omtales således: „Har nogle steder sammen med thrips været slemme ved frilandsagurker“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Tomatkulturer: flere angreb i år, men bekæmpelse ret let med almindelige midler med kort behandlingsfrist“ (Sjælland, N. P. Holmenlund).

Mogens H. Dahl.

ANGREB AF *SCLEROTIUM ROLFSII* (SACC.) CURZI FUNDET I DANMARK

I slutningen af juli blev der til oplysningsafdelingen fra et gartneri på Århus-egnen tilsendt planter af *Iris x hollandica*, som var stærkt angrebet af svampen *Sclerotium rolfii*.

Denne svamp er så vidt vides ikke tidligere iagttaget herhjemme, idet en angivelse i det engelske, refererende tidsskrift, *Review of applied Mycology* 2: 245-246, 1923, om svampens forekomst på tomatplanter i Danmark synes at bero på en misforstået opfattelse af en dansk artikel.

Svampen forekommer derimod almindeligt i andre – især sydligere beliggende – lande. I områder med subtropisk klima spiller den således en stor rolle på en lang række planter. Svampen angives at have et værtplanteregister på mindst 150 arter – hovedsagelig urteagtige planter – men kan sandsynligvis angribe langt flere.

De tilsendte iris, som var af sorterne van Vliet og Prof. Blaauw, var først og fremmest angrebet i rødder og på løg og var tillige stærkt forrådnede ved løghalsen. Selve løgene og den nederste del af stænglerne var indspundet i et kraftigt, hvidt mycelium, som også kunne ses på jordoverfladen omkring de angrebne planter.

Angrebet blev fundet på planter, som blev dyrket på friland, hvad der for så vidt er ejendommeligt, idet svampen som omtalt er ret varmekrævende og har sit vækstoptimum ved 27-30°C.

I myceliet, som omspandt planterne, fandtes mange indtil et par mm store, først hvidlige – senere lyst brunlige mere eller mindre runde sklerotier. Fra disse kunne svampen let isoleres på kunstigt næringssubstrat, hvor den i løbet af en lille uges tid atter udviklede talrige sklerotier. Disse sidder ret løst i myceliet og falder let af, hvorved de giver mulighed for jordsmitte.

Smitten må formodes at være kommet til landet med indførte løg; men svampen kan sikkert ikke overleve i jorden på friland under danske klimaforhold.

Foto: B. Welling.

Angreb af *Sclerotium rolfsii*
på *Iris x hollandica*.

Svampen hører i systematisk henseende til Hymenomyceterne og har et perfekt stadium, *Corticium rolfsii*. Ifølge litteraturangivelser forekommer den med mange smitteracer, der morfologisk kan afvige fra hinanden. Dette forklarer, at svampen tidligere har været beskrevet under navnet *Sclerotium delphinii*, som altså blot er et synonym for *S. rolfsii*.

Særlig farligt vil det selvsagt være at få svampen ind i kulturer under glas, hvor klimaforholdene giver betingelser for en hurtig smittespredning. Svampen er nemlig i besiddelse af en voldsom smitteevne både på grund af

sit kraftigt voksende mycelium og på grund af den korte tid, som kræves, for at den kan danne sklerotier.

Bekæmpelsen må først og fremmest bestå i jorddesinfektion, for eksempel med damp eller methylbromid, som så efterfølges af en supplerende jordbehandling med quintozen.

Summary

White bulb rot of bulbous Iris.

At the end of July a heavy attack of *Sclerotium rolfsii* was found on *Iris x hollandica* which were grown in a nursery in Jutland. This is apparently the first record of the fungus from Denmark as an earlier reference (Review of applied Mycology 2: 245-246. 1923) seems to be due to a mistaken translation of a Danish paper.

Litteratur

L. Kiewnick: Beitrag zum Auftreten und zur Bekämpfung von *Sclerotium rolfsii* (Sacc.) Curzi.

Meded. Rijksfak. Landb.wetensch. Gent 33 (3): 987-995. 1968.

Henrik Alb. Jørgensen.

RINGMOSAIK I *APHELANDRA SQUARROSA* FORÅRSAGET AF VIRUSANGREB

RINGSPOT IN *APHELANDRA SQUARROSA* CAUSED BY VIRUS ATTACK

N. Paludan

Indledning

I 1969 blev der til Statens plantepatologiske Forsøg indsendt planter af *Aphelandra squarrosa*, Nees, var. *Leopoldii*, Van Houtti. med tydelige sorte linier, pletter og ringe (5–20 mm i diameter) på både over- og undersiden af bladene (fig. 1). De angrebne planter var vækstmæssigt hæmmet og havde svagt klorotiske blade, ligesom et for tidligt bladfald blev registreret (fig. 2). Da symptomerne tydede meget på et virusangreb, blev sygt plantemateriale nærmere undersøgt ved Virologisk afdeling, omfattende infektionsforsøg samt fysiske, serologiske og elektronmikroskopiske undersøgelser.

Metodik

Overføring af sygdommen fra inficerede blade af *Aphelandra* blev forsøgt dels til forskellige indikatorplanter, og dels til sunde *Aphelandra* ved følgende metoder:

Saftinokulation + stødpude efter Marrou og Messiaen (1).

Tørinokulation efter Yarwood (2) + nævnte stødpude.

Stikinokulation, hvor spidse messingstifter (Fakir) blev stukket igennem syge blade ned i et underliggende sundt blad.

Knivsmitte*), hvor der blev skåret skiftevis i syge og sunde blade.

Podning*), hvor dels side-, blad- og barkpodning blev anvendt.

Bladlus, hvor kort (15 min.) og lang (8 timer) tids sugning på infektorplanten blev forsøgt med *Myzus persicae* Sulz.

*) kun forsøgt ved overføring til sunde *Aphelandra*.

De fysiske undersøgelser har omfattet fortyndings-, opvarmnings- og holdbarhedsforsøg med inficeret plantesaft fra *Nicotiana tabacum* L. 'Samsun'.

Serologiske undersøgelser (præcipitationsmetoden) af den inficerede saft fra nævnte tobaksplante blev udført med antiserum mod følgende vira: Kartoffel virus X, lucerne-mosaik-virus og tobak-mosaik-virus.

De elektronmikroskopiske undersøgelser har omfattet dels suspensionspræparater (cut-squeeze-metoden), hvor inficeret saft fra *Aphelandra* og *N. t.* 'Samsun' blev anvendt, og dels snitpræparater, hvor prøver fra bladene omfattende svampevæv, palisadevæv samt sivæv, blev taget direkte fra de inficerede *Aphelandra*.

Resultater

Overføring af sygdommen fra syge til sunde *Aphelandra* lykkedes kun ved anvendelse af podning samt stikinokulation. Ved podningen udvikledes karakteristiske, systemiske symptomer efter 45 døgn i form af sorte udflydende pletter og ringe med efterfølgende bladfald (fig. 2). Ved stikinokulation udvikledes lokale, sorte udflydende pletter efter 8 til 12 døgn (fig. 3) samt systemiske symptomer efter 75 døgn. Sidstnævnte udvikledes dog kun i bladene fra lavere siddende sideskud (partiell systemisk infektion).

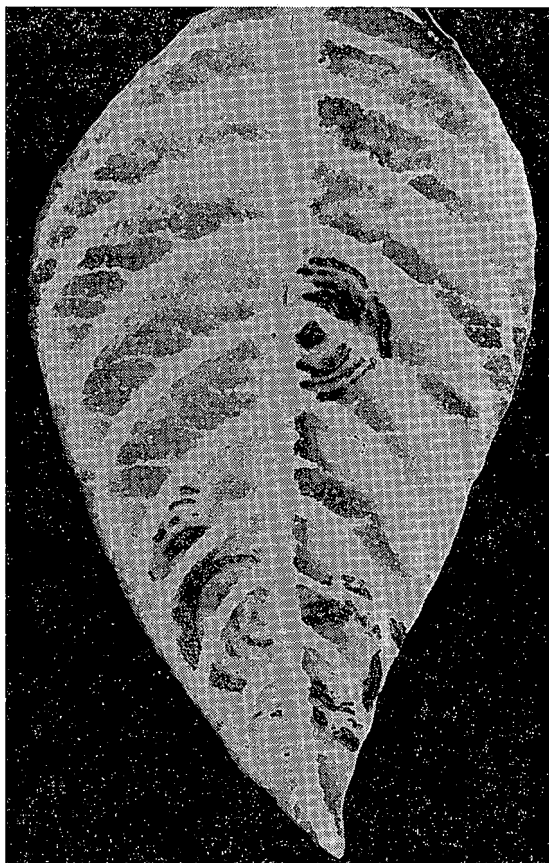

Fig. 1.

Aphelandra squarrosa spontant inficeret.
Aphelandra squarrosa spontaneous infected.

Fig. 2.

Aphelandra squarrosa, inficeret ved podning, med tidlig bladfald og reduceret vækst. Sund plante t.v.

Aphelandra squarrosa, infected by grafting, showing early leaf drop and growth reduction. Healthy plant (left).

Forsøg på at overføre virus fra de inficerede *Aphelandra* til forskellige indikatorer lykkedes kun ved tørinokulation til *Chenopodium quinoa* Willd. Viruset, der blev overført gentagne gange, viste sig, ved videreførsel til andre indikatorplanter, at være en tomatlinie af tobak-mosaik-virus (TMV), idet der bl. a. udvikledes systemiske symptomer i *Chenopodium amaranticolor* Coste & Reyn.

Fysiske undersøgelser af det overførte TMV, hvor inficeret saft fra *N. t.* 'Samsun' blev anvendt, gav følgende resultater:

Viruset blev inaktiveret ved opvarmning til 100°C i 10 min. i et af to forsøg, svækket ved 96°C, men var upåvirket af 92°C.

Viruset tålte fortyndingen 1:32 mill. (højeste fortynding). Det gennemsnitlige antal læsioner (2 gentagelser) i blade af *N. t.* 'Xanthi' var ved fortyndingerne 1, 2, 4, 8, 16 og 32 mill. henholdsvis 5, 2, 3, 2, 4 og 1.

Viruset blev ikke svækket efter opbevaring i 1 år ved 20°C.

Viruset har reageret serologisk positivt med antiserum mod tobak-mosaik-virus.

TMV partikler er blevet iagttaget ved elektronmikroskopiske undersøgelser i plantesaft fra inficerede *N. t.* 'Samsun', men ikke i saft fra de syge *Aphelandra*. *Aphelandra*saften, der er meget slimet, forårsagede en brunfarvning af præparaterne, hvilket vanskeliggjorde undersøgelserne.

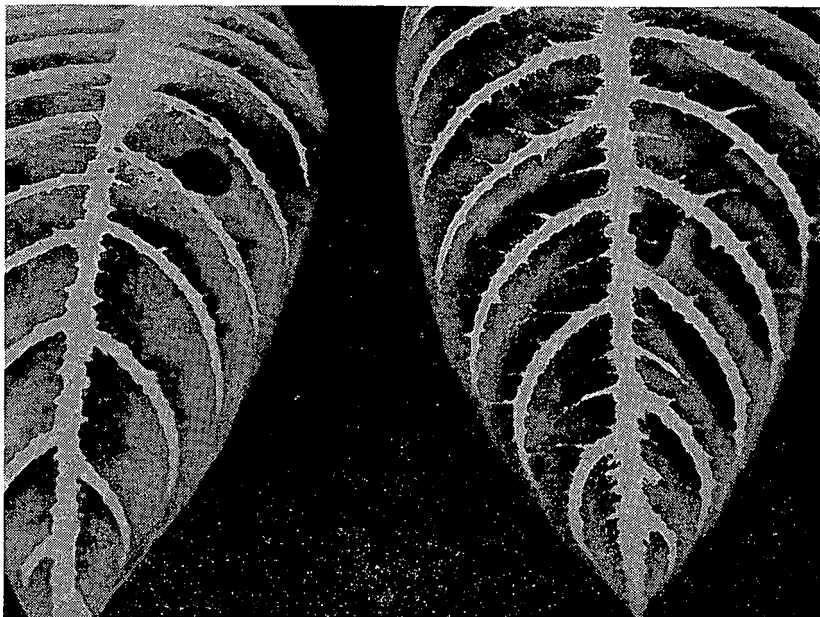

Fig. 3.

Foto: J. Begtrup.

Aphelandra squarrosa med systemisk udviklede symptomer t.h. og lokale symptomer efter stikinokulation t.v.

Aphelandra squarrosa with systemic developed symptoms (right) and local symptoms caused by prick inoculation (left).

Forsøg på at påvise evt. forekommende mykoplasma ved anvendelse af snitpræparater fra bladvævet i syge *Aphelandra* har, trods gentagne undersøgelser, givet negativt resultat.

For at undersøge om virussymptomerne i *Aphelandra* var forårsaget af TMV-infektion, blev den påviste TMV-linie tilbageført til sunde *Aphelandra* ved barkpodning, hvor sygt materiale blev taget fra stængler af inficeret *N. t.* 'Samsun'.

Viruset blev påvist i 1 af 8 podede planter, men trods TMV-infektionen udvikledes der ingen virussymptomter i *Aphelandra* igennem et års observation.

Konklusion

Overføring af sygdommen ved podning og stikinokulation samt påvisning af TMV tyder på, at angrebet forårsages af et kompleks, med TMV i forbindelse med et andet virus eller et mykoplasma.

Resumé

Virusagtige symptomer er blevet iagttaget i *Aphelandra squarrosa* i form af sorte linier, pletter og ringe (5–20 mm) på over- og undersiden af bladene i forbindelse med en væksthæmning og et for tidligt bladfald.

Sygdommen er blevet overført ved podning og stikinokulation til *Aphelandra*, mens dette ikke lykkedes ved saft- og tørinokulation, knivsmitte eller ved kort og lang tids sugning med bladlusen *Myzus persicae*. Viruspartikler har ikke kunnet iagttages i suspensionspræparater og mykoplasmalignende legemer ikke i snitpræparater fra sivævete.

Tobak-mosaik-virus (TMV) er blevet påvist i de syge *Aphelandra* ved tørinokulation til *Chenopodium quinoa*, og bestemt som en tomatlinie af viruset. Tilbageføring af TMV-linien til sunde *Aphelandra* har imidlertid ikke forårsaget udvikling af nævnte virussympthomer.

De opnåede resultater tyder på, at sygdommen forårsages af et virus-kompleks eller en kombination af TMV og mykoplasma.

Summary

Viruslike symptoms have been recorded in *Aphelandra squarrosa* as black lines, spots and rings (5–20 mm) on either sides of the leaves in combination with a growth reduction and a too early leaf drop.

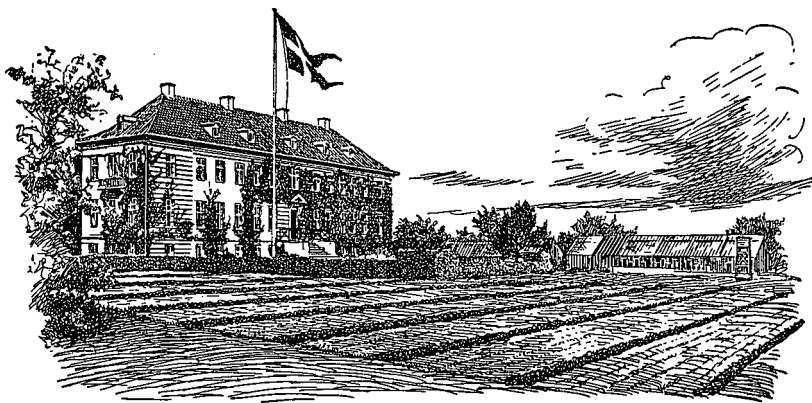
The disease has been transmitted to *Aphelandra* by grafting and prick inoculation (pricking through diseased leaf into healthy with needles), but not by sap and dry inoculation, nor by knife or by the aphid *Myzus persicae*, where short and long time feeding was carried out. Virus particles have not been observed by electron microscopy (cut squeeze method) neither have mycoplasma-like bodies been seen in thin sections from the phloem.

Tobacco mosaic virus (TMV) has been established in the diseased plants of *Aphelandra* by dry inoculation to *Chenopodium quinoa* and specified as a tomato strain of the virus. However transmission of the virus to healthy *Aphelandra* plants did not cause any development of the described virus symptoms.

The results obtained indicate that the disease is caused by a virus complex or a combination of TMV and mycoplasma.

Litteratur

1. Marrou, J. and C. M. Messiaen (1967): The *Chenopodium quinoa* test: A critical method for detecting seed transmission of lettuce mosaic virus. Proc. Int. Seed Test. Ass. 32, 1, 49–57.
2. Yarwood, C. E. (1953): Quick virus inoculation by rubbing with fresh leaf discs. Plant Disease Repr. 37, 10, 501.

STATENS PLANTEPATOLOGISKE FORSØG

Månedsoversigt over plantesygdomme

461. September 1971

Der er for september måned modtaget indberetninger fra 88 medarbejdere; endvidere blev der fra Statens plantepatologiske Forsøg i Lyngby besvaret 312 forespørgsler og fra Statens forsøgsstation Studsgård 42 forespørgsler.

Vejret i september var ustadigt, og skønt nedbøren var ringe, blev det kun til få smukke solrige dage. I midten af måneden forekom den første nattefrost på enkelte udsatte steder.

Temperaturen lå bortset fra slutningen af måneden under det normale. De enkelte ugers middeltemperatur blev med normalen i (): 14,0 (14,9), 12,8 (14,0), 10,8 (13,3), 12,7 (12,0), 12,8 (10,9).

Nedbøren var for landet som helhed langt under det normale. Det sydlige Jylland havde mindst nedbør med kun halvdelen af normalen. Fordelingen for de enkelte amtskommuner blev med normalen i (): Nordjylland

51 (73), Viborg 47 (77), Århus 55 (59), Vejle 42 (78), Ringkøbing 35 (87), Ribe 30 (87), Sønderjylland 34 (78), Jylland 43 (78), Fyn 43 (58), Vestsjælland 43 (58), Nordøstsjælland 49 (63), Storstrømmen 33 (59), Øerne 42 (59), Jylland og Øerne 42 (72), Bornholm 60 (63).

Sygdomme på landbrugsplanter

Korn og græs

Meldrøjer (*Claviceps purpurea*). Niels Chr. Larsen, Rodskov, omtaler, at der i et enkelt tilfælde er fundet en del meldrøgere i en afgræsningsmark med alm. rajgræs.

Bederoer

M a g n e s i u m m a n g e l bedømmes som godartet og uden større betydning. O. Th. Nielsen, Viborg, skriver: „Magnesiummangelsymptomer findes ret udbredt på de udsatte jordtyper, men er oftest af svagere karakter. Den udbredte anvendelse af magnesiumholdige gødninger har utvivlsomt medvirket til at afbøde de værste angreb“. Kr. Jensen, Kibæk: „Der ses en del symptomer, men kun i sjældnere tilfælde findes egentlig mangel“. Kr. Brødsgaard, Ejby: „Der findes svage symptomer i nogle af de gule bederoemarken“. P. Bruun Rasmussen, Marslev: „Mange roemarken har ret stærke symptomer på magnesiummangel“. På Lolland-Falster findes ret udbredte, men i de fleste tilfælde svage og betydningsløse angreb.

H j e r t e - o g t ø r f o r r å d n e l s e (bormangel). Hjerteforrådelse findes overvejende med kun svage angreb, som skønnes at være uden større betydning (Engelhart Jensen, Morsø; S. A. Ladefoged, Års; O. Th. Nielsen, Viborg; Tage Andersen, Skanderborg; Kr. Jensen, Kibæk; A. Mortensen, Gram; Vald. Johnsen, Skærbæk; B. Maybom, Bredebro; P. Bruun Rasmussen, Marslev; H. Jensen, Asnæs; Carlo Frederiksen, Holbæk; J. E. Hermansen, Tåstrup; Sv. Aage Pedersen, Stege).

V i r u s g u l s o t (*Beta virus 4*) har bredt sig ret kraftigt i løbet af september måned. Angrebene bedømmes i slutningen af september som ret kraftige, men de er alle steder startet så sent, at det næppe får større indflydelse på rodudbyttets størrelse. Topudbyttet bedømmes imidlertid mange steder af noget ringere kvalitet end tidligere. Martin Christensen, Sindal: „Vi har virusgulsot i bederoerne i et omfang, som sjældent ses under disse himmelstrøg.

Angrebene hænger sammen med det store antal bladlus, der fandtes i markerne i juli-august måned“. J. Kr. Aggerholm, Nørresundby: „I begyndelsen af måneden fandtes kun enkelte gule småpletter i bederoemarkerne, men i løbet af måneden er pletterne blevet betydelig større og bladene mere gule. I de fleste tilfælde vil jeg dog ikke betegne angrebene som særlig stærke“. Engelhart Jensen, Morsø og S. A. Ladefoged, Års, omtaler svage angreb i næsten alle bederoemarker. O. Th. Nielsen, Viborg, skriver: „Praktisk taget alle bederoemarker er angrebet i ret svær grad. Det er meget få marker, der er blevet sprøjtet for skadedyr i løbet af sommeren, så der er ikke her på egnen sket nogen begrænsning i ferskenlusens aktivitet“. Kr. Brødsgaard, Ejby og N. K. Dalsgaard, Ebberup, omtaler angrebene som almindeligt forekommende i alle bederoemarkerne, men at det først rigtigt har vist sig i løbet af september måned. Mikkel S. Holm, Samsø, skriver: „Virusgulsot har i månedens løb udviklet sig til ret kraftige angreb i de fleste roemarker. I mange tilfælde er sekundære svampeangreb med til at give roemarkerne et trist udseende og en dårlig topkvalitet“. Stanley Jørgensen, Høng; Aage Mølgaard, Slagelse, og Aage Madsen, Store-Heddinge, skriver, at de fleste bederoemarker nu er stærkt angrebet af virusgulsot.

Meldug (*Erysiphe betae*) findes i mange bederoemarker, men fortrinsvis med svage angreb. Niels Chr. Larsen, Rodskov; J. Marcussen, Næstved, og J. E. Hermansen, Tåstrup, omtaler svage angreb i enkelte bederoemarker.

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Magnesiummangel i kålroer bedømmes som uden større betydning og er af langt svagere karakter end de foregående år.

Kålroemosaik (*Brassica virus 1*) og gulmosaik (*Turnip yellow mosaic*) er kun konstateret med svage og ubetydelige angreb.

Meldug (*Erysiphe polygoni*) har optrådt med ret stærke angreb i mange kålroemarker. O. Th. Nielsen, Viborg, skriver således: „På enkelte lokaliteter findes pletvis angreb af meldug“. Niels Chr. Larsen, Rodskov, skriver, at der findes meldug i de fleste kålroemarker. K. Henriksen, Årsløv; J. Marcussen, Næstved, og J. E. Hermansen, Tåstrup, omtaler angrebene i kålroer som ret udbredte og i mange tilfælde kraftige.

Kartofler

Vådforrådnelse (bakteriose) findes ret udbredt, men overvejende med svage angreb.

Pulverskurv (*Spongospora subterranea*). Arne Anthonsen, Give, omtaler et meget stærkt angreb af pulverskurv.

Kartoffelskurv (*Streptomyces scabies*). Angrebene bedømmes som ret udbredte, men overvejende med svage angreb (Aage Bach, Tylstrup; Carl Chr. Olsen, Studsgård; B. Maybom, Bredebro; P. Bruun Rasmussen, Marslev; Mikkel S. Holm, Samsø, og H. Jensen, Asnæs). J. Kr. Aggerholm, Nørresundby, skriver: „Sygdommen er som sædvanlig almindelig udbredt, men jeg har ikke indtryk af, at den er værre end tidligere år. Vi finder altid enkelte marker med stærke angreb fortrinsvis som følge af højt reaktionstal“.

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*) på knoldene (tørforrådnelse) findes ret udbredt og i adskillige tilfælde med særdeles kraftige angreb. Aage Bach, Tylstrup, skriver, at der ikke findes nogen væsentlige angreb på knoldene, idet sandjorden ved Tylstrup normalt beskytter ret godt mod skimmelen. J. Kr. Aggerholm, Nørresundby, skriver: „Mange har fået en ubehagelig overraskelse ved optagningen af kartoflerne. Selv hvor der er foretaget forebyggende sprøjtninger, og toppen er nedvisnet eller afhugget ved begyndende skimmelangreb i toppen, findes der nu generende angreb af skimmel i knoldene“. O. Th. Nielsen, Viborg, skriver: „Kartoffelskimmelen har bredt sig temmelig faretruende i kartoffelkulerne med spisekartofler, og det har dog også allerede påvirket kartoffelpriserne i opadgående retning“. Tage Andersen, Skanderborg og Carl Chr. Olsen, Studsgård, omtaler ligeledes stærke angreb på knoldene. Kr. Jensen, Kibæk, skriver, at der generelt findes megen råd på knoldene, men at der dog findes marker, som er gået næsten fri, bl. a. de tidligt nedsprøjtede. P. Svenstrup, Brande: „Masser af skimmel på knoldene af navnlig Bintje, men selv på Dianella findes angreb. De fleste kartofler er dog heldigvis blevet taget op i varmt og tørt vejr“. Jens V. Højmark, Lundgård: „Trods tre gange skimmelsprøjtning og ret svage topangreb findes der nu en del knolde, som er smittet med kartoffelskimmel“. Vald. Johnsen, Skærbæk; A. Mortensen, Gram; B. Maybom, Bredebro, og P. Bruun Rasmussen, Marslev, omtaler ligeledes ret stærke angreb på knoldene. Mikkel S. Holm, Samsø: „Hvor forebyggende sprøjtning eller nedvisning af toppen ikke er gennemført på et tidligt tidspunkt, findes der nu ret kraftige angreb af tørforrådnelse på knoldene, især i sorten Bintje, hvor der kan findes helt op til 50–60 pct. angrebne knolde“.

Rodfiltsvamp (*Corticium solani*). Angrebene bedømmes overvejende som svage, men findes ret udbredt.

Ole Bagger.

Sygdomme på havebrugsplanter

Frugttræer og frugtbuske

Æbleskurv (*Venturia inaequalis*). Som helhed gælder, at sygdommen ikke har haft nogen betydning i plantagerne ifølge indberetterne. „Meget lidt i plantager, men rigeligt i de upassede træer i haverne“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Vil sikkert være uhyre vanskelig at finde i år“ (Fyns Amt, Aage Lauritsen). „En del er set i haverne – men ikke i plantagerne“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Enkelte spredte angreb. Især har 'Belle de Boskoop' måttet holde for. I samtlige registrerede tilfælde har der været tale om „for lange sprøjteintervaller“ (Sønderjylland-Vestfyn, Evald Burgaard).

Pæreskurv (*Venturia pirina*). Også her kan konstateres, at sygdommen i det store og hele er af mindre betydning. Vi citerer: „Angreb af senskurv i pærer synes at være mere udbredt end i æbler. Sorterne 'Fondante de Charneu', 'Bonne Louise' og 'Grev Moltke' er blandt de sorter, der oftest bliver angrebet“ (Sønderjylland-Vestfyn, Evald Burgaard). „Skurven har bredt sig lidt i den sidste uge, men kun på de mest modtagelige sorter“ (Sydl. Sønderjylland, M. Surlykke).

Gul monilia (*Monilia fructigena*) på æble, pære og blomme. „Der er lidt mere end sædvanlig, da der er en del revner i frugterne“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Uden større betydning“ (Østfyn, S. Thorup). „Enkelte spredte angreb, de fleste steder uden nogen økonomisk betydning“ (Sønderjylland-Vestfyn, Evald Burgaard). „Er betydelig kraftigere end sædvanlig, både på blomme og æble, vistnok mest på blomme“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen).

Magnesiummangel hos æble. „Er stadig den almindeligst forekommende abnormitet især i æbleplantagerne, omend stærke forekomster er langt sjældnere end for nogle år siden“ (Fyns Amt, Aage Lauritsen).

Kirsebær-bladpletsyge (*Blumeriella jaapii*). „Mange „nøgne“ træer“ (Østfyn, S. Thorup). „Har mange steder været slem“ (Sønderborg, Carl Hansen).

Solbær-filtrust (*Cronartium ribicola*) har tilsyneladende haft stor udbredelse. Der skrives følgende: „Breder sig uhyggeligt; der må være flere smitekilder“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Meget almindelig“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Man holder gennemgående op med at sprøjte for tidligt, og man har for få aggregater, der kan sprøjte op under bladene, så filtrusten breder sig i plantagerne“ (Sønderborg, Carl Hansen). „Har aldrig nogensinde set så meget filtrust som i år“ (Sydl. Sønderjylland, M. Surlykke). „Forekommer

almindeligvis på toårige planteskoleplanter, hvor der ikke sprøjtes. 'Risager 21' er modstandsdygtig" (Nordjylland, Jens Fich). „Hvor sprøjtningen er utilstrækkelig – hvad den stadig er mange steder. En del avlere er tilbøjelige til at anse den hellige grav velforvaret, når først bærrerne er skabt" (Fyns Amt, Aage Lauritsen).

Solbær-skivesvamp (*Gloeosporium ribis*). „Slemst hvor der ikke har været sprøjtet tilstrækkeligt" (Østfyn, S. Thorup). „Er ualmindelig slem i år. Endog hvor de gængse sprøjtninger er anvendt" (Sydfyn, Chr. Greve). „Alvorlige angreb mange steder" (Sydl. Sønderjylland, M. Surlykke).

Køkkenurter

Agurkesyge (*Mycosphaerella melonis*). „Der har været mange alvorlige angreb i august og september, men de værste angreb er konstateret i den nye sort 'La Reine', tidligere kaldt 'K 2'. Op til 50 pct. planter er døde" (Sjælland, N. P. Holmenlund).

Gråskimmel på agurk (*Botrytis cinerea*) har afgjort været medvirkende til, at mange agurkplanter rundt omkring i landet har lidt en krank skæbne. Sygdommen er først og fremmest et resultat af dårlige kulturforhold (for ringe bundvarme og utilstrækkelig udluftning). „Findes i næsten alle agurkkulturer på denne årstid" (Sjælland-Lolland-Falster, E. Hvalsøe). „Ikke ualmindelig i de små, uopvarmede amatørdrivhuse" (Sydl. Sønderjylland, M. Surlykke).

Tomatsyge. „I år er der konstateret angreb af tomatsyge i 8 gartnerier, efter at sygdommen ikke har været i disse gartnerier de sidste 6–7 år eller mere" (Sjælland, N. P. Holmenlund).

Kartoffelskimmel hos tomat (*Phytophthora infestans*) er set mange steder på friland.

Selleri-bladpletsyge (*Septoria apii*). „Kraftige angreb, hvor der ikke har været sprøjtet" (Sjælland, E. Hvalsøe). „Kun svage angreb i sorten 'Balder'" (Blangstedgård, Frede Olesen). I øvrigt er indberetterne ret uenige om sygdommens betydning.

Prydplanter

Rosenrust (*Phragmidium mucronatum*). „Desværre en del rundt om i haverne" (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Temmelig alvorlig i år" (Blangstedgård, Frede Olesen). „Har set rust på de gamle remonterende, men også

på adskillige af de nye sorter, der er temmeligt medtagne på dette tidspunkt“ (Sydl. Sønderjylland, M. Surlykke). „Sjældent at finde en have uden rust, men visse sorter går helt fri, bl. a. 'Europeana'“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Har optrådt mere udbredt end ellers, meget varierende efter sort. Roser, der „gemmes over“ eller pottes, synes særlig udsatte“ (Nordjylland, Jens Fich).

Chrysanthemum-sortråd (*Mycosphaerella ligulicola*). „Chrysanthemum synes i år temmelig angrebet af sortråd, selv under relativ gode klimaforhold. 'Spider' er tilsyneladende ret udsat“ (Midt.-Nordjylland, O. Aaboe Jensen).

Rodsyge hos *poinsettia* fortrinsvis forårsaget af svampene *Rhizoctonia* og *Thielaviopsis* er begyndt i sidste halvdel af september (Jylland-Fyn, E. Riis Lavsén).

Meldug hos *begonia* (*Oidium begoniae*) er ligeledes begyndt at vise sig enkelte steder (Jylland-Fyn, E. Riis Lavsén).

Frank Hejndorf.

Skadedyr på landbrugsplanter

Bælgplanter

Stængelnematoden (*Ditylenchus dipsaci*). K. Henriksen, Årslev og Flemming Due, Tystofte, omtaler stærke til moderate angreb af stængelnematoder i stammeforsøg med halvsildig rødkløver.

Kløversnudebiller (*Apion spp.*) har optrådt ret udbredt, men fortrinsvis med svage angreb (Vald. Johnsen, Skærbæk; P. Bruun Rasmussen, Marslev; Mogens Jakobsen, Hindsholm; Carlo Frederiksen, Holbæk; Aage Mølgaard, Slagelse; J. Marcussen, Næstved; Sv. Stanley Hansen, Næstved, og Aage Madsen, Store-Heddinge). Aage Mølgaard, Slagelse, skriver: „Mange rød- og hvidkløverfrømarker er i år svage på grund af den kraftige dæksæd. Hertil kommer, at bladene er stærkt mishandlede efter snudebillernes gnav. Enkelte har sprøjtet med parathion og med et godt resultat“.

Bladrandbiller (*Sitona spp.*) har navnlig på Øerne optrådt med ret stærke angreb. Carlo Frederiksen, Holbæk: „I de svage udlægsmarker er bladrandbillerne meget hårde ved kløverplanterne“. J. Marcussen, Næstved: „Har holdt hvid- og rødkløver meget tilbage i efteråret. Mange steder er sprøjtningen foretaget for sent, så enkelte halvdårlige udlægsmarker har taget varig skade“. Aage Madsen, Store-Heddinge: „Stærke angreb og først nu er der kommet blade frem med hele bladrande“.

Lucernebladgalmyggen (*Jaapiella medicaginis*) har optrådt med ret udbredte, men fortrinsvis svage angreb.

Bederoer

Røenematoden (*Heterodera schachtii*). Mikkelt S. Holm, Samsø, skriver: „I et par tilfælde er der konstateret stærke angreb, hvor man på grund af vanskelige terrænforhold i en længere årrække har koncentreret roedyrkningen på en mindre del af ejendommens areal“.

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Kållus (*Brevicoryne brassicae*). Angrebene bedømmes som svage og ubetydelige de fleste steder i landet. Kun fra Bornholm omtales stærkere angreb i begyndelsen af september.

Kålsommerfugle (*Pieris brassicae* og *P. rapae*). Angrebene bedømmes som ret udbredte, men fortrinsvis med svage angreb. O. Th. Nielsen, Viborg: „Ved udgangen af august var der tilløb til angreb af kålorme, men

angrebene tog af i september“. Kr. Jensen, Kibæk: „Kålormene har gnavet bladene ret stærkt mange steder, og de er i aktivitet endnu“. A. Mortensen, Gram: „Mange steder er bladene mere eller mindre afribbede“. K. Henriksen, Årsløv: „Enkelte planter af f. eks kålroer og fodermarvkål er stærkt angrebne og ofte totalt ribbede for bladmasse, men som helhed må angrebene betegnes som svage“. P. Bruun Rasmussen, Marslev: „Spredte angreb, men ingen ond-arterede angreb konstateret“. Mikkel S. Holm, Samsø: „Kålorme optræder i markafgrøder i almindelighed kun med svage angreb. Kun i haver og lignende tilfælde er bladene, specielt på kål, helt afribbede“. Frits Christensen, Rønne: „Angreb af kålorme var især først i september meget stærke i kål og kålroer. Bladene var helt afgnavede på alle arealer med kålroer på Øst- og Sydbornholm, medens angrebene har været svagere på Nordbornholm“.

Krusesygegalmyg (*Contarinia nasturtii*). Angrebene bedømmes for landet som helhed som svage og uden større betydning (Engelhart Jensen, Morsø; S. A. Ladefoged, Års; O. Th. Nielsen, Viborg; Kr. Jensen, Kibæk; A. Mortensen, Gram; B. Maybom, Bredebro; K. Henriksen, Årsløv, og Carlo Frederiksen, Holbæk). Anders Winther, Sønderborg, skriver imidlertid om stærke angreb: „Der er nu for tredje år i træk meget almindelige og kraftige angreb af krusesygegalmyg i kålroerne. Det har bevirket, at landmændene taler om helt at opgive kålroedyrkningen for kun at avle bederoer“.

Kålfluer (*Chortophila brassicae* og *C. floralis*). Angrebene betegnes som moderate de fleste steder og er af langt svagere karakter end i de sidste par år. Mange omtaler, at kålroearalerne er blevet indskrænket væsentligt de sidste år (J. Kr. Aggerholm, Nørresundby; Engelhart Jensen, Morsø; S. A. Ladefoged, Års; Vald. Johnsen, Skærbæk; B. Maybom, Bredebro, og P. Bruun Rasmussen, Marslev). Kr. Jensen, Kibæk, skriver, at angrebene nok er mere udbredte end antaget tidligere på året. E. Bülow Skovborg, Silstrup, skriver om den store kålflue: „I forsøget med rodfrugter og -sorter er næsten alle kålroer angrebet. En enkelt roe blev nærmere undersøgt, og der fandtes over 200 larver i den nederste del af roen“. P. Svenstrup, Brande: „Angrebene af den store kålfluelarve må i år betegnes som ret svage. Der findes dog enkelte ret stærke angreb“.

Kartofler

Knoporme (*Agrotis spp.*). Angrebene bedømmes som svagere end de sidste to års meget stærke angreb. Således skriver Frits Christensen, Rønne: „Angreb af knoporme i kartofler er svagere end i de seneste år, men må dog betegnes som ret stærke på sandjordsarealer, hvor man har undladt at bekæmpe med parathion“.

Gulerødder

Gulerødsfluen (*Psila rosae*). Angrebene bedømmes indtil nu som svage. Statens forsøgsstation, Hornum, skriver således, at der endnu ikke er set angreb. H. Jensen, Asnæs og Carlo Frederiksen, Holbæk, omtaler svage angreb enkelte steder.

Ole Bagger.

Skadedyr på havebrugsplanter

Frugttræer

Blodlus (*Eriosoma lanigerum*) på æble. Selv om de ifølge indberetterne optræder enkelte steder, betragter ingen dog angrebet som alvorligt.

Æblevikler (*Carpocapsa pomonella*). „Hvis man blot har sprøjtet jævnlgt med parathion, er angrebene svage – men hvis ikke, så er der for mange viklerskadede æbler og pærer“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Der er set stærke angreb i de usprøjtede træer, det meste af, hvad der falder ned nu, er „ormstukne“ æbler. Jeg vil karakterisere angreb som over middel“ (Sydl. Sønderjylland, M. Surlykke). „Angrebet synes både almindeligere og kraftigere end sædvanligt. Må dog karakteriseres som spredte angreb“. (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „Æbleviklervarslingen havde en god virkning, men der er stadig en del æbleviklere. Man bør være opmærksom på, at fagbladene får varslingen rettidig for udsendelse“ (Sønderborg, Carl Hansen).

Spindemider (*Panonychus sp.*). „Pletvis i træerne, hvor løvet nu er brunligt, men bekæmpelse må vente til næste år“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „De stærkeste og mest udbredte angreb i de senere år. Stærke angreb er ikke almindelige, men plantager, hvor der slet ikke ses angrebne træer, er ved at være sjældne. Den varme, tørre eftersommer er utvivlsomt den vigtigste årsag, men man bør næppe overse, at de mange captansprøjtninger bidrager til at skabe problemer på dette område“ (Fyns Amt, Aage Lauritsen). „Der er ikke tale om, at angrebet er aftaget væsentligt siden sidste måned. Lægningen af vinteræg har nu toppet. Det ser ud til, at der har været dårligere virkning af „spindemidmidler“, end der normalt er sidst på sommeren“ (Sønderjylland-Vestfyn, Evald Burgaard). „Efterhånden mange; det gode vejr har bevirket, at miderne er blevet ved usædvanlig længe i år“ (Østfyn, S. Thorup). „Næsten alle plantager er godt befængt med spind“ (Sønderborg, Carl Hansen).

Køkkenurter

Mellus i agurk (*Aleurodidae*) har flere steder været et problem. Herom skrives: „Mange ondartede angreb i eftersommeren og bekæmpelsen meget vanskelig eller nærmest umulig i længere tidsrum end 8-10 dage“ (Sjælland, N. P. Holmenlund).

Knoporme (*Agrotis spp.*). „Kraftige angreb både i hus og på friland, vanskelige at bekæmpe med giftklid“ (Sjælland, E. Hvalsøe). „Voldsomme angreb på salat, skønt vi før plantningen havde sprøjtet med Diazinon, og senere vandet med parathion og strøet giftklid, men der var intet at stille op“ (Blangstedgård, Frede Olesen).

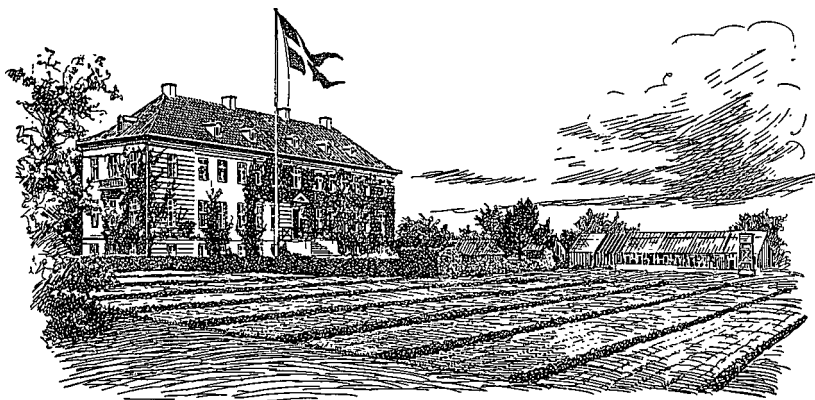
Jordbærmider (*Tarsonemus pallidus*). „Har haft gode betingelser“ (Sønderborg, Carl Hansen). Fra Århus oplyser Olav Povlsgaard, at man har indtryk af, at miderne især findes omkring Horsens ned til Kolding.

Prydplanter

Spindemider i chrysanthemum (*Tetranychus urticae*). „Mange eftersommerangreb, men Kelthane og Pentac har begge givet fine resultater“ (Sjælland, N. P. Holmenlund). Fra Jylland og Fyn skriver E. Riis Lavsén, at spindemider ikke har været noget problem i pottekulturer.

Nåletræspindemider (*Paratetranychus ununguis*) omtales således: „Der ses eftervirkninger af sommerangreb på nåletræer, mest dværggran“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „*Picea glauca* 'Conica' synes mere medtaget end sædvanlig. På andre *Picea* er nok set spindemider, men ikke i særlig voldsom grad“ (Nordjylland, Jens Fich).

Frank Hejndorf.

STATENS PLANTEPATOLOGISKE FORSØG

Månedsoversigt over plantesygdomme

462. Oktober 1971

Der er for oktober måned modtaget indberetninger fra 73 medarbejdere; endvidere blev der fra Statens plantepatologiske Forsøg i Lyngby besvaret 205 forespørgsler og fra Statens forsøgsstation Studsgård 49 forespørgsler.

Vejret i oktober var mildt med lidt flere soltimer end normalt. Enkelte store temperatursvingninger forekom i midten af måneden, hvor der forekom nattefrost over det meste af landet. Den 22. oktober forekom den første egentlige efterårsstorm.

Lufttemperaturen var i landsgennemsnit $0,7^{\circ}\text{C}$ over normalen og kun i midten af måneden under det normale. De enkelte ugers middeltemperatur blev med normalen i (): 12,8 (10,9), 11,0 (10,1), 7,0 (9,6), 10,9 (8,2), 6,7 (6,6).

Nedbøren var for landet som helhed lidt under det normale, men med ret store udsving. Således havde Fyn noget mere nedbør end normalt, medens særlig Storstrømmen og Bornholm havde langt mindre nedbør end

normalt. Fordelingen for de enkelte amter blev med normalen i (): Nordjylland 56 (71), Viborg 67 (77), Århus 53 (66), Vejle 79 (75), Ringkøbing 80 (88), Ribe 68 (84), Sønderjylland 75 (75), Jylland 68 (76), Fyn 65 (58), Vestsjælland 50 (52), Nordøstsjælland 55 (54), Storstrømmen 33 (56), Øerne 51 (55), Jylland og Øerne 63 (70), Bornholm 35 (63).

Sygdomme på landbrugsplanter

Korn og græs

Fremspiringen af vintersæden har ikke i alle marker været tilfredsstillende. På grund af tørre jordbundsforhold er der i mange marker pletvis dårlig fremspiring. N. O. Larsen, Frederikssund, skriver, at planterne i pletterne nu er ved at komme med.

Meldug (*Erysiphe graminis*). Stærke angreb af meldug er set i adskillige græsudlægsmarker til frøavl, hovedsagelig engrapgræs. Mange af disse marker har stået med en stor bladmasse bl. a. på grund af kvælstoftilførsel kort efter høst og giver således gode muligheder for meldugangreb (K. Henriksen, Årlev; Johs. Pedersen, Rudkøbing, og Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl.).

Spiringsfusariose (*Fusarium spp.*) bedømmes som godartet. Der er imidlertid en tendens til, at antallet af angreb er stigende, men overvejende med svage angreb.

Hvedens brunpletsyge (*Septoria nodorum*). Aage Madsen, Store-Heddinge, skriver om afsvampning: „Et parti vinterhvede viste sig ved en vejledende spireanalyse kun at have en spireevne på 76,0 pct. og med 19 unormale spirer og 5 døde kerner; hovedsagelig på grund af angreb af hvedens brunpletsyge. Det samme parti oprenset og afsvampet havde en spireevne på 99,8 pct. med kun 1 unormal spire. Der er vist ikke tvivl om, at vintersæden bør afsvampes“.

Bælplanter

Kløverens knoldebægersvamp (*Sclerotinia trifoliorum*) bedømmes som godartet. H. P. Nielsen, Bjerringbro, skriver: „Dæksæden var mange steder kraftig, så kløveren står relativt svag og dermed med mindre risiko for angreb“. H. Bertelsen, Nykøbing Sjælland: „Endnu intet af betydning, dels har vejret ikke været særlig fugtigt, og dels var de fleste udlægsmarker ret

svage efter høst, som følge af den svære dæksæd. Der er ingen tvivl om, at det efterhånden ret uahæmmede forbrug af flydende ammoniak er skyld i masser af dårlige udlægsmarker“. Aage Madsen, Store-Heddinge: „Angreb konstateret i flere kløvermarker, og stærkest angreb hvor der var meget spildkorn efter mejetærskeren, derfor angreb i stribet“.

Bederoer

Hjerte- og tørforrådnelse (bormangel) bedømmes som godartet og af langt svagere karakter end de foregående år. Chr. E. Lauridsen, Mariager, skriver: „Man finder af og til bederoer med bormangel, men det er snarere mindre end det plejer at være. Roerne er ualmindelig fine i år“. Jens Kirkegaard, Brædstrup: „Bormangel er udbredt i sædvanligt omfang, men måske nok med ringere angrebsstyrke. Angrebene skønnes dog alligevel at være af et sådant omfang, at opbevaringsskade på roerne må forventes. Det var nok værd at overveje, om der ikke skulle et højere borindhold i gødningerne“.

Virusgulsot (*Beta virus 4*) har været ret udbredt, men angrebene må for 1971 betegnes som moderate. De stærkeste angreb er fundet i Salling, Himmerland og på Djursland, medens de svageste angreb fandtes på Møn og Falster, hvor der var henholdsvis 47 og 18 pct. marker uden virusgulsot. Side 108 er virusgulsotangrebet 1971 omtalt nærmere.

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Marmorering (bormangel) i kålroer bedømmes for landet som helhed som ret moderat og hovedsagelig med svage angreb. H. P. Nielsen, Bjerringbro, skriver således: „Kun sjældent forekommende“. Vald. Johnsen, Skærbæk: „Marmorering er set, men kun med svage angreb“. B. Maybom, Bredebro: „Der er vist ingen her på egnen, der ikke forebygger bormangel“.

Kålbrok (*Plasmodiophora brassicae*) er forekommet med ret udbredte, men fortrinsvis svage angreb. Angrebene skønnes for landet som helhed at være ret moderate og af samme størrelsesorden som 1970. Poul Olsen, Hobro: „Som sædvanlig en del kålbroksvamp i vore kålroemarker, men dog ikke i samme omfang som i de nærmest foregående år“. A. Mortensen, Gram: „I 1970 og 1971 har der igen kunnet avles kålroer, hvorimod 1968 og 1969 var elendige“. B. Maybom, Bredebro: „Almindeligt med svage angreb på ejendomme, hvor der avles kålroer hvert år. Møddingerne passes ikke på samme måde som i de gode gamle dage“. N. B. Bagger, Ring: „Der skal vel nok findes kålbroksvamp i de fleste kålroemarker, men angrebene er svage i forhold til, hvad man kunne se for 3-5 år siden“.

Kartofler

Varmeskade i kartoffelkuler er ikke forekommet i nævneværdig betydning. Af de i alt 37 indberetninger omtaler 11 pct. dog, at varmeskade er almindelig udbredt, men udelukkende med svage angreb.

Indvendige rustpletter (*rattle-virus*) bedømmes som godartet i år. Kun i enkelte partier i sorten Sieglinde er der konstateret stærke angreb (J. Marcussen, Næstved og Preben S. Overbye, Nykøbing Fl.).

Vådforrådnelse (bakteriose) har udelukkende optrådt med få og svage angreb. H. Bertelsen, Nykøbing Sjælland: „Vådforrådnelse fandtes en del i de lidt sent optagne partier“.

Kartoffelskurv (*Streptomyces scabies*) har i sildige sorter været almindelig udbredt, men udelukkende med svage angreb. N. O. Larsen, Frederikssund, skriver om middeltidlige sorter (Bintje): „Tidlig lagte Bintje er skurve, medens de senere lagte er pæne. Det er et forhold vi er opmærksomme på i rådgivningen, idet det er noget vi ser hvert eneste år“.

Kartoffelbrok (*Synchytrium endobioticum*). Statens Plantetilsyn meddeler, at der med udgangen af oktober måned er konstateret 13 nye lokaliteter med angreb af kartoffelbrok i følgende sogne: Hillerslev, Sjørring, Hundborg, Snedsted (3 lokaliteter), Hørdum (3 lokaliteter), Hurup, Udby, Helligsø (alle Viborg Amt) og Hover (Vejle Amt).

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*) (tørforrådnelse) bedømmes som udbredt og med mange stærke angreb. H. P. Nielsen, Bjerringbro, skriver: „Betydelig værre end sædvanligt på trods af sprøjtning og nedsprøjtning af toppen“. L. Hangaard Nielsen, Videbæk: „En del skader“. H. Bertelsen, Nykøbing Sjælland: „I ikke sprøjtede arealer vel omkring 5 pct. angrebne knolde. Det forholdsvis tørre efterår har sikkert begrænset angrebene meget“. N. O. Larsen, Frederikssund: „Ikke noget større problem i år her på egnen. Vi passer meget på med rettidig nedvisning“.

Rodfiltsvamp (*Corticium solani*). Angrebene bedømmes som ret udbredte, men overvejende som svage. Aage Bach, Tylstrup: „Vi har ikke rigtig optællinger endnu, men det er mit indtryk, at der kun er tale om svage angreb“. B. Maybom, Bredebro: „Det forekommer i alle marker, men ikke alvorligt“. H. Bertelsen, Nykøbing Sjælland: „Som sædvanlig mange hvilelegemer på knoldene“.

Ole Bagger.

Sygdomme på havebrugsplanter

Frugttræer og frugtbuske

Lagerskurv (*Venturia inaequalis*). „Ikke set på lageret endnu“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Intet“ (Østfyn, S. Thorup). „Set et enkelt tilfælde, hvor nogle af træerne ikke var blevet beskåret sidste vinter og følgelig var for tætte. Faren er nok størst for 'Golden Delicious'. Travlhed med plukningen frister til at trække sprøjtningerne for længe ud, og så er skurven der. Da også svigtende indtægter i det forløbne år indbyder til at spare på kemikalierne, må man se i øjnene, at der er plantager, som foretager sidste sprøjtning engang i september måned“ (Fyns Amt, Aage Lauritsen). „Ganske lidt på 'Belle de Boskoop' og lignende ru sorter“ (Sønderborg, Carl Hansen). „Der er ikke set nævneværdigt“ (Esbjerg-Varde, M. Sørensen).

Priksyge hos æbler. „Ikke mere end der almindeligvis ses på løse store æbler fra træer med en lille høst“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Uden betydning, selv om adskillige 'Cox's Orange' træer med lille avl skulle synes disponerede for det. I de senere år har calciumsprøjtninger før plukningen været fast led i de allerfleste sprøjteplaner, og det har været en stor tilfredsstillelse at se, hvor god virkningen har været over for både priksyge og møsk, men også over for *Gloeosporium*“ (Fyns Amt, Aage Lauritsen). „Kun lidt“ (Østfyn, S. Thorup). „De sorter, der kan få priksyge, har det også“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Større æbler, mere priksyge. Men dog ikke så slemt, som man kunne frygte. På lokaliteter disponeret for priksyge sprøjtes der i stigende grad imod priksyge“ (Sønderborg, Carl Hansen).

Hindbær-stængelsyge (*Didymella applanata*) har på visse lokaliteter været meget udbredt. Vi citerer: „Særdeles stærke angreb. I et lille forsøg har sprøjtning med Benlate den 26/5 og 23/6, styrke 0,08 procent, nedsat antallet af pletter ganske væsentligt“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „En del angreb i haverne, hvor der intet gøres imod den“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Ingenlunde værre end normalt“ (Fyns Amt, Aage Lauritsen). „Meget voldsomme angreb i de allerfleste plantninger“ (Fyn, S. Thorup). „Angreb tidligere, men er i øjeblikket ikke så slem, som jeg havde ventet, måske har det tørre vejr hæmmet den videre udbredelse“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Tørken har bevirket, at angrebene er ubetydelige i forhold til i fjor“ (Sønderborg, Carl Hansen). „Spredte angreb, men kun få stærke i småhaverne“ (Esbjerg-Varde, M. Sørensen).

Solbær-filtrust (*Cronartium ribicola*). „Ret stærke angreb flere steder“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Efterhånden stærke angreb så buskene står bladløse“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Udbredt i privathaver, men det hænger måske sammen med en udbredt brug af fyr“ (Odense Amt, Grethe Vembye). „Angrebene stærke og udbredte, – mindes ikke at have set sunde buske“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Der er kun set få angreb i haverne her på egnen“ (Esbjerg-Varde, M. Sørensen).

Grønsager

Meldug i agurk (*Erysiphe cichoracearum*) synes ikke at have været et problem i år, hvilket også ses af følgende indberetning. „Kun få og meget svage angreb i år“ (Sjælland, N. P. Holmenlund).

Fløjlsplet i tomat (*Cladosporium fulvum*). „I de små uopvarmede huse er den temmelig almindelig“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke).

Løg-gråskimmel (*Botrytis allii*). Når blot der er gode tørringsmuligheder, er risikoen for angreb lille. Vi citerer: „Det fugtige vejr har givet gode betingelser for svampen, især i tætplantninger“ (Blangstedgård, Frede Olesen). „Ret så udbredt. Også i erhvervsavlede løg (op til halvdelen må kasseres, hvis man hos grønthandleren køber løg)“ (Odense Amt, Grethe Vembye). „Der er set spredte angreb i småhaverne“ (Esbjerg-Varde, M. Sørensen).

Prydplanter

Hvid chrysanthemum-rust (*Puccinia horiana*). Fra henholdsvis Sjælland og Nordjylland skrives: „Angreb konstateret i to gartnerier på følgende sorter: 'Yellow Tunefull' og 'Bonnie Jean' (får altid angrebet først)“ (N. P. Holmenlund). „Konstateret i 'Pink Champagne', 'Bonnie Jean' og 'Brigitte'“ (Ole Aaboe Jensen).

Rosenmeldug (*Sphaerotheca pannosa*) og rosen-stråleplet (*Diplocarpon rosae*) på friland har i denne måned været til stor gene, hvilket også ses af følgende indberetninger: „Har mange steder været slemt“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Hverken meldug eller stråleplet er over middel. Mange roser står endnu fint i blomst“ (Odense Amt, Grethe Vembye). „Stråleplet har gjort mange haveroser bladløse. Men derimod velsprøjtede roser er grønne og smukke i løvet endnu“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Adskillige sorter, som jeg ikke har set med meldug før, er hårdt angrebet“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „I den forløbne måned er det mest meldug, der har gjort sig gældende, muligvis en anelse mere end sædvanligt i småhaverne her“ (Esbjerg-Varde, M. Sørensen).

Phytophthora i gerbera. Herom skrives fra Nord-Midtjylland: „Man må efterhånden betvivle værdien af undervarme (jordvarme) i bekæmpelsen af *Phytophthora*. I praksis er det i hvert fald svært at se nytten heraf. Men spørgsmålet er måske, om det overhovedet er de nævnte sygdomme, der er de primære? Benlate har i enkelte tilfælde kunnet bremse sygdommen, men ikke nær altid. Rødder kan være ømfindtlige“ (Ole Aaboe Jensen).

Fusarium i freesia. Vi citerer: „*Fusarium* lader sig hæmme helt pænt gennem brug af Benlate. Blandt andet derfor synes sygdomsproblemerne at være i aftagende“ (Nord-Midtjylland, Ole Aaboe Jensen).

Ib G. Dinesen.

Skadedyr på landbrugsplanter

Korn og græs

Gåsebillen (*Phyllopertha horticola*). L. Hangaard Nielsen, Videbæk, skriver: „Meget kraftigt angreb i en græsplæne, hvor græstæppet kunne trækkes af som en dyne, og nedenunder lå hundredevis af larver“. Aage Vestergaard, Vejle: „En ellers velholdt græsplæne i Frederikshåb blev i september undermineret. Under grønsværen fandtes fra 10–200 larver pr. m². Ved besigtigelsen af græsplænen blev det oplyst, at der havde været meget stærk flyvning af gåsebillen ved roeudtyndingstid“.

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). N. O. Larsen, Frederikssund, omtaler en enkelt rugmark, som sikkert må ompløjes på grund af stærk udtynding af smælderlarver. Marken var sået efter kartofler, hvor der for ca. 2–3 år siden var ret kraftig bestand af kvik.

Fritfluen (*Oscinella frit*). Angrebene i græs- og vintersædmarker bedømmes som ret udbredte, men af langt svagere karakter end i 1970. Poul Olsen, Hobro, skriver således: „En del skade i enkelte marker med ital. rajgræs udlagt i foråret uden dæksæd. Sprøjtning med parathion den 14. september har tilsyneladende virket godt“. O. Th. Nielsen, Viborg: „Meget udbredte men svage angreb, såvel i efterafgrøder af ital. rajgræs som i græsmarker i øvrigt og i vintersæd sået efter græs“. Aksel Sørensen, Pjedsted, omtaler to hvedemarkers med ret kraftige angreb. J. Marcussen, Næstved, omtaler angreb i ganske enkelte hvedemarkers. Sv. Stanley Hansen, Næstved, skriver: „Enkelte steder er konstateret angreb, men da vi har slået til lyd for bejdsning af udsæd med lindan, hvor der skulle sås vintersæd efter græs, håber jeg, at vi undgår alvorlige skader“. Aage Madsen, Store-Heddinge: „Efter de stærke fritflueangreb i efteråret 1970 forventedes der fortsat angreb i 1971. Disse udeblev dog næsten helt, selv i hvede sået i efteråret 1971, er der tilsyneladende ingen angreb“. N. O. Larsen, Frederikssund, skriver, at der kan findes enkelte larver i vintersæd- og græsfrømarkerne, men det er ikke noget problem.

Snegle (*Gastropoda*). Aage Mølgaard, Slagelse, omtaler et enkelt tilfælde, hvor snegleangrebet har været meget voldsomt. Ca. 5 tønder land rug blev totalt afgrødet af sneglene. Der fandtes kun angreb, hvor forfrugten havde været kløver, medens den del af marken, hvor forfrugten havde været byg, ikke var angrebet af snegle. En sprøjtning med metaldehyd i „angrebszonen“ viste sig meget effektiv over for sneglene.

Markmus (*Microtus arvalis*). Karl Nielsen, Højer, skriver, at der er sket en stærk forøgelse af markmusbestanden i efterårets løb, og at der nu ses store afgravede pletter i såvel græs- som hvedemarkers. H. Jensen, Asnæs, skriver ligeledes, at der tilsyneladende er flere mus end sædvanlig.

Bederoer

Stængelnematoden (*Ditylenchus dipsaci*). B. Bachmann, Nyborg, skriver: „Et ret kraftigt angreb af stængelnematoden i bederoer med 20–25 pct. angrebne planter. Angrebet blev første gang konstateret på ejendommen i 1957. Siden har der været angreb hvert år, men aldrig så kraftigt som i år“.

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Krusesygegalmyggen (*Contarinia nasturtii*). Angrebene bedømmes i kålroemarkerne som ret udbredte, men fortrinsvis med svage angreb. Angrebene bedømmes tillige som svagere end de sidste par år. A. Vestergaard, Hurup, skriver: „En enkelt mark i området var meget medtaget, endog så alvorligt, at det overvejedes at afhøste toppen sidst i september måned, da der på dette tidspunkt var indtrådt en kraftig forrådnelse“. A. Mortensen, Gram, skriver, at følgesygdommen bakteriose ikke bredte sig i den tørre tid. B. Maybom, Bredebro, omtaler svage angreb i de fleste marker, men at udbyttenedgangen er meget ringe. J. Marcussen, Næstved, omtaler, at det kan ses i mange kålroemarker i øjeblikket.

Kålfluer (*Chorthophila brassicae* og *C. floralis*). Angrebene betegnes de fleste steder som ret moderate, og med svagere angreb end tidligere (A. Vestergaard, Hurup; O. Th. Nielsen, Viborg; H. P. Nielsen, Bjerringbro; J. Kirkegaard, Brædstrup; Kr. Jensen, Kibæk; Arne Anthonsen, Give; B. Maybom, Bredebro; Knud Sehested, Lunde). Om noget kraftigere angreb skriver Aage Bach, Tylstrup: „Der var stærke angreb i kålroerne, og efter optagning kunne der findes ca. 50 kålfluepupper ved hvert roehul, så der er gode muligheder for angreb næste år også. Hvis de få plantehuller, der er undersøgt, giver et rigtigt gennemsnit, ville det altså svare til 2,4 millioner pupper pr. ha“. E. Bülow Skovborg, Silstrup: „I forsøget med rodfrugtarter og -sorter var kålroerne meget stærkt angrebet. Wilhelmsburger-stammerne var betydelig stærkere angrebet end Bangholm-stammerne“. S. Nørlund, Aulum: „Igen i år er kålfluelarverne af den store kålflue meget udbredt. Det er lettere at finde planter, der er angrebet, end finde nogen der ikke er angrebet. Optællinger i en række marker viser 90 pct. angrebne roer. Angrebet går dog endnu ikke så dybt ind i roerne som i enkelte andre år“. L. Hangaard Nielsen, Videbæk: „Alvorlige angreb i talrige kålroemarker. Kålroedyrkningen forlades gradvis af denne grund“. Chr. E. Lauridsen, Mariager: „Den store kålflue er i år iagttaget på mange ejendomme, hvor man ellers regnede med at være færdig med dette skadedyr. Det er mit indtryk, at den optræder egnsvis, men at det alligevel ofte sker, at ejendomme i grænseområderne overraskes“. Vald. Johnsen, Skærbæk, skriver, at der i de få kålroemarker, der findes på egnen, findes ret udbredte angreb af kålfluens larve.

Kartofler

Knoporme (*Agrotis spp.*). H. Jensen, Asnæs, omtaler, at angrebet både på gulerødder og kartofler er ret moderat. N. O. Larsen, Frederikssund, skriver: „Ses i næsten alle marker med svage angreb. Sprøjtning med parathion ved 1. og 2. skimmelsprøjtning har været ret effektiv“.

Gulerødder

Gulerodsfluen (*Psila rosae*). Angrebene bedømmes som svage. H. Jensen, Asnæs, skriver således, at enkelte arealer er stærkt angrebne, men det er almindeligt med intet eller svage angreb.

Ole Bagger.

Skadedyr på havebrugsplanter

Frugtræer

Æblevikler (*Carpocapsa pomonella*). Fra flere indberetters side gives der udtryk for, hvor effektiv den indførte varslings har været ved bekæmpelsen af dette skadedyr. Vi citerer: „Så lidt at vi ikke gør noget ekstra ved det udover sprøjtning den 8. juli med lindan og den 20. september med parathion“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Der ses meget få angrebne æbler. Hvad der måtte have været, er åbenbart faldet af eller fjernet ved håndudtyndingen. I øvrigt er der næppe tvivl om, at varslingen har haft stor betydning ved at øge sikkerheden for at få sprøjtet på rette tidspunkt“ (Fyns Amt, Aage Lauritsen). „Som før omtalt er det især i haverne, der er masser af æbleviklere“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Kun i ganske få frugter“ (Blangstedgård, Jørgen Jensen). „I de usprøjtede haver er angrebet lidt over middel“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Der har været en del angreb, især på Ingrid Marie“ (Esbjerg-Varde, M. Sørensen). „Varslingen havde en god virkning, angrebene blev væsentlig mindre i år, men man bør nok igen udsende et forvarsel i god tid før den egentlige varslings, således at man er klar, når varslet kommer“ (Sønderborg, Carl Hansen).

Knopviklere (*Tortricidae*). Om dette skadedyr nævnes følgende: „Som sædvanlig lidt, men ikke så meget, at vi ville sprøjte ekstra imod dem“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „For mig at se er det kun almindelige angreb“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Sædeles få angreb“ (Fyns Amt, Aage Lauritsen). „Enkelte steder“ (Østfyn, S. Thorup). „I de usprøjtede haver er der temmelig meget“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Uvæsentlige angreb. Det sene

angreb af rødt spind har bevirket et par ekstra sprøjtninger, som samtidig har ramt knopviklerne“ (Sønderborg, Carl Hansen). „Disse angreb har ikke været særlig stærke i haverne“ (Esbjerg-Varde, M. Sørensen).

Frugttræspindemiden (*Panonychus ulmi*). Har for de fleste lokaliteters vedkommende ikke voldt de store vanskeligheder, hvilket også ses af følgende citater: „Mener ikke at have set stærke angreb i privathaverne“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „I slutningen af eftersommeren sås rødt spind i flere plantager, jeg synes ikke så slemt endda. Men man må nok være opmærksom i det kommende forår“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Uden betydning“ (Blangstedgård, Jørgen Jensen). „Der var i alle plantager optræk til svære angreb, men de blev bragt til ophør“ (Sønderborg, Carl Hansen). „I usprøjtede haver er spind ikke det største problem“ (Sønderjylland, M. Surlykke). „Ikke almindelig i småhaverne“ (Esbjerg-Varde, M. Sørensen).

Syrehveps (*Ametastegia glabrata*) på æble. Herom oplyses fra Fyns Amt: „Ikke udbredte angreb, men enkelte steder synes de at være indtruffet tidligere end normalt, så en sprøjtning ca. 25. august har været for sent til at afværge angrebet. I en plantage med nord-sydgående rækker og over en bakke var således kun træerne på sydskråningen angrebet“ (Aage Lauritsen).

Grønsager

Gulerødsflue (*Psila rosae*). Fra indberetterne er der ret delte meninger om angrebenes størrelse. Således skrives: „Kraftig sent angreb“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „I haverne er den alvorlig. Men med de mange og gentagne parathion-sprøjtninger i markerne undgås fluen til dels“ (Sydfyn, Chr. Greve). „2. generation har gnavet en del i ellers sunde gulerødder, men dog ikke totalt ødelæggende for kulturen“ (Odense Amt, Grethe Vembye). „Angreb har været meget moderate og sjældne i år“ (Esbjerg-Varde, M. Sørensen). „Angrebene er de svageste, jeg har set i mange år“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke).

Knoporme (*Agrotis spp.*). „Kan findes overalt, hvor man graver, men ikke i overvældende mængde“ (Odense Amt, Grethe Vembye). „Det er især i gulerødder jeg har været mest opmærksom på knoporme. I flere marker har man med held anvendt giftklid“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Der har været nogle spredte angreb, men kun få stærke“ (Esbjerg-Varde, M. Sørensen). „Der er knoporme, men ikke mange, og den skade, de volder, er ikke stor“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke).

Jordbærmider (*Tarsonemus pallidus*). Ikke kun i private haver, men også i erhvervet volder jordbærmider store problemer, hvilket også ses

af følgende citater: „Mange alvorlige angreb i både private haver og markerne“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Angreb af jordbærmider meget udbredte. I de mange nye haver får man så meget som muligt fra venner og bekendte, bl. a. jordbærstiklinger og medfølgende mider“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Synes ikke slemme, tværtimod“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Stærke angreb ikke særlig almindelige i småhaverne“ (Esbjerg-Varde, M. Sørensen). „Samtlige arealer med jordbær meget stærkt angrebet“ (Fyn, S. Thorup).

Prydplanter

Mellus (*Aleurodidae*) er blevet meget udbredt og en stor plage i julestjernekulturne (Århus, J. Storm Pedersen).

Væksthusspindemider (*Tetranychus urticae*). Herom skrives: „Er tilsyneladende kommet bag på mange her sidst på sæsonen“ (Midt-Nordjylland, Ole Aaboe Jensen). „Mange ret voldsomme angreb af spindemider er konstateret i de fleste chrysanthemumgartnerier. Bekæmpelse uden tilsvining af planternes løv har været bedst med Kelthane-emulsion“ (Sjælland, N. P. Holmenlund).

Væksthusgræshoppe (*Tachycines asynamoros*). Vi får stadig flere forespørgsler desangående (Jylland, J. Storm Pedersen).

Rodgallenematoder (*Meloidogyne spp.*) på freesia er konstateret i et gartneri i Jylland (Midt-Nordjylland, Ole Aaboe Jensen).

Ørentviste (*Forficula auricularia*). „Mange ørentviste i år, især i georginer, som man dårligt har kunnet tage ind“ (Sydfyn, Chr. Greve).

Ib G. Dinesen.

VARSLINGSTJENESTEN OG KORTLÆGNING AF VIRUSGULSOT 1971

På grundlag af spørgeskemaer udsendt til planteavlskonsulenter og forsøgsstationer i det tidlige forår 1971 blev antallet af roekuler opgjort til ca. 15.000 pr. 15. maj og ca. 3.900 pr. 1. juni.

Der blev i foråret 1971 undersøgt spireprøver fra i alt 213 bederoekuler landet over. Der blev fundet ferskenlus i 64 prøver eller 30 pct. af de undersøgte bederoekuler. Beregnet efter ovenstående tal fandtes der således ca. 4.500 bederoekuler med ferskenlus pr. 15. maj og ca. 1.200 pr. 1. juni.

Antallet af bederoekuler inficeret med ferskenlus var noget større end i 1970, men på grund af de ret sparsomme bederoebeholdninger ikke alarmerende højt. På grundlag af tallene forventedes der da heller ikke tidlige og stærke angreb af ferskenlus, og dermed virusgulsot i bederoemarkerne i 1971.

I foråret 1971 blev der undersøgt 151 benvedlokaliteter, fortrinsvis på Øerne, og der blev fundet æg eller bedelus på 18 buske eller 12 pct. af de undersøgte lokaliteter. Næsten alle de buske, hvorpå der fandtes overvintrede bedelus, blev fundet i Nordsjælland og i Hornsherred. På grundlag af undersøgelserne af benvedbuske lød prognosen for 1971 da også på, at der ikke kunne blive tale om tidlige og stærke angreb af bedelusen i 1971.

På grund af tørre, varme vejrforhold i maj måned og begyndelsen af juni forekom der en usædvanlig kraftig opformering på de relativt få benvedbuske med overvintrede bedelus. De første bedelus fandtes i bederoemarken på Svendborg- og Assens-egnen den 3. juni, og de første ferskenlus fandtes ved Store-Jyndeved den 4. juni. Forventningen om moderate angreb i forsommeren af såvel bedelus som ferskenlus var ved ikke at kunne holde, men vejrforholdene standsede tilflyvningen brat, da køligt, regnfuldt vejr satte ind fra midten af juni måned. Der skete ikke nogen væsentlig opformering af bladlus i bederoemarkerne før ind i første halvdel af juni måned, hvor det satte ind med meget varmt vejr. Ved udsendelse af 5. interne meddelelse fra bladlusvarslingstjenesten den 13. juli fandtes der af i alt 227 undersøgte bederoemarken ferskenlus i 27 pct., heraf 6 pct. stærke angreb, og bedelus i 59 pct., heraf 22 pct. stærke angreb. Ved udsendelsen af 7. og sidste interne meddelelse fra bladlusvarslingstjenesten den 30. juli fandtes der af i alt 129 undersøgte bederoemarken 39 pct.

marker med ferskenlus, heraf 13 pct. med stærke angreb, og 86 pct. marker med angreb af bedelus, heraf 50 pct. med stærke angreb.

Angrebene af ferskenlus og bedelus var således ret moderate i sommeren 1971, og de gav ikke anledning til udsendelse af sprøjtevarsel. I løbet af august måned ebbede angrebene af ferskenlus og bedelus ud, bl. a. på grund af mængder af marichøns.

De første symptomer på virusgulsot viste sig i sidste halvdel af juli måned, men først i løbet af september måned bredte angrebene sig ret kraftigt. I slutningen af september blev angrebene betegnet som ret kraftige, men næsten alle steder startet så sent, at det næppe har haft større indflydelse på udbyttets størrelse.

I september-oktober måned blev virusgulsot-angrebet bedømt i 2726 bederoemarker landet over. Angrebet af virusgulsot fordeler sig i disse marker på følgende måde:

3 pct. marker med				0 pct. angrebne planter		
11	„	„	„	0-5	„	„
10	„	„	„	5-10	„	„
14	„	„	„	10-20	„	„
12	„	„	„	20-30	„	„
11	„	„	„	30-40	„	„
8	„	„	„	40-50	„	„
6	„	„	„	50-60	„	„
6	„	„	„	60-70	„	„
5	„	„	„	70-80	„	„
6	„	„	„	80-90	„	„
8	„	„	„	90-100	„	„

3 pct. af markerne var uden angreb. 35 pct. af markerne havde svage angreb med indtil 20 pct. angrebne planter. 31 pct. af de undersøgte marker havde mere udbredte angreb med 20-50 pct. angrebne planter. 17 pct. af markerne havde fra 50-80 pct. angrebne planter, og 14 pct. af markerne havde stærke angreb med over 80 pct. angrebne planter.

I gennemsnit for hele landet fandtes ca. 37 pct. af bederoeplanterne angrebet af virusgulsot.

De kraftigste angreb fandtes i Salling, Himmerland og på Djursland, men også i Østjylland, på Mors og i Thy var der kraftige angreb af virusgulsot. Angrebsstyrken i de enkelte landsdele fremgår af tabel 1.

Virusgulsotangrebet må for 1971 betegnes som ret udbredt, men overvejende med moderate angreb, som næsten alle steder er startet så sent, at det

Tabel 1. Virusgulsot (*Beta virus 4*) september-oktober 1971

Område	Antal under-søgte marker	Pct. gulsot-frie marker	Pct. marker angrebet af virusgulsot inden for angrebsgraderne:				
			indtil 20 pct.	20-50 pct.	50-80 pct.	80-100 pct.	i alt
Nordlige Sjælland	289		29	43	18	10	100
Sydlig Sjælland ¹⁾	204	3	64	28	4	1	97
Lolland-Falster-Møn ²⁾	532	16	75	9			84
Østlige Fyn	223		42	45	10	3	100
Vestlige Fyn	217		27	46	16	11	100
Øst-Sønderjylland	108		14	48	26	12	100
Vest-Sønderjylland	97	2	63	32	3		98
Østjylland	242		10	29	33	28	100
Vestjylland	209		10	39	32	19	100
Djursland	68		13	22	27	38	100
Himmerland	154		4	23	26	47	100
Thy-Mors-Salling ³⁾	194		1	24	37	38	100
Vendsyssel	189		17	44	28	11	100
Hele landet	2726	3	34	31	18	14	97
Hele landet 1970	2398	5	41	25	14	15	95
Hele landet 1969	2541	10	44	26	13	7	90
Hele landet 1968	2889	6	58	14	10	12	94
Hele landet 1967	2524	1	22	51	21	5	99
Hele landet 1966	2659	1	58	25	10	6	99
Hele landet 1965	2162			2	12	86	100
¹⁾ Sydsjælland øst	105	5	78	13	3	1	95
Sydsjælland vest	99		49	44	6	1	100
²⁾ Lolland	287		85	15			100
Falster	100	18	75	7			82
Møn	145	47	53				53
³⁾ Thy-Mors	128		2	31	43	24	100
Salling	66			9	26	65	100

ikke har haft større indflydelse på rodudbyttets størrelse. Der har overvejende været tale om den milde form af virusgulsot, der ikke kan overføres af bedelusen. Den stærke form af virusgulsot har imidlertid været noget mere udbredt end i 1970.

Ole Bagger og Bent Engsbro.

EN NY BLADLUSART FOR DANMARK

Rhodobium porosum Sanderson 1901.

Fra en planteskole på Lolland modtog zoologisk afdeling den 11. august 1970 nogle få bladlus på rose med formodet kemoresistens. Set med det blotte øje lignede bladlusen til forveksling ferskenbladlusen, men den kendsgerning, at rose ikke er vært for ferskenbladlusen, gav den første formodning om en anden art. Ved nærmere betragtning af dyret viste det sig, at bladlusen hverken var ferskenbladlusen eller en af de arter, vi i øvrigt har på rose, men *Rhodobium porosum*, der ikke tidligere er fundet i Danmark.

Ved laboratorieundersøgelse viste bladlusene sig ikke resistente mod de anvendte insekticider. Det drejede sig her om parathion, lindan, fenitrothion og thiomethon (Ekatin). Den 14. august blev der udført sprøjteforsøg på stedet med parathion og lindan. Ved dette forsøg bekræftedes det, at bladlusene var yderst følsomme for disse midler. Problemet omkring bekæmpelsen syntes at samle sig om to forhold, nemlig bladlusens levevis og den anvendte sprøjte-teknik. I modsætning til den almindeligste bladlus på roser, *Macrosiphum rosae*, der koncentrerer sig om plantens vækstpunkter, sidder *Rhodobium porosum* spredt over hele planten og kan således både træffes på undersiden af de ældre og ældste blade samt i skudspidserne. Den traditionelle sprøjte-teknik med spredebom og dyser hævet over planterne vil ved denne metode kun nå de bladlus, der er samlet i skudspidserne, mens bladlusene der sidder under bladene stort set er uberørt af insekticidet. Ved sprøjtningerne havde man hovedsagelig anvendt systemiske midler som oxydemeton-methyl (Meta Systox) og phosphamidon (Dimecron), men heller ikke dette kan råde bod på forkert teknik, da de systemiske midler kun virker på de dele af planten, der er i vækst.

Rhodobium porosum gennemfører hele sin livscyklus med ægstadie (holo-cyklisk) på rose. Forekomsten af denne bladlusart på Falster er endnu et isoleret tilfælde. Artens hjemsted er sandsynligvis Nordamerika. Endvidere er den kendt fra Afrika, Indien, Kina samt Argentina, hvor den lever anholocyklisk. I de senere år har den bredt sig til flere europæiske lande.

Summary

First finding of *Rhodobium porosum* in Denmark

Mid-August 1970 *Rhodobium porosum* was found on roses in a nursery

in the southern part of Denmark near Guldberg. Economically the aphids not only gathered on the young shoots but also accumulated abundantly on the underside of most of the leaves.

Spraying with a low dosage of parathion was effective if applied very thoroughly.

Jørgen Reitzel.

STIKORDSREGISTER

for månedsoversigt over plantesygdomme nr. 456—462

1971

	Side		Side
<i>Acrolepia assectella</i>	76	Bladlus, frugttræer og	
<i>Agriotes spp.</i>	8, 19, 103	frugtbuske	9, 53, 75
<i>Agrotis spp.</i> . 54, 74, 93, 95, 105,	106	Bladlus, køkkenurter	76
Agurk, tiltrækning	6	Bladlus, prydpplanter	40, 111
Agurkesyge	31, 47, 69, 90	Bladnematoder	11
Aksfusariose	63	Bladrandbiller	20, 92
<i>Aleurodidæ</i> 10, 24, 55, 76, 95,	107	Bladribbesnudebiller	51
<i>Alternaria</i> , æble	68	Bladrullesyge	45
<i>Ametastegia glabrata</i>	106	Bladtæger	36
<i>Anisandrus dispar</i>	40	<i>Blennocampa pusilla</i>	39
<i>Anser brachyrhynchus</i>	9	<i>Blitophaga opaca</i>	21, 36
<i>Anthonomus rectirostris</i>	53, 75	Blodlus	38, 53, 94
<i>Aphelandra squarrosa</i> , ringmosaik	80	Blommehvepsen	38
<i>Aphelenchoides</i>	11	Blomsterløg, drivning	7
<i>Aphididæ</i>	9, 40, 53, 75, 76	<i>Blumeriella jaapii</i>	68, 89
<i>Aphis fabae</i> , bederoer ...	36, 51, 72	Blødråd, kålroe	65
<i>Aphis fabae</i> , bælgplanter	50	Bormangel, bederoe	86, 99
<i>Aphis pisi</i>	51	Bormangel, kålroe	99
<i>Apion spp.</i>	92	<i>Botrytis allii</i>	102
<i>Ascochyta fabae</i>	64	<i>Botrytis cinerea</i> , agurk	31, 90
<i>Ascochyta pisi</i>	64	<i>Botrytis cinerea</i> , bælgplanter	64
<i>Athalia spinarum</i>	73	<i>Botrytis cinerea</i> , jordbær	32, 46
<i>Atomaria linearis</i>	21	<i>Botrytis cinerea</i> , tomat	47, 69
Augustasyge	18	<i>Botrytis cinerea</i> , æble	68
		<i>Botrytis fabae</i>	28, 44, 63
Bakteriose, kartoffel	87, 100	<i>Botrytis narcissicola</i>	7, 18
Barkbiller	40	<i>Botrytis tulipæ</i>	33
Barley yellow dwarf	42, 57	Brakfluelarver	9
Bedeffuen	22, 37, 73	<i>Brassica virus 1</i>	87
Bedejordloppen	21	<i>Brevicoryne brassicae</i>	51, 73, 92
Bedelus, bederoe	36, 51, 72	Brunbakteriose	66
Bedelus, bælgplanter	50		
Bedeskimmel	29	<i>Calocoris norvegicus</i>	36
<i>Beta virus 4</i>	44, 64, 86, 99, 108	<i>Carpocapsa pomonella</i> ...	53, 94, 105
<i>Bibio hortulanus</i>	8, 20	<i>Cercospora herpotrichoides</i>	43, 62
Bladhvepse	19	<i>Ceutorrhynchus assimilis</i>	22, 37

	Side		Side
<i>Ceutorrhynchus quadridens</i>	51	<i>Erysiphe graminis</i>	3, 15,
<i>Chaetocnema concinna</i>	21		27, 42, 98
<i>Cheimatobia</i> o. a.	23	<i>Erysiphe polygoni</i> , kålroe	87
Chokoladeplet,		<i>Evetria buoliana</i>	55
bælgplanter	28, 44, 63		
Chokoladeplet, narcis	18	Ferskenlus	36, 51, 73
<i>Chorthophila brassicae</i>	24, 38,	Fløjlsplet, tomat	32, 47, 69, 102
	52, 54, 74, 93, 104	<i>Forficula auricularia</i>	56, 107
<i>Chorthophila floralis</i>	74, 93, 104	Forårssvidning, frugttræer og	
<i>Chorthophila</i> spp., køkkenurter	39	frugtbuske	17
<i>Chrysanthemum-sorstråd</i>	33, 91	Forårssvidning, prydeplanter	18
<i>Cladosporium cucumerinum</i>	31	Forgiftning, korn	14
<i>Cladosporium fulvum</i> 32, 47, 69, 102		Fosformangel, korn	14
<i>Claviceps purpurea</i>	63, 86	Fremspiring, bederoe	15
<i>Cneorhinus plagiatus</i>	21, 22	Fremspiring, kartoffel	16, 29
<i>Cnephasia</i> spp.	36	Fremspiring, vintersæd	98
<i>Coloradobillen</i>	23, 38, 52, 75	Fritfluen	8, 20, 35, 50, 72, 103
<i>Contarinia nasturtii</i>	24, 37,	Frostmålere	23
	52, 55, 73, 93, 104	Frugttræspindemiden	9, 23,
<i>Contarinia pyriwora</i>	38		39, 53, 75, 106
<i>Corticium solani</i> ,		<i>Fusarium</i> , freesia	102
kartoffel	30, 88, 100	<i>Fusarium nivale</i>	3
<i>Corvus frugilegus</i>	9, 20	<i>Fusarium</i> spp., bælgplanter	44
<i>Cronartium ribicola</i>	69, 89, 101	<i>Fusarium</i> spp., korn	63, 98
		Fyrreskudvikleren	55
<i>Dasyneura brassicae</i>	22, 37, 52		
<i>Didymella applanata</i>	101	<i>Gastropoda</i>	11, 103
<i>Didymella ligulicola</i>	33	Glimmerbøsser	22, 37
<i>Diplocarpon rosae</i>	48, 70, 102	<i>Gloeosporium</i>	101
<i>Diplodina citrullina</i>	31	<i>Gloeosporium fructigenum</i>	69
<i>Ditylenchus dipsaci</i> ,		<i>Gloeosporium ribis</i>	69, 90
bælgplanter	20, 35, 92	Goldfodsyge	42, 62
<i>Ditylenchus dipsaci</i> ,		Græsbladlusen	34, 49, 57
bederoe	104	Grå monilia, frugttræer	17,
<i>Dolerus</i> spp.	19		31, 46, 69
		Gråskimmel, agurk	31, 90
<i>Epichloë typhina</i>	15	Gråskimmel, bælgplanter	64
<i>Eriophyes ribis</i>	10	Gråskimmel, jordbær	32, 46
<i>Eriosoma lanigerum</i>	38, 53, 94	Gråskimmel, narcis	7, 18
<i>Erysiphe betae</i>	87	Gråskimmel, tomat	47, 69
<i>Erysiphe cichoracearum</i>	102	Gråskimmel, æble	68

	Side		Side
Gul monilia, frugttræer	68, 89	Jordbærmiden	95, 106
Gulerodsfluen	39, 52, 54, 75, 76, 94, 105, 106	Jordlopper, korsblomstrede ...	22, 37
Gulmosaik, korsblomstrede	87	Kaliummangel, korn	14
Gulrust	43	Kalktrang, korn	14
Gulspidsyge, korn	27	Kartoffelboreren	37
Gummiflåd, drivhusagurker	31	Kartoffelbrok	45, 66, 100
Gås, kortnæbbet	9	Kartoffelnematoden	38
Gåsebillen	103	Kartoffelskimmel, kartoffel	30, 45, 66, 88, 100
<i>Haplodiplosis equestris</i>	20, 34, 50, 71	Kartoffelskimmel, tomat	69, 90
Havrebladlusen	34, 49, 57	Kartoffelskurv	88, 100
Havrenematoden	19, 34, 49	Kemikalieskade, bederoe 16, 28, 44	
Havre-rødsot	42, 57	Kemikalieskade, køkkenurter	31
Havrens bladpletsyge	15	Kirsebær-bladpletsyge	68, 89
<i>Helminthosporium avenae</i>	15	Kirsebær-snudebillen	53, 75
Hessiske flue, den	20, 49, 71	Kløverens knoldbægersvamp ...	3, 98
Hestebønnebladpletsyge	64	Kløversnudebiller	92
<i>Heterodera avenae</i>	19, 34, 49	Knoldbægersvamp, storknoldet, korsblomstrede	45, 66
<i>Heterodera rostochiensis</i>	38	Knoporme . 54, 74, 93, 95, 105, 106	
<i>Heterodera schachtii</i>	92	Knopviklere	23, 105
Hindbær-stængelsyge	101	Knækkefodsyge	43, 62
Hjerte- og tørrforrådnelse, bederoe	86, 99	Kobbermangel, korn	27
Holdbarhed, spiseløg	6	Kornbladbiller	34
Holdbarhed, æble	6	Kornbladfluen	35, 50
<i>Hoplocampa fulvicornis</i>	38	Kornbladlusen	34, 49, 57
<i>Hoplocampa testudinea</i>	53	Kornjordloppen	19
Hvedebrunrust	43	Kransskimmel, bælplanter ...	28, 64
Hvedens brunpletsyge	43, 63, 98	Krusesygegalmyggen	24, 37, 52, 55, 73, 93, 104
Hvedens gråpletsyge	28, 43	Krøllemosaik	45
Hvedens stinkbrand	63	Kuglemider	35
Hvid chrysanthemum-rust	102	Kuldeskade, korn og græsser	14
Hvidråd, spiseløg	47	Kuldeskade, køkkenurter	31
<i>Hydrellia griseola</i>	35, 50	Kålbladhvepsen	73
<i>Hydroecia micacea</i>	37	Kålbrok	29, 45, 66, 99
<i>Hylemyia antiqua</i>	39, 54	Kålflue, den lille	38, 52, 74
<i>Hylemyia coarctata</i>	9	Kålflue, den store	74
Hårmyg	8, 20	Kålfluer	24, 39, 54, 93, 104
<i>Jaapiella medicaginis</i>	36, 51, 92	Kållus	51, 73, 92

	Side		Side
Kålmøllet	37, 73	<i>Metatetranychus ulmi</i>	9, 23
Kålroemosaik	87	<i>Metopolophium dirhodum</i> ...	34, 49, 57
Kålsommerfugle	73, 76, 92	<i>Microtus arvarlis</i>	103
Kålthripsen	21, 22, 23, 37	Mild mosaik, kartoffel	45
Lagerskurv	101	<i>Monilia fructigena</i>	68, 89
<i>Lema spp.</i>	34	<i>Monilia laxa</i>	17, 31, 46
<i>Leptinotarsa decemlineata</i> ...	23, 38, 52, 75	<i>Monilia laxa f. mali</i>	31
Lucernebladgalmyggen ...	36, 51, 92	Mosaik, narcis	18
<i>Lygus pabulinus</i>	36	<i>Mycogone pernicioso</i>	6
<i>Lymantria monocha</i>	55	<i>Mycosphaerella ligulicola</i>	91
Lyse bladspidser, korn og græs ...	26	<i>Mycosphaerella melonis</i> .	47, 69, 90
Lyspletsyge, bederoe	28	<i>Myzus persicae</i>	36, 51, 73
Lyspletsyge, korn	14, 26	Narcis-gråskimmel	7, 18
Løgfluhen	39, 54	Nattefrost, korn og græs	2, 14
Løg-gråskimmel	102	Nonnen	55
<i>Macrosiphum avenae</i>	34, 49, 57	Nøgen bygbrand	43
Magnesiummangel, bederoe...	64, 86	Nåletræspindemiden	95
Magnesiummangel, korn	15	<i>Oidium begoniae</i>	91
Magnesiummangel, korsblomstrede	65, 87	<i>Ophiobolus graminis</i>	42, 62
Magnesiummangel, æble	89	<i>Oscinella frit</i>	8, 20, 35, 50, 72, 103
Manganmangel, bederoe	28	<i>Otiorrhynchus spp.</i>	10, 55
Manganmangel, korn	14, 26	Overvintring, frøroer på blivestedet	4
Markmus	103	Overvintring, græsfør og græs-marker	2
Marmorering, kålroe	99	Overvintring, græsmarks-bælgplanter	3
<i>Mayetiola destructor</i>	20, 49, 71	Overvintring, korn	2
<i>Mayetiola schoberi</i>	20	Overvintring, raps	4
Meldrøjer	63, 86	Overvintring i kule, foderroer ...	4
Meldug, agurk	102	Overvintring i kule, kartoffel	5
Meldug, bederoe	87	<i>Panonychus sp.</i>	94
Meldug, begonia	91	<i>Panonychus ulmi</i>	39, 53, 75, 106
Meldug, jordbær	32, 47	<i>Paratetranychus ununguis</i>	95
Meldug, korn	3, 15, 27, 42, 98	<i>Pectobacterium carotovorum</i>	65
Meldug, korsblomstrede	87	<i>Pectobacterium carotovorum</i> var. <i>atrosepticum</i>	30, 45
Meldug, solbær	31		
Meldug, æble	31		
<i>Meligethes aeneus</i>	22, 37		
Mellus	10, 24, 55, 76, 95, 107		
<i>Meloidogyne spp.</i>	55, 107		

	Side		Side
<i>Pediculopsis graminum</i>	35	<i>Rhodobium porosum</i>	111
<i>Pegomya hyoscyami</i> 22, 37,	73	<i>Rhopalosiphum padi</i> 34, 49,	57
<i>Peronospora arborescens</i>	30	<i>Rhynchosporium secalis</i> . 15, 43,	63
<i>Peronospora schachtii</i>	29	Ringmosaik,	
<i>Phoma betae</i> 16, 28, 44,	65	<i>Aphelandra squarrosa</i>	80
<i>Phoma exigua</i>	5	Rodbrand, bederoe ... 16, 28, 44,	65
<i>Phoma-råd</i>	5	Rodbrand, bælplanter	44
<i>Phomopsis sclerotioides</i>	7	Rodbrand, kålroe	29
<i>Phragmidium mucronatum</i> ... 70,	90	Rodbrand, prydplanter	7
<i>Phyllopertha horticola</i>	103	Rodfiltsvamp, kartoffel . 30, 88,	100
<i>Phyllotreta spp.</i>	22, 37	Rodgallenematoden	55, 107
<i>Phyllotreta vittula</i>	19	Rodsyge, poinsettia	91
<i>Phytophthora på gerbera</i>	102	Roegnaveren	21, 22
<i>Phytophthora infestans</i> ,		Roenematoden	92
kartoffel 30, 45, 66, 88,	100	Rosenbladhveps, den lille	39
<i>Phytophthora infestans</i> ,		Rosenmeldug 32, 48, 70,	102
tomat	69, 90	Rosenrust	70, 90
<i>Pieris brassicae</i>	73, 76, 92	Rosen-stråleplet	48, 70, 102
<i>Pieris rapae</i>	73, 92	Runkelroebillen	21
<i>Plasmodiophora brassicae</i> 29,		Rustpletter, indvendig,	
	45, 66, 99	kartoffel	66, 100
<i>Plutella maculipennis</i>	37, 73	Rynkesyge	45
<i>Podosphaera leucotricha</i> 18,	31	Råd omkring blomsten,	
Porremølet	76	æblefrugter	68
Priksyge	101	Råger	9, 20
<i>Pseudomonas tolaasii</i>	6		
<i>Psila rosae</i> 39, 52, 54, 75,		Sadelgalmyggen 20, 34, 50,	71
	76, 94, 105, 106	<i>Sclerotinia laxa</i>	69
<i>Puccinia graminis</i>	63	<i>Sclerotinia sclerotiorum</i> 45,	66
<i>Puccinia horiana</i>	102	<i>Sclerotinia trifoliorum</i>	3, 98
<i>Puccinia recondita</i>	43	<i>Sclerotium cepivorum</i>	47
<i>Puccinia striiformis</i>	43	<i>Sclerotium rolfsii</i>	77
Pulverskurv	88	Selleri-bladpletsyge	90
<i>Pythium spp.</i> , bederoe ... 16, 28,	44	<i>Septoria apii</i>	90
Pæregalmyggen	38	<i>Septoria nodorum</i> 43, 63,	98
Pæreskurv	31, 46, 68, 89	<i>Septoria tritici</i>	28, 43
		<i>Sitona spp.</i>	20, 92
Rattle-virus	18, 66, 100	Skedesvamp	15
Revne kerner	62	Skivesvamp, solbær	69
<i>Rhizoctonia</i> , prydplanter 7,	91	Skoldplet	15, 43, 63
Rhododendron-tæger	55	Skulpegalmyggen	22, 37, 52

	Side		Side
Skulpesnudebiller	22, 37	<i>Tipula paludosa</i>	8, 19
Smælderlarver	8, 19, 103	Tomat, tiltrækning	6
Snegle	11, 103	Tomatsyge	69, 90
Sneskimmel, græsplæner	7	<i>Tortricidae</i>	23, 105
Sneskimmel, korn	3	Tulipan-gråskimmel	33
<i>Solanum virus 1 (X)</i>	45	<i>Turnip yellow mosaic</i>	87
<i>Solanum virus 2 (Y)</i>	45	Tørforrådnelse, bederoe	86, 99
<i>Solanum virus 14</i>	45	Tørforrådnelse, kartoffel	100
Solbær-filtrust	69, 89, 100	Tørke, korn og græs	26
Solbærmider	10	Tørresyge, kirsebær	69
Solbær-skivesvamp	90	<i>Ustilago nuda</i>	43
Sortbensyge	30, 45	Valmueskimmel	30
Sortrust	63	Varmeskade i kule, kartoffel	100
<i>Sphaerotheca macularis</i>	32, 47	<i>Venturia inaequalis</i>	17, 31,
<i>Sphaerotheca mors-uvæ</i>	31, 46	46, 68, 89, 101	
<i>Sphaerotheca pannosa</i> ...	32, 48,	<i>Venturia pirina</i>	31, 46, 68, 89
70, 102		<i>Verticillium albo-atrum</i>	28, 64
Spindemider, frugttræer og		Viklerlarver	36
frugtbuske	94	Vindslid, korn og græs	26
Spindemider, pryddplanter	95	Virus, freesia	7
Spiringsfusariose	98	Virus, narcis	18
<i>Spongopora subterranea</i>	88	Virus, tomat	47
Stankelbenlarver	8, 19	Virus, tulipan	18
<i>Stephanitis rhododendri</i> og		Virusgulsot	44, 64, 86, 99, 108
<i>S. oberti</i>	55	Væksthusgræshoppe	107
Stikkelsbærdræber	46	Væksthusspindemiden ...	11, 76, 107
Stormskade, bederoe	16	Væltesyge, bederoe	16
<i>Streptomyces scabies</i>	88, 100	Vådforrådnelse, kartoffel	87, 100
Stængelnematoden,		<i>Xanthomonas campestris</i>	66
bælgplanter	20, 35, 92	Æblehvepsen	53
Stængelnematoden, bederoe	104	Æblemeldug	18
<i>Synchytrium endobioticum</i> ...	45,	Æbleskurv	17, 31, 46, 68, 89
66, 100		Æblevikler	53, 94, 105
Syrehveps	106	Ærtelusen	51
<i>Tachycines asynamoros</i>	106	Ærtesyge	64
<i>Tarsonemus pallidus</i>	95, 106	Ørentviste	56, 107
<i>Tetranychus urticae</i> .	11, 76, 95, 107	Øresnudebiller	11, 55
<i>Thielaviopsis</i>	91	Adselbille, den matsorte	21, 36
<i>Thrips angusticeps</i> ...	21, 22, 23, 37		
<i>Tilletia caries</i>	63		

